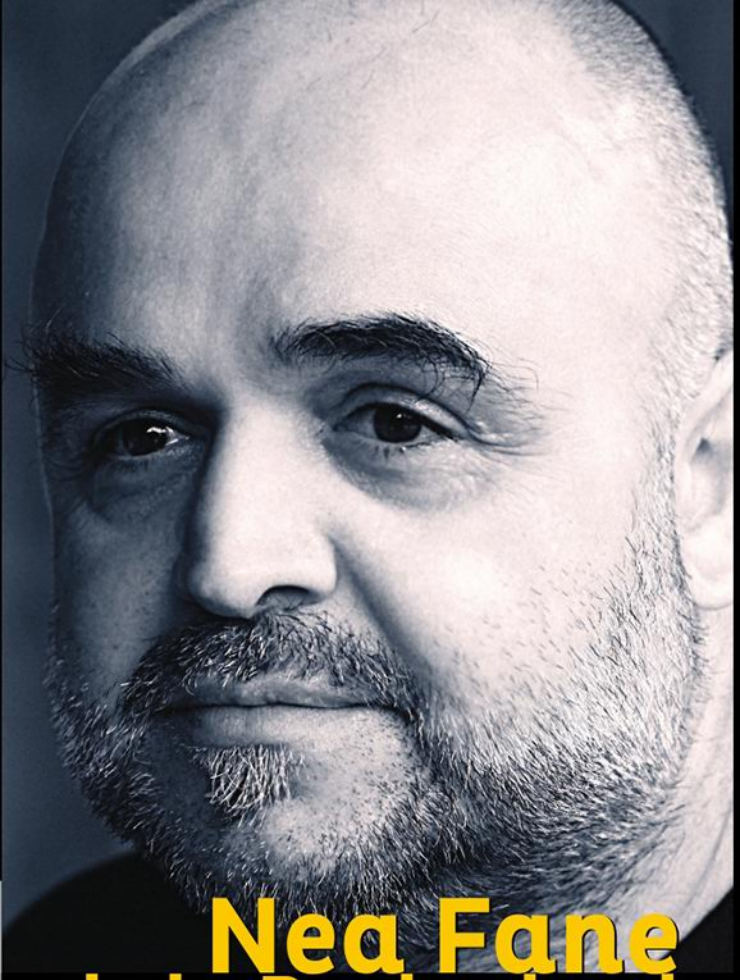

Nea Fane de la Rockschool

Ștefan Mardale
în dialog cu **Nelu Stratone**

Nea Fane de la ROCKSCHOOL

Ștefan Mardale în dialog *cu Nelu Stratone*

Nea Fane de la ROCKSCHOOL
Ștefan Mardale în dialog *cu Nelu Stratone*

colecția Muzicală
Seria STRATONE

© 2017 casa de pariuri literare
www.cdpl.ro

editor: un cristian
producție: Tudor Bogdan Alexandru
DTP & copertă: Francisc Baja
redactor de carte: Doina Ioanid

© pentru copertă,
typeface Minion Pro, designer Robert Slimbach,
Adobe Systems Incorporated
tipărit la Metropolis, Oradea

0 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MARDALE, ȘTEFAN
Nea Fane de la Rockschool: Ștefan Mardale în dialog cu Nelu Stratone / Ștefan Mardale, Nelu Stratone - intervievator. - București: Casa de pariuri literare, 2017
ISBN 978-606-990-011-06
I. Stratone, Nelu

821.135.1

Nea Fane de la ROCKSCHOOL

Ștefan Mardale
în dialog
cu Nelu Stratone

casa de pariuri literare

Ștefan Mardale este un personaj interesant. L-am cunoscut prin decembrie '94 la Festivalul „Om bun", când am făcut un reportaj pentru cotidianul **Ziua**. *Știu că m-au atras cele două piese interpretate de el într-o manieră care amintea de Mircea Florian. Ne-am revăzut după câteva luni, la Timișoara, unde era un festival rock. După puțin timp, s-a mutat în București și ne-am văzut ceva mai des. Venea adesea la Radio Tinerama, unde prezentam emisiunea „A lu' Nelu", dedicată rockului românesc. A participat la nașterea formației* CRI GRI, *un proiect pe care l-a promovat mai mult de două decenii, timp în care a lansat patru albume. În ultimii ani este preocupat de școlarizarea copiilor, adolescenților și chiar a părinților dornici să învețe tainele muzicii rock.*

(NELU STRATONE)

Ce ne poți povesti despre copilăria ta?

„Copilărie, unde ești, / cu glasuri argintii,/ cu gânduri bune ca-n povești ?/ te-aștept acum în vis să vii/ și timpul tu să-l întârzii,/ căci zboară că un vultur peste noi,/ preface amintirile-n strigoi."

Acum ți-a venit?

Da, (râde) fix acum 35 de ani, când eram în armată. E refrenul primei mele compoziții cu versuri în română. Tema îmi fusese sugerată de Ovidiu Manciulea, un camarad din Romanian Navy, atunci când i-am cântat melodia cu o romgleză de baltă, adică un fel de procedeu dadaist, cu combinații de silabe la nimereală, uneori apărând și cuvinte cunoscute, asta ca să nu cânți cu la, la, la, ceea ce e foarte pictisitor și adesea te scoate din stare. Era, de fapt, trezirea dintr-o copilărie prelungită. Îmi place să cred că sporadic ea mai continuă și astăzi, nu doar în vis.

Să încep cu o scurtă prezentare a părinților: Anica și Tudor, țărani din două sate vecine aflate în sud-estul județului Brăila, Spiru Haret, mama, și Berteștii de Jos, tata. Au fost absolvenți de patru clase primare, cum spunea mama „și alea cu oile pe malul Călmățuiului",

râu care leagă cele două sate. S-au căsătorit în toamna lui 1962, an în care s-a raportat încheierea colectivizării. Ei chiar au crezut ce spunea Partidul Unic, și anume că lampa, calul și căruța vor ajunge obiecte de muzeu; o altă minciună comunistă, așa cum s-a văzut după 1989 și chiar înainte, pentru cine a avut minte să înțeleagă. Așa că, în toamna lui 1963, au plecat spre Brăila.

Mama era însărcinată, dar avea rezistență fizică și un moral bun. Rar am auzit-o să se plângă de ceva până au început inerentele probleme ale bătrâneții. La zece ani ieșea la arat, ducând calul de nas. Am putut-o vedea cărând roabe de balastru (pietriș cu nisip), fiind însărcinată cu sora mea mai mică cu patru ani și jumătate. Ai mei construiau casa. A fost o experiență să văd demolarea celei vechi și apoi construcția celei noi, de la săparea temeliei până la ultimele finisaje făcute de mama, care a învățat din mers o mulțime de lucruri ținând de amenajări interioare. Știu locul din fundație, unde s-au pus bănuții, tămâia și sticla de vin.

Zidăria și alte lucruri grele au fost făcute de un vecin. Nea Țigănuș se apropia de 70 de ani. Era înalt, solid, se mișca foarte lent, dar avea experiență și socoteală la lucru. Când au venit cărămizile noi de la fabrică, m-am urcat repede în camion, neștiind că era cu basculare. Noroc că mă aflam lângă oblon și n-am fost târât în grămada de cărămizi. Puteam căra câte trei, patru. Îmi cam rupeau mâinile. Ajuns în curte, îl văd pe nea Țigănuș (nu era țigan) privind cu luare aminte o cărămidă. Avea două mâini imense. Cu ele a ridicat-o și a frânt-o pe picior. S-a uitat spre mama, și i-a zis: „Bine că m-ați ascultat și ați păstrat cărămizile de la casa veche. Nici nu se compară cu astea noi, futu-le

economia-n cur; ce era dacă le ardeau cât trebuie?“ Așa că, la peretele expus Crivățului (vânt de iarnă ce bate din nord), au fost zidite cărămizile vechi.

La finisarea pe exterior a casei am avut un alt meșter. Ion Dima îl chema și lucra după cele opt ore de serviciu. Lui îi cerneam nisip și îi căram mortar, câte o jumătate de găleată, că mai mult nu puteam să duc, și așa îmi făcea corpul ca o paranteză. Înainte de sosire, trebuia să merg la aprozar, să-i cumpăr o sticlă de vin alb și sifon. Văzându-l într-o zi că dă peste gât două pahare de vin unul după altul, îi zic: „Nea Dima, te-mbeți!“. El, râzând, zice: „De-mbătat m-am îmbătat la șantier, că am băut o juma de vodcă; acuma mi-e sete“. Era un strașnic băutor, dar tot ce a făcut el, stucaturi, tencuieli, strop de ciment rezistă și astăzi, arătând impecabil. Făcuse box în tinerețe, la categoria ușoară. În finală, la București, a văzut că arbitrul îl dezavantajează evident. A răbdat cât a răbdat, apoi i-a tras un cap în gură, de a ajuns ăla în comă la spital. Bineînțeles că l-au scos pe viață din activitatea sportivă.

Când au venit ai mei și cu mine cocuță, în curte mai era o familie cu doi copii, și tanti Ghizi cu tatăl ei, ambii veniți din Timișoara. Ea se căsătorise cu un brăilean, care divorțase apoi de ea, pentru că tanti Ghizi nu putea duce o sarcină. Avea inima în partea dreaptă. Iar zâmbești, ai răbdare, te rog! Când avea 16 ani, mergea la patinaj pe un lac înghețat. Noaptea, țiganii au tăiat gheața, și ea a căzut. A răcit atât de rău că plămânul drept s-a uscat. Nu se inventaseră antibioticele la vremea respectivă (probabil 1925), așa că a mâncat borcane întregi de untură de câine. Fiind în creștere, plămânul stâng a căutat să suplinească insuficiența, și s-a dezvoltat, împingând inima spre dreapta, unde

locul era liber. Mi-a fost ca o bunică, și dacă aprind o lumânare pentru bunicii naturali, o fac și pentru ea.

Anton Volkman, tatăl lui tanti Ghizi, era neamț, părinții lui veniseră de la Viena. Deși spunea că e zugrav, picta frumos. Am câteva tablouri care o dovedesc. Cântase în corul bisericii din Mehala, pe atunci un cartier mărginaș în Timișoara. Corul avea 80 de persoane. Fiul său, Iulius Volkman, a fost pictor de biserici, cea mai importantă dintre ele fiind Catedrala Milenium. Mi-a povestit cum a căzut de pe schelă, de la șapte metri și s-a ales doar cu un picior scrântit. Mai târziu, de aici, i s-a tras o problemă la șoldul drept, care avea un fel de scârțâit înfundat. Se putea auzi clar dacă era liniște. Spunea că l-ar fi costat nu mai știu cât o proteză. Avea vreo 75 de ani când l-am întrebat de ce nu o pune. Atâția bani? Mai bine-i beau, a zis zâmbind, deși nu era băutor. Făcuse prizonierat la ruși. El a dus-o bine, pentru că zugrăvea excelent, dar nici lagărul nu era de exterminare. Atât de frumoase și bune erau rusoaicele, că dacă nu ar fi avut copii, nu s-ar mai fi întors la Timișoara, așa mi-a spus. Găsiseră prin satele vecine instrumente să facă o fanfară. Singurul lucru ce le lipsea era membrana pentru toba mare. Ea se făcea din piele de câine, dar pentru asta trebuia unul mare și gras. Așa că, vreme de câteva săptămâni, și-au cedat câte puțin din și așa insuficientele porții de mâncare, pentru a îngrășa un câine mare. Revenind la tatăl lui, acesta era o persoană bonomă. Cu o românească aproximativă le spunea zâmbind alor mei: „Voi țigani, băiatu', neamțu'". Ai mei zâmbeau la rândul lor, eu aveam părul blond, ei părul negru. Asta nu am ținut minte, mi-au povestit ei.

În schimb, îmi aduc foarte bine aminte de hohotul

de râs pe care l-am stârnit când, văzând dricul oprind la poartă, am alergat într-un suflet în spatele curții să-i zic foarte bucuros mamei și câtorva vecine prezente, care încropeau o pomană, deși mortul era catolic: „Uraaa, a venit și la noi dricul". Erai așa de bucuros, îmi spunea peste ani tanti Paula, o vecină, de parcă ar fi sosit Moș Crăciun cu sania și renii lui. Ce-i drept, dricul avea ceva fastuos, caii fiind acoperiți cu un fel de mantie neagră până și pe cap, așa cum erau bidiviii vechilor cavaleri. Era ca o cutie mare de sticlă, cu ornamente la îmbinări, cu îngerași trompetiști pe la colțurile de sus. Roțile mari, cu spițe vopsite de obicei în roșu, contrastau frumos cu negrul ornamentelor. Morții păreau acolo ca în vitrină; lipsea doar prețul, dar s-ar fi putut ca „marfa" expusă acolo să fi aflat între timp care e prețul corect.

Par niște personaje pitorești, parcă desprinse din romanele lui Fănuș Neagu. Care sunt primele amintiri?

Ca să ieșim din zona asta presupus întunecată, am o primă amintire confirmată de mama. Cred că aveam vreo trei ani, și în curte patrula Lord, un ciobănesc german care mânca foarte mult și aproape orice. Știu că stăteam pe o oliță roșie, oliță care, după ce a fost folosită și de soră-mea, a ajuns vreme de mulți ani glastră cu toartă pentru flori. Acolo, în fața marchizei, Lord se tot foia pe lângă mine, până când m-a mușcat de puță. Am început să zbier, a venit mama, și m-a dus în casă. Stăteam în picioare pe marginea patului, mă smiorcăiam și mai tare după ce mama îmi dăduse cu spirt, apoi mi-a legat o batistuță de cocoșelul zgâriat. Casa noastră era formată dintr-o cameră și o marchiză.

Arăta jalnic. Proprietarul curții, unde mai era un corp cu patru camere închiriate, era un avocat, domnul Alexandru Nicu, care avea mai multe imobile în Brăila. A trebuit să le vândă din cauza impozitelor foarte mari puse de statul comunist. Omul care se ocupase de ele murise, așa că abia acum proprietarul își cunoștea cât de cât chiriașii. Când a văzut în ce condiții trăiam, a fost foarte impresionat. Avea și un necaz mare, singurul lui copil suferea de o boală gravă. I-a arătat mamei un act cu suma care trebuia platită ca impozit, și i-a zis: „Doamnă, exact banii ăștia îi vreau; niciun leu mai mult, și curtea cu casele e a voastră". Mama nu știa dacă procedase la fel și cu celelalte proprietăți, în schimb a aflat că fata lui, de fapt o tânără femeie, după o lungă suferință, s-a însănătoșit.

Întâmplarea cu Lord bănuiesc că ți-a marcat copilăria. Cum ai descoperit muzica?

Eram un copil fricos și foarte plângăcios. Până pe la doi ani îi disperasem pe ai mei, mai ales pe tata, care muncea ca tractorist din zori până în seară, și uneori chiar până la miezul nopții, atunci când era campanie. Lucra în acord și câștiga mai bine decât inginerul fermei ce se afla lângă Brăila. Până la pensie, în afară de zilele din decembrie**,** ianuarie și februarie când se trezea de la 5.30, în restul anului, chiar și duminica, se deștepta la 4.30 și revenea acasă pe la 20-20:30. Mânca, și, după zece-douăzeci de minute, moțăia la televizor, rezemat de soba de teracotă. Dacă era vreun film**,** imediat întreba: „Care-i rolul principal?". Mai bine de zece ani l-a înjurat pe Plumbuitul de la Târgoviște. De 26 de ani se revanșează regretându-l și votându-i pe cei mai roșii urmași ai acestuia. Revenind la orăcăielile

mele, unul dintre doctorii la care am fost dus, a zis: „E sănătos tun, poate așa îi place lui, să plângă". Mama adormea legănându-mă pe picioare. De multe ori uita să oprească radioul și se dădea jos din pat să-l închidă. Când revenea, coboram eu din pat și reporneam aparatul, la care, uneori, ziua, când mama se lua cu treaba, mă jucam de-a pianul pe cele cinci sau șase clape cu care se schimbau scalele de frecvență. Ce nivel de iritare puteam provoca mi-am dat seama dintr-o mică întâmplare povestită de mama. Venise în vizită la noi bunica tatălui, Bâtica, cum i se spunea. După ce a văzut ce și cât îmi pot corzile vocale, i-a zis cu tristețe maică-mii: „Da' pune-i, femeie, o pernă pe gură că nu iese om din ăsta!".

Bănuiesc că, în timp, străbunica ta și-a schimbat părerea...

Ce să zic... Am ajuns să o cunosc pe când aveam vreo șapte-opt ani. Eram în vacanță, la Berteștii de Jos. Am intrat într-o căsuță foarte veche, aflată în curtea fratelui mai mare al tatei. Arăta precum cele de la Muzeul Satului. Pe marginea patului ședea Bâtica și mesteca mâncare, dar n-o înghițea, ci o înapoia linguriței cu care hrănea o fată ce zăcea lungită pe pat. „Uite, Miția, a venit văru' Fănel să te vadă!", a spus bătrâna. Verișoara mea, de care nu auzisem până atunci, era paralizată de mică și a trăit până la 25 de ani hrănită și spălată de străbunica ei. Am mai aflat că doctorii s-au oferit să-i facă o injecție letală, dar cea care s-a opus în sfatul familiei a fost Bâtica, spunând că așa nu se oprește blestemul. Mama spunea că a făcut-o știind că în neam se mai întâmplase câte un asemenea caz la precedentele două generații. S-ar părea că

s-a oprit, fiindcă nu s-a mai repetat la generația mea și nici la următoarea. Așa că nu-i bine să judeci oamenii doar după o afirmație, am făcut greșeala asta de mai multe ori; trebuie să încerci să-i evaluezi cât se poate pe de-a-ntregul, și poate observi că nu-i caracterizează.

Ziceai că erai și destul de fricos. Ce anume te speria?

Când trecea un avion, în loc să mă bucur și să strig: „Avion cu motor/ ia-mă și pe mine-n zbor", cum făceau ceilalți copii, eu o zbugheam în cotețul găinilor și mă opream sub cuibarul de ouă. Cu mine mai venea și Lord, care își pierdea noblețea când mârâiau avioanele. Tremuram amândoi sub cuibarul de ouă ce se afla deasupra noastră, acolo unde găinile ajungeau zburând sau urcând pe o scară îngustă, dacă erau prea grase. Până prin clasa a șasea nu am ripostat niciodată la micile violențe ale colegilor mei de joacă. Mama îi altoia când era prin preajmă. Pe la șase-șapte ani, mergeam spre alimentara din strada Galați, când, la intersecția cu strada Carpați, un băiat de vârsta mea a venit fuga spre mine, strigând să stau pe loc. Am stat și când a ajuns în fața mea mi-a dat în plex un pumn, cât a putut el de tare. Am avut noroc că m-a prins cu aer și nu era așa voinic ca mine. N-am început să plâng, mă uitam la el, și, în gând, m-am întrebat de ce a făcut asta. El văzând că nu leșin, așa cum se așteptase, că așa ne învățau cei mari să lovim, ridică mâna stângă în care ținea o paletă de ping pong. Mă pregăteam s-o i-au la fugă când îl aud: „Facem un set?". Mai aveam o frică foarte mare de dentist, de injecții, de doctori. Până pe la cinci-șase ani, îmi era frică și de singurătate. Într-o dimineață de iarnă, mama a plecat să ia o rudă de la

autogara aflată la un sfert de oră de casă. A închis ușa, gândindu-se că nu mă trezesc până se întoarce. Nu țin minte ce m-a speriat, dar am luat o toporișcă, cu care am spart un geam de la marchiză. Desculț, am sărit apoi în zăpada măricică și m-am dus la tanti Ghizi, căreia i-am murdărit așternutul de sânge. Mă tăiasem la un picior atingând una dintre bucățile de geam căzute în zăpadă. Mama zice, după ani, că s-ar putea să fi fost vreun șobolan. Casa era din paiantă, și rozătoarele făceau foarte des găuri în pereții ce conțineau pe scheletul de lemn o compoziție de lut galben, bălegar și paie.

În 1969, când am ajuns în practica studențească la Brăila, am fost avertizați să nu mergem în anumite cartiere. Știu că existau bătăi între cartierele Brăilița, Comorovca, Chercea, Progresu', Chișcani sau Baldovinești, unele create pe criterii etnice. Cum se face că nu ai fost cooptat în găștile de cartier?

A fost o încercare de cooptare. Fratele unei colege de clasă mi-a propus o acțiune. El era renumit în cartier. Nu am putut accepta. Deja eram virusat de spiritul lui Winnetoo și aveam niște principii formate de acolo; prietenie, dreptate, cinste. Gașca lor făcea mari mizerii, nu le pot povesti aici. Le știam de la colega mea. Bătăile nu intrau la mari mizerii, erau mai degrabă, așa niște deserturi dacă nu se lăsa cu răniți grav sau morți. Se întâmplau ciocniri chiar între străzile aceluiaș cartier. Probabil aici era selecția pentru echipa mare. Au fost până la sfârșitul deceniului opt. Veneau probabil și din vechea violență de port, din vremea când nu erau macarale, și hamalii cărau grâul în saci. Ca să-i verse, trebuiau să taie sfoara cu care erau cusuți, și

pentru asta aveau un cuțit mare, cu care, din păcate, plecau acasă; cum în drum spre casă nu prea lipsea o cârciumă, în zilele de salariu curgea sânge. Când eram copil și eu mă jucam cu cuțitul, aruncam foarte bine de la distanță, mă antrenam serios pentru asta. Și acum, dacă îmi dai un cuțit cu vârf, știu să-i simt balansul și, de obicei, reușesc să-l înfig din prima. Așa cum ți-am spus, în 1978, când am intrat la liceu, nu mai era ce știam eu din copilărie, când bătăile între găști se lăsau cu răniți luați de salvare și chiar cu morți. Brăilei i se mai făcuse „reclamă" și cu ocazia morții fostului boxer Ștefan Covaci, care ajunsese milițian și prinsese un infractor jigărit, căruia nu i-a pus cătușele, așa cum era procedura. Acesta i-a cerut voie să-și lege șireturile. La ciorap, avea un cuțit cu care i-a șters gâtul celui ce-l arestase și se bazase prea mult pe forța și renumele lui. Se spunea că fostul boxer ar fi putut fi salvat, dar proprietarul unei Dacii care a fost oprită n-a vrut să-l ia, pentru că îi murdărea canapeaua. Pare incredibil, dar am vazut o față asemănătoare când mă întorceam de la serviciu, prin 1987, în comuna Chiscani. Un copil fusese călcat de un autoturism. Mai trăia, deși îi atârnau mațele. Din aceleași motive, de murdărit canapeaua, un bărbat nu voia să-l ducă la spital cu mașina lui. Omul nou, făurit și condus de partid, cu o înaltă conștiință revoluționară, începea să se arate. Trebuie să spun, tu știi, că la vremea respectivă erau foarte puține autoturisme. Revenind la cuțite, în clasa a IX-a, am purtat și eu unul lung, asta de frica unora mai mari, din anul patru, care voiau să mă bată, pentru că eu și un coleg de clasă, Viorel Calcan, cu care sunt prieten și acum, îndrăznisem să vorbim cu colegele lor, ba le-am și făcut să râdă povestindu-le chestii hazlii. Eram în

practica agricolă, la cules porumb, când au venit să mă bată.

Văzând iataganul, au luat-o încet înapoi, spunând că o să văd eu. Nu exagerez, era un cuțit de tăiat polietilenă în combinat. Îl purtam pe pulpa piciorului. Era de la nivelul șoldului până aproape de genunchi.

Crezi că l-ai fi folosit?

Nu știu, dar oricum mi-a fost foarte frică. Cam ca atunci când am văzut un om zburând. Nu râde! Dacă aș fi fost singur, nu aș povesti asta aici, dar alături de mine era George Uță, un copil de seama mea, care locuia peste drum. Am tulit-o amândoi spre stradă, fiind singuri în curte. Am ieșit foarte speriați pe poartă, și Maria Țiganca ne-a văzut. A observat tulburarea noastră, ne-a întrebat ce-am pățit. Am răspuns amândoi: „L-am văzut pe dracu'"; pe atunci nu-i spuneam Necuratul. Ea, cu zâmbetul netulburat, ne-a întrebat unde-i. I-am arătat direcția. S-a ridicat de pe bancă, a făcut câțiva pași spre drum, s-a întors și a pus mâna streașină, privind atent înspre locul unde arătam cu mâna. Noi nu mai vedeam presupusa zonă de zbor din cauza casei. Eram mici de înălțime, aveam probabil patru ani, știu destul de bine, pentru că sora mea nu se născuse. Aceeași vârstă avea și vecinul meu, George Uță, care, cu puțin timp în urmă, o încasase, după ce spărsese ecranul unui televizor Rubin ce zăcea în magazia lor. Am fost martor că n-a făcut-o din răutate. Voiam să luăm fotografiile ce se găseau acolo. Așa ne explicam alcătuirea imaginilor apărute pe ecranele televizoarelor. S-a uitat ea încă puțin în zare și ne-a zis la fel de zâmbitoare: „Nu mai e, a plecat".

Ce-ai povestit până acum nu prea are nici-o legătură cu muzica rock. Cum ai ajuns să asculți și să cânți muzică rock?

Ușurel, că nici Hendrix n-a cântat rock de mic! (râde) Debutul public a fost într-un copac din fața camerei bunicii din partea mamei. Cu o zi înainte să plec la țară, călcasem pe jar încins. După câteva zile, laba piciorului s-a infectat rău. Cred că era în vacanța de după terminarea grădiniței. Satul Spiru Haret nu avea nici dispensar, d'apăi doctor. Bunica a apelat la o doftoroaică din sat. Baba Floarea a scos din desagă un ghimpe mare de salcâm. L-a ținut în fum de tămâie, murmurând cuvinte neînțelese de mine, apoi a înțepat pielea de deasupra infecției. A curățat rana cu un ceai, probabil din patlagină, apoi m-a uns cu untură de iepure dintr-un borcănel. Deasupra au fost puse frunze de patlagină, după care m-a bandajat cu niște cârpe fierte. Neputând să calc, nu puteam merge la joacă, și de plictiseală mă suiam în mărul din fața ferestrei camerei bunicii. Acolo începeam să cânt ce auzisem pe vinilurile de acasă; muzică populară și ușoară. Îmi spuneau vecinii „Curierul melodiilor". Era o emisiune cu acest nume la Radio 1, între orele 08-09, de luni până sâmbătă.

Cum ai debutat și în ce trupe de liceu ai cântat?

Prima trupă a fost una vocal percuțională. Habar n-am cum s-a înființat. Eram clasa a VI-a, doar ne mutasem în noua clădire a Școlii Generale Nr. 12. Cea veche fusese o clădire zdravană, fără etaj, cu ziduri groase, săli de clasă mari și înalte, dar totuși călduroase. Cea nouă era mai mare, cu trei etaje, avea mai multe săli, dar erau mai mici, de fapt un fel de bloc. Era necesară, deoarece

numărul de elevi crescuse mult odată cu decreteii rezultați după interzicerea avortului. Îi lipsea sala de sport a celei vechi, construite la 1907, o sală nu așa mare precum cele de azi, dar care avea și scenă într-un capăt, și era tare frumos la serbări. Pentru construcția celei noi s-a săpat câțiva metri pentru fundație. Erau folosiți pușcăriași. Într-o zi, o mare bucată de pământ s-a prăbușit acoperind un bărbat, care nu a mai putut fi salvat. Florin, un coleg de clasă care stătea aproape de școală, ne-a spus că cel ce murise mai avea câteva zile și se elibera după mulți ani de pușcărie. Fusese vânzător de pepeni în Piața Mare. Într-o zi, un puști mai măricel i-a furat un pepene. A reușit să-l ajungă și l-a înjunghiat cu cuțitul de tăiat pepeni.

Să nu uităm totuși întrebarea!

Nu uităm, dar cred ca încep să fac încălzirea pentru memorii: CRI GRI „însă (chiar) eu“ (râde). Formația se numea *Trei Castraveți și o Murătură*. Mai erau cu mine Scărlătescu Rodica, Nicu Țiripa, și Coco, căruia nu-i mai știu numele. Rodica mi-a fost ca o soră, prin clasa a VIII-a ne umblau vorbe că eram într-un fel de incest; ne apelam unul pe altul cu Fratelo. Era băiețoasă, sinceră, devotată găștii, și o încasa aproape la fel ca noi, băieții, de la directorul școlii, Gheorghiță Palmă Grea. Cu Rodica, la tenis cu piciorul, eram un dublu foarte greu de învins, chiar și de cei mai mari ca noi. Repertoriul formației, care avea rezonanțe de conserv(ator), dacă ne gândim la saramură sau oțet, era din cele auzite la radio sau televizor. Șlagărul era indiscutabil Los Muppets – Mahna Mahna, o piesă cu care am descoperit că pot improviza. Concertele erau în pauze și se puteau prelungi atunci când profesorii întârziau.

Mai avea succes o piesă a lui Mihai Constantinescu „Pisicuță Pis, Pis, Pis, / te-am visat azi noapte-n vis". Ea avea o trimitere clară către Radu Nicoleta, cu care ar fi trebuit să mă însor.

Hai că am revenit la copilărie! A fost prima ta dragoste?

Mamele noastre au fost colege de maternitate. Ea era născută cu două zile înaintea mea, pe 27 martie. Din clasa I-a ne-am plăcut și a durat până în a V-a, când m-a pârât într-o chestiune. Prin clasa a II-a, doamna învățătoare ne-a întrebat ce vrem să ne facem când vom fi mari. Nicoleta s-a ridicat și cu seriozitate a zis: „Eu, când o să fiu mare, o să mă fac doctoriță și o să mă căsătoresc cu Mardale". N-a râs nimeni. Doamna învățătoare era foarte severă și a convocat de urgentă o ședință cu părinții, a povestit întâmplarea ca pe un eveniment ce dovedea iminența sfârșitului de lume, după care, vizibil resemnată, a întrebat-o cu seriozitate pe mama: „Doamna Mardale, dumneavoastră ce părere aveți?". Mama s-a ridicat la fel de serioasă ca Nicoleta, și a zis, ridicând umerii a neputință: „Doamnă, dacă copiii se plac...". La asta, a râs și sobra doamnă învățătoare Zăvoianu. Îmi aduc foarte bine aminte cum în clasa a II-a, după tezele din '71, a întârziat la oră. Cu o față de înmormântare, nu exagerez, ne-a zis: „De azi, trebuie să ne adresăm cu tovarășa învățătoare". Bineînțeles, mai nimeni nu ținea cont, și chiar în liceu, generația mea nu își însușise în totalitate acest termen.

Să revenim la muzică. Trecem la a doua trupă.

Dacă tot vorbeam de liceu, aici s-a produs adevăratul debut. Eram în vacanța de Paște. Mă plictiseam

tare. Priveam straturile semănate din fața camerei mele. Firele de ceapă verde închis se înălțaseră de câteva degete și erau înconjurate de dâre galbene ale frunzelor foarte mici de salată. Deodată, cu privirea în gol, mi-a venit ideea că trăiesc degeaba. Cred că mă dau mare, nu ideea, ci concluzia mi-a venit, un fel de avertisment, așa ca o notă de plată din viitor. Nu știu de unde. Nu citeam deloc literatură, și asta a continuat tot liceul. Revenindu-mi din starea precedentă, m-am dus în curte, unde mama dărâmase un gard vechi. De acolo mi-am ales o scândură. Am tăiat-o într-o aproximativă formă de chitară. Cu holșuruburi am prins niște fire de liță și mai ales nichelină. Doar eram la clasa de electro-tehnică, nu? Tastele le-am făcut din sârmă de balot, iar ca praguri am folosit o riglă triunghiulară în secțiune, pentru pragul cel mare, și un transformator fără bobine, pentru pragul mic. Neavând toate tolele, atunci când dădeam pe corzi, transformatorul vibra ca și cum ar fi fost un efect de distortion, sau fuzz. Cureaua de susținere era cordonul de la un vechi halat de molton al mamei. Așa bâzâiam cu scândura și lălăiam cu vocea, când apare verișoara Steluța cu două colege, să le duc la film. În afară de cum arăta „super chitara", eram îmbrăcat cu niște pijamale vechi, care îmi rămăseseră mici. Când m-au văzut fetele, nu știam că vin, au încercat să se abțină, dar știi cum e când vrei să te abții. Noroc că a venit mama, care, văzându-și odrasla dezarmată, le zice fetelor: „Ce-aveți de vă hliziți ca țațele? Ia să vedeți voi ce-o să ajungă Fănică al meu!". Până să ajung, am urmat liceul Progresul, liceu ce aparținea uzinei cu același nume. Ea producea, în principal, excavatoare, dar și alte dispozitive industriale. Mama nu voia să merg aici, la marginea orașului, dar alegerea

mi-a fost respectată. Voiam să ajung electrician. Prin clasa a V-a, eram la cumpărături și ne-am întâlnit cu o verișoară de-a ei. Întrebându-se ele de una, de alta, aflu că vărul meu de-al doilea ajunsese electrician. „Și cum e?“, a întrebat mama. „Foarte bine, nu face nimic toată ziua“. Asta-i de mine, mi-am zis pe loc, și asta a fost.

Cum făceai rost de muzică? Aveai magnetofon, pick-up sau te limitai la muzica ascultată la radio?

Pick-up personal am avut din 1985, după armată. Era o producție din D.D.R., Germania de Est, să înțeleagă toată lumea. Ai mei aveau un radio cu pick-up. Se numea Traviata cu tranzistori și ceva lămpi. Acolo ascultam vinilurile alor mei. Așa îmi făcusem repertoriul pentru concertele ținute sus în măr. Tot la etajul Traviatei, mă amuzam cu soră-mea, modificând cu degetul turația vinilurilor. Mai ales cele cu povești erau de-un caraghioslâc irezistibil. În vacanța mare din clasa IX-a, mi-au cumpărat ai mei magnetofon Tesla B90. Asta a fost o mare victorie. Aveam de unde să înregistrez muzică. Unul dintre colegii de clasă avea un frate mai mare, care era toboșar. Se numea Sandu Cuperman și am ajuns colegi de trupă după finalul liceului, dar să nu anticipez. La ei ascultasem prima oară Deep Purple, după ce, în primele săptămâni de liceu mă tot contrazisesem cu Luci, fratele lui Sandu, că nu există formație mai bună ca ABBA. Pe un magnetofon, cred că Tesla B56, am ascultat *Deep Purple in Rock*. Am plecat năuc, îmi părea foarte straniu ce auzisem, n-aș zice că mi-a plăcut din prima. Ce m-a dat pe spate, la a doua vizită, a fost un single cu Beatles, *A hard day's night*. Ăsta l-am ascultat pe pick-up-ul care avea boxe de calitate. Nu mai auzisem niciodată așa ceva, a fost

un șoc cultural, aș zice, dar mai degrabă tehnologic, cu dus și întors, pentru că aici tehnologia se străduia să atingă naturalețea sunetelor originale produse de voce și instrumente. În drumul spre casă, deja fredonam. Când mi-am luat magnetofonul, nu am fost prea încântat, sunetul nu era așa de bun, dar era al meu și atunci când voiam eu. N-a avut o soartă ușoară. Trebuia să dau examenul de treaptă, și tata mi-a interzis să-l mai folosesc. „Îl bagi în cutia lui", mi-a spus. „Da' radioul pot să-l folosesc?" A fost de acord. Venea seara în control. Radioul mergea, dar ca amplificator pentru magnetofonul care se învârtea la rândul lui în cutie. Nu i-a fost ușor pentru că, datorită lipsei de ventilație, motorul s-a gripat. Până atunci când, într-o seară, venind în control, stă tata ce stă, după care spune: „Ăștia dau cam tot muzica aia de-o aveai tu pe magnetofon". Ca victoria să fie zdrobitoare, zic: „Astea sunt la modă, ce să fac?". Nu prea înțelegea el cum vine treaba cu benzile. M-a surprins remarca lui. Nu era ascultător de muzică, dar avea o voce foarte bună. Când se pilea, eu și cu soră-mea, îl rugam să ne cânte un cântec în rusă, pe care îl știa din școala generală, de la un învățător care îl bătea zilnic. Pentru bătaia la palmă, iarna folosea lemnele de foc mai subțiri, ca să nu rupă arătătorul. Cu toate astea, îi știe și acum numele, după mai bine de șaptezeci de ani. Noroc că nu asculta nici radioul, că atunci și-ar fi dat seama că Black Sabbath, Yes sau alții ca ei nu existau la postul național, singurul pe atunci. Sau mai erau excepții, îmi aduc aminte șocul pe care l-am avut la Radio Vacanța, când Paul Grigoriu, pomenit fie-i numele în veci, a difuzat *Chidren Of The Sea* de pe proaspătul L.P. *Heaven & Hell* (1980), cu Ronnie James Dio la voce. Am rămas ca o statuie până s-a

terminat piesa. Abia după armată, prin 1986, am reușit să cumpăr vinilul, care a costat aproape o jumătate din salariul meu, mai exact 800 de lei. La radio, ascultam zilnic emisiunile muzicale de la Europa Liberă, mai rar România 3, și săptămânal, emisiunea umoristică de pe România 1, „Unda Veselă". Emisiunea asta mi-a cizelat simțul umorului. Avea și valențe educative dar de astea nu eram conștient atunci. Acum fostul Radio 1, sub numele de Radio România Actualități e aproape tabloidizat. Nu exagerez cu nimic, se încearcă asta și la Radio România Cultural. Cam așa sună și el în orele de maximă audiență. Practic la acest radio național nu mai e nicio emisiune în care să fie vreun dialog telefonic cu ascultătorii, așa cum era cu câțiva ani înainte. Mă opresc ca să nu-mi stric cheful, tu știi mai bine decât mine lucrurile astea. La liceu, erau două clase de electrotehnică. În cealaltă clasă, Dan Băjenaru pusese bazele unei trupe, cu Titi Sârbu la tobe și cu Ion Mihăescu la bas. Dan mai venea cu magnetofonul la mine, să înregistreze muzici noi. Noi erau mai toate, pentru că în mediul nostru muncitoresco-țărănesc, până pe la paisprezece ani nu auzisem decât ce voia partidul să auzim. Într-o zi, din greșeală, am pus o bandă pe care o foloseam pentru a mă înregistra pe mine cu chitara și vocea. Până să mă prind eu s-o opresc, Dan zice: „Băi, tu știi că ai voce?" Până să-mi dau și eu cu părerea, vine o altă întrebare: „Nu vrei să cânți cu noi?". Mi-am adus aminte acum de întrebarea Alexandrei, fata unor prieteni. Avea pe atunci nouă ani, prin 2011. La prima lecție, după ce i-am spus cum se numesc corzile și i-am prezentat chitara, m-a întrebat cum poate să ajungă celebră. M-am abținut cu greu să nu râd, după care mi-am declarat neputința de a

o ajuta. Spre sfârșitul lecției, mai vine cu o întrebare: „Cum aș putea să-mi fac o trupă?“. Am răsuflat ușurat și i-am zis că aici aș putea s-o ajut.

Spuneai ceva mai sus că ți s-a propus să fii cooptat în principala formație a liceului. Cum făceați rost de instrumente și de amplificare?

Era singura trupă a liceului. După cum arătau instrumentele nu mai fusese una de ani buni. Au fost licee care nu au avut deloc în anii mei. Din câte știu, doar la Iorga a fost o trupă cât de cât închegată. Cu doi dintre membrii ei aveam să cânt peste ani; Lică Gherman și Vali Baicu. De la cei mai în vârstă cu zece, cinsprezece ani am aflat că pe vremea lor erau mai multe trupe. Și Nicu Alifantis povestește despre asta într-un interviu, pomenind chiar de concursuri între trupele liceelor de atunci. Bineînțeles că am acceptat invitația de a cânta cu formația Electron, cu care repetam într-o anexă a laboratorului de electronică, aflat la etajul doi al clădirii construite prin ’60. Acolo zdrăngăneam chiar și în pauzele dintre ore, mai mereu întârziind la intrarea în clasă. De foarte multe ori primeam bileţele pe sub ușă. Cel mai adesea erau mici declaraţii de amor, unele cu talent, altele, cele mai multe, fără, dar uneori cu un umor involuntar devastator. Nu de puține ori râdeam cu lacrimi când citeam ce poate face dragostea (dar și foarte slaba pregătire gramaticală) cu limba română. Clasa de electronică fusese făcută la treaptă, cum i se spunea examenului eliminatoriu din clasa a x-a. Din două clase de electrotehnică s-a făcut una de electronică, așa că eram începători. Aparatura de cântat era vai steaua ei, potrivită cu o vreme în care corzile de calitate erau necunoscute pentru noi. Luni

de zile nu am reușit să găsesc chei noi pentru o chitară ordinară. Erau tot felul de improvizaţii de staţii de amplificare industriale, cu boxe nepotrivite, în care erau difuzoare neperformante. Obţineam efectul de fuzz, distortion, mai mult prin forţarea difuzorului. Vocea, deși eu aveam un volum natural considerabil, mai mult se bănuia decât se auzea, nici vorbă de vreun efect. Mixer? Nu știam că există. Se întâmpla des să se supraîncălzească ceva, și toboșarul Titi Sârbu se oprea brusc, ridica mâna dreaptă cu bățul: „Stați așa". Înlemneam. El era cel mai bun electronist dintre noi. Privea să vadă vreo mică pală de fum, și dacă nu se arăta, sărea de la tobe și adulmeca asemeni unui câine de vânătoare pe lângă cele tehnice, pentru a detecta sursa mirosului de cauciuc ars, care era predominant în astfel de cazuri. În loc de chitară bas, foloseam o chitară armonie, pe care montasem corzi de bas, rezultând un fel de arc, așa de mare era distanţa dintre ele și grif. O poreclisem Arbaleta, care era un fel de conopidă în comparaţie cu varza. Un fel de arc cu studii superioare, asta ca s-o încurajăm. Cum reușea Ion Mihăescu să cânte la ea, rămâne un mister. Nici nu vreau să zic ce fel sunau tobele, mai ales cinelele. Pe vremea aceea, e totuși secolul trecut, destui morţi erau conduși cu fanfara spre cimitir. Titi ne povestea că se uita pofticios la zdrăngănelele percuționistului, când îl vedea la ocazii prin oraș. Cu așa scule și lipsă de experienţă nu prea ne băgam la coveruri, așa că făceam un fel de improvizaţie primitivă. Eu mai aveam de acasă câteva succesiuni ritmico-armonice și linii vocale, așa că legasem vreo cinci, șase melodii, compoziţii să zicem, când apare domnul inginer Gașparic, profesorul de electronică și ne anunţă că trebuie să cântăm la serbarea de sfârșit

a primului trimestru. Am încercat să ne fofilăm, dar argumentul a fost clar. „V-am scutit de practica agricolă, acum trebuie să arătați că nu degeaba".

Se practica în „epoca de aur" acest sistem de... cointeresare. Bănuiesc că era vorba de o etapa locală a festivalului *Cântarea României*. Cum v-ați descurcat?

În liceu, am cântat doar la serbarile de sfârșit de trimestru, sau la serile dansante de la cantina liceului. Primul concert de sfârșit de trimestru trebuia să fie la Clubul Uzinei Progresul, care nu era nici pe departe ceea ce se înțelege azi printr-un club. Am ajuns pe scenă. Aveam cu noi tobele și substitutele de stații de instrument. Staţia de voce urma să fie de la club. A noastră căzuse când s-au deschis ușile microbuzului care transporta sculele. Eu eram aproape de ea, dar a trebuit să-l prind pe Titi, care se ţinea de un stativ, cu cinelul pe el, pentru că nu putusem să scoatem piuliţa. Pentru el era ca și cum te-ai ține de bidinea când îți alunecă scara. Am făcut probe de sunet fără ea, doar am echilibrat sunetul instrumentelor cu cel al tobei, care era neamplificată. Costel, sunetistul sălii, ne-a zis că rezolvă el: „Nu aveți voi toți atâta putere câtă am eu". Și – într-adevăr – avea. Deși nu erau monitoare de scenă, mi se părea că vocea se auzea foarte fain, dar mult prea tare comparativ cu ce auzeam în sala de repetiții, de fapt în atelierul de electronică. După primele cuvinte, mi-am dat seama că nu aveam texte clare la voce. Pare incredibil, dar așa s-a întâmplat. Eu le cântam cu un fel de engleză dadaistă. Erau unele cuvinte în engleză, dar altele nu însemnau nimic, pur și simplu îmi veneau pe moment, practic colaje de silabe, cum am mai spus

și la prima întrebare. Pare greu de crezut, dar așa a fost. Clasa noastră făcea germană și franceză. În timp ce cântam, îmi dădeam seama că sunt profesoare de engleză în sală, aveam colegi care învățau engleză. Realizam că mă tot repetam și încercam să diversific, englezind cuvinte românești. Cu spectatorii în față, nu mai eram așa de productiv și inventiv. Abia așteptam să se termine calvarul. După aplauzele prelungite, îmi cam era rușine să merg în sală. Mi-am făcut curaj și m-am îndreptat spre grupul unde erau colegii mei de clasă. Printre ei era Doruleț, Doru Tudorel în buletin, un tip dintr-o bucată. La el m-am dus să aud ce părere are. „Mi-a plăcut, băi, dar prea mulți de Baby."

Nu ai de ce să-ți faci probleme, deoarece majoritatea soliștilor din perioada respectivă nu aveau habar de limba engleză. Chiar și Liviu Tudan sau Cornel Fugaru aveau textele transcrise fonetic.

Din nefericire, cam așa se înțelegea și se înțelege engleza cântecelor ce se aud pe la noi. Chiar texte aparent simple au jocuri de cuvinte pe care trebuie să fii foarte tare să le înțelegi. Melodii cu texte faine sunt, de fapt, piese instrumentale pentru majoritatea urechilor. Ca și cum ai vedea filme moderne fără sonor și traducere. Pe de altă parte, cântece românești cu texte execrabile (pe lângă care bileţelele primite de noi pe sub ușă, chiar cele mai neinspirate, păreau geniale) circulă libere, fără a trezi vreo reacție observabilă auditorilor, că ascultători nu pot să le spun. Despre cei ce le difuzează, e ca pe vremuri, doar că atunci ordona partidul, iar acum ratingul sau mai degrabă dilul, scris așa românește.

Voi pomeni aici și de al doilea concert, la care m-am dus cu texte muncite, dicționărite și, după mine, foarte

potrivite, „bien sur, comme tous les francophones roumains“, în engleză. Cel mai mult îmi plăcea *Soldiers of the Rock*, despre care credeam că va ajunge un imn al rockului mondial. Bineînţeles, acum îmi pare o piesă banală, m-am chinuit să-mi aduc aminte ceva din linia melodică. De data asta, la serbare, Costel nu ne-a mai pus la dispoziţie staţia Vermona, pentru că, după primul concert, nu-l omenisem. A omeni ar fi însemnat să-i dăm o sticlă de vodcă. Nu am ştiut că ăsta era obiceiul. Aşa că neomenitul a pus vocea pe nişte difuzoare de sală, care aveau o putere foarte mică. Mi-am dat seama că nu se auzea mai nimic din textele mele îndelung pritocite şi vocea mea prelung urlată.

Cum a fost primită formaţia voastră de colege? Ai observat un plus de interes din partea sexului slab?

Dan, chitaristul solo, era cel mai iubit de fete. Nu era mult mai frumos decât noi cei din restul trupei, dar ieşea în faţa scenei, unde se mişca foarte bine când făcea solistici, improvizând cu un abisal curaj, pe care din nefericire l-a pierdut. Cel mai des, cu picioarele depărtate şi uşor flexate, se lăsa incredibil de mult pe spate, ceea ce nu cred să fi copiat de pe undeva, că la ora aceea nu văzusem niciunul dintre noi vreun concert cu vreo trupă străină. Nu-mi aduc aminte nici de atunci încoace să fi văzut ceva comparabil. Eu stăteam nemişcat ca un cocostârc, cu microfonul drept cioc, şi zdrăngăneam la chitară. După recitalul nostru, Dan s-a dus în sală, la stolul păsărelelor fane care ascultaseră din zona de sus a sălii, o sală cu 500 de locuri. Turtureaua lui, topită după el, i-a zis gureşă: „Vai, Dănuţ, aţi cântat minunat“. Dan, conştient că nu fusese nici pe departe aşa, a spus că am mai greşit puţin, şi vocea nu s-a prea

auzit. Înaripata, fâlfâindu-şi genele lungi, a gângurit nedumerită: „Da' aţi avut şi voce?".

Bănuiesc că după terminarea liceului Electron s-au spart. Unde ai cântat după aceea?

La sfârşitul liceului, am dat probă la formaţia Ecou, care repeta în camera unde ascultasem eu primul Beatles. Toboşarul, Sandu Cuperman, era fratele fostului meu coleg de liceu, Luci, care e acum undeva prin Canada. Ca probă, învăţasem *Paranoid* de la Black Sabbath. Staţia de voce suna fabulos. Era un F.B.T. pe şase canale, cu un reverb pe bandă foarte bun, la fel ca şi boxele. Când învăţasem piesa, era un bridge care nu îmi ieşea, partea aia cu „Can you help me /Occupy my brain". Pe staţia asta mi-a ieşit, dar am simţit o ameţeală serioasă. Nici la urmatoarele repetiţii nu mi-a ieşit, abia peste vreo trei luni am reuşit, la un spectacol cu plătitori, unde am avut şi primul contact cu cenzura. Ca să trecem sigur, nici nu aveam repertoriu prea mare, am declarat o piesă originală ca fiind cover după formaţia Wishbone Ash. Aveam să citesc peste ani un interviu al lui Johnny Răducanu, care povestea cum li s-a spus de către un securist că pot cânta orice, numai să nu aibă text. Piesa dată drept Wishbone Ash am înregistrat-o abia în 2007 şi a apărut pe *11 Povestioare* cu titlul *Salvatorul*, apoi în 2014 pe *Best OFF, Beast ON*, cu o altă orchestraţie şi rebotezată *S.O.S.*

Majoritatea muzicienilor din perioada comunistă se plângeau că perioada de timp petrecută în armata obligatorie le-a înfrânat întrucâtva cariera muzicală. Cum a fost cazul tău?

Ar fi fost mult mai bine să pot continua activitatea

cu Ecou. Erau colegi faini, fără fițe, receptivi. Alături de Sandu, sufletul trupei era Gigi Negoiță, o fire foarte optimistă și curajoasă. Faptul că după doi ani m-au reprimit, așa cum mi-au promis, e de apreciat. Pe timpul armatei mele, solist a fost Florin Stoica, un tip cu o bună cultură și cu o apariție scenică percutantă. La pian, cânta Titi Negru, care era un bun instrumentist și avea o compoziție foarte fainâ, pe un text de Leonid Dimov, o melodie pe care n-am uitat-o de atunci și pe care mi-ar face plăcere să o înregistrez. La bas, era Puiu Paraschiv, care s-a stins de mulți ani. Armata de doi ani sau un an și patru anotimpuri, cum spuneam ca să ne pară mai puțin, a fost la o unitate de vedete-dragoare, aflată în apropierea confluenței Dunării cu Siretul. Aici, am văzut cam cum stă majoritatea cu cultura muzicală, și nu numai. Am avut și chitara cu mine. Prima cerere a fost să cânt *Cenușăreasa*. I-am zis fruntașului Aelenei Costică dacă nu vrea *Albă Ca Zăpada*. N-a gustat gluma, așa că am făcut trei seri la rând de planton, schimbul doi, adică între orele 0-4. Fruntașul era de loc de prin județul Vaslui. Plecarea lui în armată a fost și prima călătorie cu trenul. Când a ajuns în fața pasarelei cu care se ajungea la bord, Dunărea era umflată, așa că pasarela urca. S-a uitat lung, s-a închinat și a zis: „Doamne ajută! Am mers prima oară cu trenul, acuma zbor cu avionul". În ciclul de instrucție de infanterie, după vreo câteva zile, tot îl auzeau colegii spunând: „Să dea Dumnezeu să-i moară două oi de-acasă". La o adunare a plutonului, ofițerul l-a întrebat de ce tot spunea așa. Răspunsul a fost dezarmant: „Ca să nu mai aibă mă-sa din ce să-i facă ciorapi, ăluia de mi i-a furat pe-ai mei". Am avut colegi din zona Brăila, Galați, Tulcea, din zona de mijloc a Moldovei

și din estul Olteniei. Băieți de treabă, mulți cu bun simț, dar majoritatea, peste 90%, de o mare incultură, bineînțeles nu numai muzicală. Cam așa eram și eu, în afară de partea muzicală, diferența constînd în faptul că eu îmi dădeam seama de asta. Unul dintre puținele regrete pe care le am privind în urmă e timpul pierdut, atunci când puteam citi în voie. Am încercat să recuperez după armată și cred că am reușit. Cu mici excepții, nici maiștrii militari sau ofițerii nu erau mai departe ca nivel de cultură. Aveau și probleme profesionale destul de serioase. După începerea Canalului Dunăre-Marea Neagră, din lipsa motorinei, multe marșuri nu se mai efectuau. Așa că, nepracticând, era normal să apară probleme la unele manevre mai complicate. Îmi aduc aminte de un marș pe Dunăre, unde făceam exerciții de dragare. Când făceam pauze sau se înnopta, intram pe canale și acolo băgam prova în mal.

Nu mă pricep la nave, dar din ce povestești bănuiesc că dragoarele rămâneau blocate acolo.

Nu se întâmpla, pentru că dragoarele sunt ușoare și mai ales au pescajul mic și fundul plat, fără chilă. Circula o poveste despre cele de dinainte de generația asta de dur-aluminiu, pe care o foloseam noi. Erau și mai ușoare, fiind din lemn, puteau intra trei sferturi pe mal, bineînțeles dacă acesta nu era abrupt. În anii ’60 ai secolului trecut, una dintre vedetele astea se întorcea dintr-o misiune de la Sulina. La timonă, un fel de volan, era soldatul de anul trei. Atunci armata la marină dura trei ani. Tot echipajul dormea. Abia se lumina de ziuă când s-a simțit o zguduitură puternică. Prin laringofon, comandantul îl întreabă pe timonier ce s-a întâmplat. „Să trăiți, zice acesta, ne-am ciocnit cu un autobuz“.

Șoferul venise să spele mașina la malul Dunării. Fain acuma o fi fost și când șoferul s-a întors la autobază, cu autobuzul zgâriat urât, și le spune ălora că s-a ciocnit cu un vapor. Îl trimiți la doctor? Îl trimiți (râde). Dar nu despre asta voiam să povestesc. Când stăteam cu prova în mal, un singur dragor avea pornit motorul de curent electric, și celelalte erau legate de acesta. Se făcuse seară și eram șef de cart pe nava care dădea curent. În careul de ofițeri era o ședință. M-am gândit că e momentul să merg în buda soldaților și să exersez vocea de cap de la *Child In Time*. Din cauza motorului auxiliar, care făcea o gălăgie considerabilă, mă gândeam că nu pot fi auzit. Am început să zic cu patimă și zor. N-a durat prea mult și aud soneria de alarmă. Am belit-o, nu-s la post, mi-am zis și am ieșit repede. Dacă voiam să merg la budă, ar fi trebuit să anunț curierul, și n-o făcusem. Șeful de stat major era la pupa, spatele navei. Curierul era sus, la farul care avea un fascicol foarte puternic, cu care, ca la teatru, lumina pe malul celălalt, căutând ceva. Între timp se lăsa puiul la apă.

Pui? Ce mai e și ăsta?

Așa se numea barca de salvare a navei. Șeful de stat major îl tot zorea pe cel cu farul și m-am luminat auzind ce-i spune comandantului de navă, locotenentului major Roșca: „Da, Roco trebuie să fie pe acolo, am auzit eu țipând o femeie cu un copil". Atunci m-am retras frumușel în budă. Am râs atâta, că a doua zi aveam febră musculară la burtă.

Ce amintiri mai mult sau mai puțin muzicale mai ai din armată?

La sfârșitul armatei, pe final de august, am plecat

la munci agricole cu o mare parte din unitate. Din fericire, am mers într-o zonă predominant viticolă, în sudul Dobrogei, la Ostrov, nu departe de Silistra. O minunație de soiuri de viță de vie erau acolo, plus livezile de meri. Mulți dintre colegii mei nu văzuseră în viața lor pe piață soiurile din zonă. Strugurii erau încărcați în cohorte de tiruri și în Occident se opreau. Dintre poveștile spuse de soferi aș vrea să amintesc două. În prima, unul dintre șoferi ne spunea că a ajuns la destinație mai târziu și a prins weekendul. Era în Germania, pe undeva la o firmă, la care ducea de ani de zile carne de vită calitatea întâi. Nefiind cine să o descarce, patronul german i-a zis că poate aștepta până luni sau, contracost, o poate descarca șoferul român. Bineînțeles, al nostru s-a bucurat că mai scoate un ban în plus, așa că a început treaba. Nu era prea greu, din cârlig o punea direct într-un cărucior mare, cu care a fost condus la locul de descărcare, o cameră cu nisip pe jos. A zis că e o glumă, dar patronul i-a explicat că aici e o crescătorie de nutrii. Nu îți spun despre indignarea șoferului când ne-a povestit întâmplarea. A terminat povestea cu o serie de înjurături dure la adresa celor ce conduceau țara, apoi a încheiat cu: „Nenorociții vând carne bună pe nimic, și mama stă trei zile la cozi să ia un kilogram, din aia cu oase și grăsime". În a doua, șoferul făcea un transport spre Iran. Drumul era prin Turcia. Într-o zonă săracă, a văzut că drumul este blocat de un copac, pe care erau doi bărbați cu kalașnikoave. Fusese prevenit, a dat în marșarier cât a putut și a reușit să întoarcă, nu înainte de a fi auzit zgomot de gloanțe. A ajuns la primul post de poliție, unde era și o patrulă militară. Cu aceștia a mers prin câteva sate, unde militarii, după ce-i adunau pe săteni, îl întrebau pe șofer

dacă recunoaște pe cineva. Într-un sătuc cu bordeie, i-a recunoscut pe cei doi. Militarii i-au dus cațiva metri mai încolo și i-au împușcat. Șoferul regreta sincer că-i recunoscuse. Se gândea că urmau să fie arestați și judecați.

În campusul de cazare, erau mai multe dormitoare pentru noi și muncitorii zilieri. Ei erau din zone sărace ale țării, din familii cu mulți copii. Ne mai întâlnisem cu ei și discutasem, unii dintre ei erau analfabeți. Seara, înainte de masă, aveam obiceiul să merg undeva, pe un delușor, deasupra dormitorului nostru. Acolo, era fain de cântat. Într-o zi, când mă pregăteam să merg printre merii neculeși, unul dintre muncitorii necalificați mă oprește și îmi spune să vin la ei, să le cânt. Sincer, nu prea aveam chef, nici nu știam coveruri, aveam doar câteva cântece pe care le compusesem în armată. Am intrat în clădirea lor. Era diferită de a noastră. Arăta fix cum aveam să văd după '89, în câteva filme cu deținuți politici. Aveau aici un fel de antreu, unde era ceva veselă și alte mărunțișuri de-ale lor. Am început să cânt. Vreo câțiva ședeau pe marginea priciurilor și ascultau. Alții făceau mici treburi casnice. Curațat pantofi, cusut, periat haine. Nimeni n-a vorbit. Am cântat aproape vreo juma' de oră. Două cântece, au fost sigur *Cântarea României* și *Glas de Pește*. Epuizând micul repertoriu și pregătindu-mă să plec, cel ce m-a invitat, a pus vin în două căni metalice. Mi-a întins una dintre ele și mi-a zis: „Hai, noroc! Bea că ești de-al nostru". Peste fix douăzeci de ani, am cântat la emisiunea „Taverna" trei cântece, printre care și *Glas de Pește*, piesa care dădea titlul primului cd CRI GRI. Realizatorii nu au difuzat piesa respectivă, deși asta a fost înțelegerea noastră pentru a merge neremunerați

la emisiune. Era și an electoral, P.S.D.-ul era la putere. I-am trimis un sms foarte fierbinte producătorului, care a fost foarte indignat și mi-a promis că noi nu vom mai aparea pe post cât va fi el în TVR.

Și s-a ținut de cuvânt?

Până în 2012, când am filmat și înregistrat live câteva cântece la TVR 3, la emisiunea „Cap de afiș". Probabil ieșise la pensie indignatul.

Cum a fost revenirea la viața civilă? Ai reușit să-ți găsești trupă?

Mi-am adus aminte de obiceiul de a trânti căciula sau chipiul strigând VATRĂĂĂĂ, nu înainte de momentul când cineva dădea semnalul prin formula „Cine vatră n-o striga, să-și bage... în mă-sa". Strigai, n-aveai ce face, chiar dacă riscai arestul, în caz că era vreun cadru în apropiere. Revenirea fost o mare bucurie, deși comandantul nostru de unitate, Neculai Moisiuc, un om admirabil, ne-a ținut un discurs acolo, la Ostrov, în care ne-a prevenit că nu ne așteaptă lucruri neaparat mai bune după ce terminăm armata. Pe ocolite, dar cu țintă la final, ne-a spus că există constrângeri și în viața civilă. Comandantul era un militar desăvârșit, cu o inteligență mult peste medie. Prin 1992, ajunsese Comandantul Flotilei de Dunăre. Ne-am întâlnit în gară, la Brăila. L-am felicitat și i-am zis la mai mare, arătând spre Constanța. Acolo era Marele Comandament al Marinei Militare. Se spunea că, la absolvirea Institutului, unii dintre profesori îl vedeau ca pe viitorul comandant suprem al Marinei Militare. „Stai liniștit, că în curând ajung comandanul flotilei de pe Lacu Sărat. Ține minte ce-ți spun: ăștia de

acum sunt mai răi decât ăia dinainte". Bineînțeles că n-a ajuns comandantul Marinei, așa cum ar fi meritat. A fost schimbat destul de repede. Era inteligent, dar incoruptibil; un prost cum ar spune Ion Țiriac, mistrețul cu racheta de argint.

Nu m-am putut angaja la Progresul, de unde fusesem luat în armată, chiar dacă legea prevedea acest lucru. Probabil trebuia să dau șpagă sau să caut vreo pilă. Din fericire, am ajuns la Intreprinderea Electrocentrale Brăila, unde lucrau trei voinici ai formației Ecou: Gigi Negoiță, Sandu Cuperman și Puiu Paraschiv. Am reluat activitatea concertistică chiar cu prilejul serbării de Moș Gerilă, în 1984, la sala de festivități a întreprinderii. Ne-am amuzat acolo, cântând *Cenușăreasa* celor de la Azur, dar cu aranjament Rhythm & Blues și cu text romglez, ceva de genul: „Cu ce foc te-am ailoviu, Cenușăreaso,/ I love you but m-ai mințit, Cenușăreaso,/ I know you about sandale, Cenușăreaso,/ du you like mănânci sarmale, Cenușăreaso,/ I know you about papuci,/ you are the girl from Tecuci". Noi ne-am amuzat, dar majoritatea colegilor, nu, deși Termocentrala, una dintre cele mai bune din țară, avea multe posturi unde trebuia să-ți meargă mintea. Cu toate astea, unii mi-au atras atenția că sunt lipsit de respect față de celebra trupă Azur, care-l avea ca basist pe un fost component de la Ecou, și anume pe George Vâlcu. Colegii revoltați aveau un bun grad de calificare, nu erau în stilul actualului Dorel. La unul dintre ei, cu ocazia unei petreceri, am găsit o bandă, pe cutia căreia scria Phoenix – *Cantafabule*. L-am întrebat dacă mi-o împrumută. Nu ascultasem discul respectiv, prietenii mai în vârstă îmi povestiseră că trupa avusese câteva concerte în Brăila. Vinilul nu era printre discurile apropiațior mei. Acasă,

am constatat că pe bandă era formația Azur. Am crezut că e o greșeală, dar și pe capătul roșu al benzii scria cu pixul clar: *Cantafabule*. Un mare album album al rock-ului românesc, l-am reascultat cu plăcere de mai multe ori.

Până la urmă ce cânta Ecou? Pe Youtube i-am văzut în două înregistrări de prin 1988, în ținută heavy metal. Deci ce stil practicați?

Un fel de hard rock ne-am fi dorit noi. După ce a ascultat cântecele pe Sf. Youtube, Florin-Silviu Ursulescu mi-a zis că eram mai cu vână decât multe din trupele de atunci. De curând, Zoran, un pușți de nouă ani, care e elevul meu, m-a întrebat cum arătam când eram tânăr. I-am pus unul dintre cântecele respective. Mi-a zis că eram cam ca Iris. Chitara din imagine a fost cumpărată de la Florin Ochescu, omul cu care Iris e Iris. A costat la vremea respectivă 44.000 lei, bani cu care cumpărai o casă. Zoran studiază și chitara, i-a plăcut mult cum arată Gibsonul Explorer. Are cultură în rockul românesc, cântă doar piese în română. Nu râde, nu e influența mea. E meritul părinților. Cu Ecou îmi aduc aminte și de „concertele" din județ, unde uneori nu prea apucam să cânt mai mult de două piese. Veneau organizatorii (nașu', ginerica, socrul mic sau mare) și spuneau: „Băieți, gata! D'ale noastre". O singură dată am fost răzbunat de Lică Gherman, prin 1987. Avea mai bine de un an de când era basist la noi. S-a întâmplat la o nuntă în comuna Gropeni, una dintre localitățile care se aflau pe lista neagră a muzicanților de nunți, deoarece se cânta foarte des pe căpițe, prin copaci, se mai luau pumni și palme, auzisem și de cântat cu cuțitul la gât.

Ha ha ha! Așa era și pe lângă București la nunțile din Bolintinul din Vale. Se cânta la înălțime, după care urma... fuga..., nu cea de Bach, ci după muzicieni...

Erau câteva sate în județul Brăila, unde șeful de post al miliției, dacă nu închidea ochii la furtișagurile agricole, dispărea pur și simplu. Poate părea straniu, dar așa era. Nici în ziua de azi nu au fost rezolvate unele cazuri. În sfârșit, Lică avea probleme cu o măsea. Neavând algocalmin, s-a hotărât, la indicația mea, s-o trateze cu țuică. Asta era în bătătură la mire. De acolo, am urcat sculele într-o căruță și am plecat la căminul cultural. Pe drum, am observat că domnul basist nu respectase finalul procedurii recomandate de mine, și anume evacuarea în exterior a lichidului amorțitor. La cămin, după amiază se începea cu un program sau două de café concert. Eu eram pe afară, când unul dintre copii vine în fugă și îi cheamă înăuntru pe colegii de joacă. Simțind că se întâmplă ceva, mă duc să văd și eu. Când colo, atracția era Lică. Cânta cu basul ca la pian, printre picioare, pe cap, la spate. Și chiar cânta. Mi-am zis, e clar, evacuarea a fost făcută în interior. Pe la opt seara, am fost trimis în culise, după o singură piesă, cred că era *Crazy Little Thing Of Love*, de la Queen. Pe la 12 noaptea, m-am dus să mă culc în Dacia cu care adusesem sculele. Să fi fost 4, maxim 5 dimineața, când m-am trezit în zgomot de rock & roll. Am crezut că am uitat deschis radioul autoturismului. Dezmeticindu-mă, îmi dau repede seama că zgomotul vine din căminul cultural. Era vocea lui Lică. Avea un program de rock & roll-uri, dintre care două melodii în italiană. N-am să uit niciodată țăranii ăia care

dansau sârbele lor, dar pe r&r. Era o frenezie pe care foarte rar am întâlnit-o la alte manifestari de gen. Ca să dau un exemplu, era ceva asemănător secvețelor de dans din filmul *7 mirese pentru 7 frați*.

Ai în repertoriu o piesă care se numește *Cântarea României*. Ai participat la vreo ediție a festivalului respectiv?

Printre alte concerte, am cântat și la Cântarea României. La prima ediție, am luat premiul pentru Cel mai bun solist vocal și instrumental, așa scrie pe diplomă. La a doua, am fost scoși de la prima apariție, deoarece am cântat pe instrumentele unei formații de muzică ușoară, și vocea a fost foarte în față, textul fiind „zi de zi, același cântec pe același drum,/ lume multă, zgomot mult,/ ce e de făcut,/ plictiseală și țigări, ceva senzațional,/ tot aștepți, pe ecran apare același violent banal,/ vise urcă pe tavan și pare-a fi frumos,/ dar caii verzi de pe pereți nu vor să vină jos,/ noaptea prea încet se lasă,/ ziua a trecut prea greu,/ e ceva ce te apasă/ simți și tu ce simt și eu". Refren: „Același rol, aceeași scenă,/ decoru-i neschimbat,/ doar vreun saltimbanc încearcă vreun salt mortal,/ regizorul la scenarist comandă Triunghiul Bermudelor,/ piesa încă se mai scrie nu se știe însă când/ va fi sfârșitul ce se-nvârte/ în jurul meu și al tău,/ în jurul meu tot mereu". Îți dau cuvântul meu că vedeam în fața mea Sala Progresul, care era plină, arătînd ca o fotografie. Nimeni n-a mișcat. Atunci mi-am dat și eu seama de subversivitatea textului.

Am recunoscut *Triunghiul Bermudelor*? Era compoziția ta? S-a lăsat cu ceva sancțiuni?

Eu îl scrisesem. Compoziția era a mea și a lui Lică

Gherman. Ieșise așa pentru că se potrivea cu melodia și aranjamentul, n-am avut vreo intenție clară de protest. Asta se petrecea prin septembrie. Spre sfârșitul lui noiembrie, am primit la serviciu un telefon, prin care eram invitat la sediul securității.

După vizita la instituția pomenită, în câteva luni am fost dați afară de la Restaurantul Continental, unde cântam. Apoi, nu am reușit să găsim o sală de repetiții, oricât am insistat. Aș mai aminti o altă întâmplare cu cenzura. Pregătisem cu Ecou un spectacol de muzică și poezie la Teatrul „Maria Filotti". La vizionare, a venit un responsabil de la cultură, uitat fie-i numele. Acesta a văzut spectacolul și nu ne-a dat aprobare, pe motiv că nu se înțelege textul. Unul dintre actori, foarte politicos, i-a explicat că sala fiind goală, reverbul e accentuat. I-a și demonstrat, articulând tare câte o vocală, după care îl întreba: „auziți?". Politrucul nu zicea nimic. Apoi, la fel de calm, întrebând din nou, actorul a pocnit din palme foarte aproape de fața culturnicului, care s-a dat cu un pas înapoi, după care a ieșit furios. A doua zi, la serviciu, eram la masă cu colegii de atelier, povestindu-le ce s-a întâmplat, pomenind și numele reverberatului, atunci îl știam. Adrian Râmboi, electronist A.M.C., spune: „Păi, ăsta a fost la școala generală numărul 3, (cea de lângă actuala P-ța Concordia n.i.), acolo unde am învățat și eu. A rămas de două ori repetent, atât era de prost". Acum cred că prostul nu voia să-și facă probleme, de aceea n-a dat aprobarea. E vorba aici de ceea ce spunea I.D. Sîrbu, și anume Inteligența prostiei. Cum tot el spunea „Să te ferească Dumnezeu de Prostia Inteligenței, că asta e mama relelor de pe pământ". Tot în 1987, am fost la o audiție a trupei Compact, după ce Paul Ciuci a plecat

în S.U.A. Neavând prea multe coveruri rock în repertoriu, le-am cântat și câteva piese de-ale mele. Vlady m-a întrebat dacă am făcut școală muzicală. Probabil pentru că majoritatea erau din acorduri minore și cu linii vocale mai puțin repetitive. A zâmbit plăcut când a auzit că nu am studii muzicale. El m-a recomandat câteva luni mai târziu la Cargo, de unde plecase Leo Iorga, la Compact, bineînțeles. La Cargo, la probă, am cântat cam tot așa. Dinel Tolea m-a întrebat dacă am boxe mici acasă. I-am răspuns că da, și bineînțeles că l-am întrebat și eu de unde știe. Pentru că nu profiți de armonicile joase pe care le are vocea ta. A avut dreptate. M-am reîntâlnit cu el în 1992, eram deja la Timișoara. M-a întrebat dacă am înregistrat piesa cu câinele vagabond. Nu, i-am zis, foarte flatat fiind că și-a adus aminte de un cântec pe care l-a ascultat doar o dată.

Păi, din câte știu eu în repertoriul CRI Gri mai găsim vreo două piese cu vagabonzi lătrători! Una chiar cu ceva cârnăciori de sărbători.

Nu l-am înregistrat nici până în ziua de azi. Cele două la care te-ai gândit sunt *De Sărbători* și *De Legat*. Chiar în decembrie pe 11, Adi Barar m-a prezentat băieților de la Foileton, care erau în formula Marius Mihalca, Sorin Bocerean, Sorin Tătaru și Ianoș Varady.

Păi asta se întâmpla chiar în săptămâna revoluției. Se simțea ceva în aer? Cum de-ai ajuns la Timișoara?

Eu era s-o încurc chiar duminică seara, pe 10 decembrie, când am ajuns în Timișoara. Veneam de la Sinaia. Trenul a avut întârziere mare, tramvaiele nu mai mergeau, taxiuri nu se zăreau, era noapte, așa că

am luat un pieţar, cum li se spunea celor ce făceau taximetrie ilegală. Când să plecăm, pe bancheta din spate mai urcă doi bărbaţi, duhnind a băutură şi tupeu. Mi s-au părut cam ciudaţi, îmi aminteau de smecherașii pe care-i cunoşteam pe la Brăila. Vorbeau cam în dodii, că lumea se mişcă, fierbe Europa şi, direct, unul m-a întrebat ce părere am. Până să deschid gura, şoferul, făcându-se că schimbă viteza, m-a tras evident de haină. M-am prins, aşa că am zis: „Nu am nicio părere". „Foarte bine că n-aveţi, altfel vă invitam la un vin roşu şi...". N-am mai înţeles ce-au zis, ceva cu cocoş, chef. La Hotelul Continental au coborât şi i-au zis şoferului să iasă din maşină. Au vorbit un minut, două, după care am plecat. Şoferul a zis atât: „Nişte nenorociţi".

A doua zi, din oraş, l-am sunat pe Adi Bărar, care m-a invitat la el. Când mi-a zis adresa, nu-mi venea să cred. Locuia la câteva case depărtare de gazdele mele, familia Volkman. Din fericire pentru mine, am plecat din Timişoara în noaptea de 13 spre 14 decembrie, după ce, bineînţeles (râde), am stabilit toate detaliile cu pastorul maghiar şi l-am sfătuit pe generalul român să ţină în porthart o pungă cu gips. Pe 19 decembrie, la Doina şi Mihai, viitorii mei naşi, m-am întâlnit cu Florin Buduru, coleg la AMC şi prieten, care ştia de păţaniile mele cu securitatea, şi mi-a zis vesel: „Bravo, nea Fane, asta de la Timişoara ţi-a ieşit mai bine ca aia de la Braşov!".

În ce a constat activitatea în formaţia Foileton, care ştiu că s-a materializat şi într-o faţă de disc Electrecord, pe cealaltă parte a split LP-ului fiind formaţia Roata?

Cu **Foileton**-ul a fost un fel de colaborare la început.

Mie încă nu îmi venea să mă las de muncă, așa că veneam de la Brăila cu lecția învățată. Primul concert, l-am avut în ianuarie 1991, la Clubului Constructorilor, acolo unde și repetam. Într-o săptămână, am învățat 10 piese noi de pe o casetă trimisă prin poștă de Sorin Bocerean. La spectacol, am ezitat la o intrare neimportantă, în rest a fost brici, am dat chiar un autograf pe un buletin de identitate. Cu ei am făcut primele înregistrări profesionale. Ne-am nimerit la TVR chiar în ziua de 13 iunie 1990. Pe la prânz, am văzut cum Miron Mitrea, viitor ministru PSD, era chemat să intre, pe când reprezentanții adevărați ai pieței așteptau de dimineață să-i bage cineva în seamă. Câțiva dintre cei ce au intrat nestingheriți în TVR erau oameni ai străzii. Pe unul îl știau băieții, apoi, peste un an, l-am cunoscut și eu când cântam la restaurantul Hotelului Timișoara. Când era mai fără clienți, îi dădeau o porție de mâncare. Vorbeam de câte ori ne întâlneam, ne apelam cu Tizule. Într-o seară, era la o masă și parcă scria ceva, nu se vedea din cauza spătarelor înalte ale scaunelor. Glumind, le zic băieților: „Ia uite, Tizu', e în febra creației". La pauză, m-am dus să vorbesc cu el. Avea un caiet în față și, bineînțeles, lucra la un roman. *Camera de ceară* se numea. Bineînțeles, de groază și mister.

Cea mai mare parte dintre trupele românești era nevoită să cânte în baruri și restaurante. Bineînțeles, din motive financiare. Tu ai rezistat tentației? Cam cât ai cântat prin restaurante? Dăunează vocii?

Din fericire, pentru voce, pe perioade destul de scurte; dar pentru buzunar a fost din nefericire.

Da, o poate strica sau, dacă e rezistentă, ajungi să cânți mecanic, clișeistic. Marea majoritate nu se prinde,

mai ales când cânți coveruri. Dacă ai compoziții, atunci e mai greu, deși, cu un producător bun sau cu un sunetist experimentat, se poate rezolva.

Cum a ajuns formația Foileton la Electrecord? Ce amintiri ai de la înregistrări?

Nu știu cum a ajuns. De la Marius Mihalca, liderul trupei, știu în schimb cum li s-au măcelarit textele la două piese înainte de 1989. Una se numea *Cumpăna Zorilor*, cealaltă *Rouă de gând*. După așa experiență, Tiberius Malkzek, solistul vocal de atunci a avut un motiv în plus să fugă în Germania Federală, bineînțeles. Mai avea un motiv serios, și anume soția, care avea o problemă medicală ce nu putea fi rezolvată aici. Acolo s-a putut.

Înregistrările la care am participat eu, au fost făcute la Radiodifuziune și la TVR. Iar discul *Formații Rock 13* se poate asculta pe ambele fețe, zic asta ca să-l contrazic pe Sorin Chifiriuc. La Slobozia, am întâlnit un antrenor de tenis, care mi-a zis că-i place mai mult Foileton decât Roata. Mi-am adus acum aminte și înregistrările cu Foiletonul, în 1991, când urma să imprimăm primele mele compoziții, *Cântarea României* și *Praștia cu Lunetă*. Sorin Bocerean, viitor impresar la Cargo, dăduse telefoane și cu o zi înainte, ca să nu se întâmple ceva, știute fiind abilitățile organizatorice în întreprinderile de stat. Am plecat noaptea din Timișoara, ocupând un compartiment întreg cu bagaje și scule. Am ajuns la radio și, cum de ce ți-e frică nu scapi, în T6, unde trebuia să înregistrăm, se afla ochestra radio, care imprima *Apostolul Bologa*. După trei ore, unul dintre tehnicienii studioului ne explica cum că așa e radioul național, întreprindere cu foc continuu. Nu

m-am mai putut abține și i-am zis: „Păi, să-i puneți și un coș de fum, să se vadă ce produceți". Cei doi s-au supărat rău. Erau necomunicativi, plictisiți, noi eram obosiți de așteptare. O atmosferă total nepotrivită, până când văd un nene mic, cu ochelari, care se apropie și îmi întinde niște căști, deși aveam unele: „Ia-le p-astea și lasă o ureche liberă, să prinzi puțină atmosferă. Concetrează-te la sunet, nu te mai gândi la mai sus sau mai jos". A fost mult mai bine. Când am terminat, a venit să-mi ia căștile, probabil erau ale lui, și-mi zice zâmbind: „Să nu mă uiți, când o s-ajungi celebru". Domnul de la sunet, ție-l Domnul, se numea Horia Broșteanu. După câțiva ani, piesa *Cântarea României* dispăruse din fonoteca radioului. Probabil au văzut titlul și au zis că-i din vechi, deși pe cutia matriței ar trebui să fie și data înregistrării. Cu Foiletonul a fost o experiență bună din mai multe puncte de vedere, în special de studio. Asta m-a convins să iau lecții de canto. În cântările live, volumul sunetului e mare și nu se simt anumite erori.

Cum a fost cu lecțiile de canto? Ai studiat la școala populară de artă, așa cum au procedat mulți soliști sau te-ai adresat unui specialist?

Am fost la o singură lecție, la Școala populară de artă din Brăila, și îmi venea să plec după primele zece minute. La Timișoara, prin intermediul lui Zsolt Ferencz, l-am cunoscut pe Giani, basist în timpul liber și șeful pompierilor de la Opera Timișoara. El mi-a dat un număr de telefon al doamnei Miloia Rodica, fostă prim-solistă a operei din localitate.

Am sunat-o și ne-am întâlnit într-o sală de la operă. Învățasem două cantonete. O văd și acum în fața

pianului, luminoasă, cu părul frumos legat și un profil distins: „Domnule Mardale, cântă-mi ceva!". Am început un pic timorat, dar chitit s-o dau gata cu un *O Sole Mio*, la care muncisem mult, noroc ca nu aveam vecini în demisol. N-am apucat să ajung la refren, când m-a oprit. Acum povestind, cred că m-a întrerupt, presimțind c-o s-o bufnească râsul. Textele erau scoase după o casetă cam prost înregistrată, net-ul cu gugălul atotștiutor nu era pe atunci, habar nu aveam de italiană. „Domnule Mardale, te rog să cânți ceva din repertoriul dumitale, folk-rock, din câte am auzit de la domnul Giani". Așa am făcut. A conchis că am căldură și metal în voce. Mi-a spus că, având un program plin, nu îmi poate da lecții, dar mă poate lăsa să asist la orele pe care ea le predă elevilor ei, bineînțeles, dacă aceștia sunt de acord.

Pe parcursul lecțiilor la care am asistat, am văzut ce înseamnă un profesor adevărat. Simțea starea elevului. Chiar celor cu examene identice și voci asemănătoare, le aplica altfel de abordare, de la caz la caz, într-un tonus potrivit. Să trăiți, d-le Freud, ce scriitor ați fi fost, mare pierdere, parol! Nu-mi venea să cred că m-am îndrăgostit, ba, chiar că pot dori o femeie poate mai în vârstă ca mama. Eu aveam 28, domnia sa ieșise la pensie. Artiștii lirici ies mai devreme din scena câmpului muncii și, din câte înțelesesem eu de la „domnul Giani", ieșise de curând. Era o diferență de vreo douăzeci de ani.

Probabil, credeam eu, că simțea și ea ceva asemănător, când la sfârșitul unei lecții, care a fost și ultima, mi-a dat întâlnire. „Duminică după amiază, dacă vrei, ne vedem în fața operei". Cum să nu fi vrut? Aveam o cameră închiriată într-un demisol, lângă Piața 700,

pe strada Dr. Iosif Nemoianu, foarte aproape de locul întâlnirii. Am făcut o curățenie la sânge, am cumpărat așternuturi noi, am spălat geamurile ferestrelor, am văzut-o pe proprietareasă, care zicea că e atee, făcând cu o viteză de karatist două cruci (cam cum ai scutura firimiturile de pe piept), când am rugat-o să calce perdelele. „Vai, domnu' Ștefan, dar de-atâtea ori v-am rugat să mă lăsați să le spăl". Propietăreasa era o pensionară care nu avea copii, trăia cu mama ei. Cei de la A.R.D.A.F. cumpăraseră etajul casei și i-au făcut o ofertă foarte generoasă pentru parter, demisol și curtea mare. La prețurile de atunci, cu ce i se propusese, i-am calculat eu, putea cumpăra zece apartamente mari. N-a vrut cu niciun chip. În 2007, când i-am făcut ultima vizită, era tot acolo. Valeria se numea, tare femeie. Revenind la doamna profesoară, pe diezi și pe bemoli, mă admiram cât de generos sunt. Eram înalt, frumușel (fă-te ofițer, aud o pretenă d'anțărț), deja visam la altfel de vocalize în obscuritatea bârlogului meu.

Erai pregătit pentru vrăjeală... Nu te complexa diferența de vârstă? Dar să nu-mi dai un răspuns à la Nicu Covaci.

Eu am dat deja numele în clar, n-am zis o cunoscută prim-solistă a operei timișorene. La început, am simțit ceva, mi-a fost un pic rușine, dar după o scurtă autointerogație, m-am convis că nu urmăresc niciun gând meschin, eram chiar îndrăgostit. Doamna Miloia arăta foarte bine. E pe Sf. Youtube o filmare cu ea și Dorin Teodorescu. Erau mai tineri amândoi https://www.youtube.com/watch?v=fyqCk6d96QQ. Am plecat la întâlnire ferchezuit, călcat la dungă, îmi cumpărasem pantaloni de stofă și sacou, după ani în care

purtasem doar blugi. Nu am băut nici măcar un strop de alcool, față de cum obișnuiam la ocazii asemănătoare. În Piața Operei, lume multă, mai multă ca de obicei. După ce am citit primul baner, m-am prins. Era 10 Mai, Ziua Regelui. Putea să fie a lui Stalin (ptiu, Drace!), mi-am zis, eu am o misiune, s-o fac fericită pe doamna profesoară. Am depistat-o repede, nu te joci cu radarul inimii, m-am apropiat. Era cu niște doamne și domni prin preajmă. M-a prezentat câtorva dintre apropiații dânsei. Nu întâlnisem așa oameni în realitate. Îmi aduceau aminte de personaje din filme de epocă neaurită, mai degrabă de scenele din Marcel Proust, mare regizor, după a mea apreciere (râde). N-am citit multe cărți la viața mea, dar am „căutat" de două ori timpul pierdut și de fiecare dată a meritat regăsirea din ultimul volum. Revenind la apropiații doamnei, am constatat vorbe cu socoteală, purtări alese, distincție și mult bun simț. Mi-am mai dat seama că doamna nutrea un sentiment de apreciere pentru sincera mea dorință, dar nu de cea trupească era vorba, ci de aceea de perfecționare vocală. Cu ocazia asta, mi-am schimbat părerea despre regalitate, o părere formată de istoria contrafăcută a național-ceaușistilor sau a slugilor kaghebiste.

Înțeleg că ai ratat partida amoroasă. Dar a urmat momentul Arca. Acolo a fost amor la prima vedere?

Amor muzical, da! Cu Zsolt Ferecz ne-am înțeles minunat din momentul când am sunat la ușa lui, propunându-i proiectul Arca. Un excelent instrumentist, prietenos, inteligent, cu feeling și în viață, și la cântat. O pierdere pentru muzica românească e faptul că a renunțat la scenă. În același timp cred că îl înțeleg.

E un tip exigent, pătimaș, dar cu argumente, așa cum era și tatăl lui, pe care am avut ocazia să-l cunosc destul de bine, Dumnezeu să-l ierte, pentru că nu mai e printre noi. Cu Zsolt m-am întâlnit la un jam, unde am cântat ceva Led Zeppelin, la tobe fiind Anghel Dorin (R.I.P.), care îmi era coleg la Foileton. La bas cred că era Cătălin Teodoreanu de la Survolaj. Clubul se numea Tehnolemn. La un an după începerea studiului, vocea a mers mult mai bine la înregistrările cu Arca, din 1993. Am înregistrat cu Adi Ordean, la Migas Real. Calmul lui m-a relaxat, am înregistrat cu vocea cinci cântece, într-o oră, și pe vremea aia încă nu era auto-tune. Vali Potra a fost ca de obicei ceas atomic, Victor Miclăuș, cu un bas modest, a scos un sunet foarte bun, ceea ce adevărește spusele lui Neuro, Marius Bob: „Înainte de a investi în scule, investește în mână", adică în studiu. Îmi aduc aminte că a fiert corzile înainte de înregistare. Zsolt Ferencz a fost la înălțime, nu e de mirare că Florian Pittiș s-a arătat încântat. La emisiunea lui de pe Radio 3, a zis că *De ce nu-mi vii* e cea mai frumoasă melodie pe un text de Eminescu. Din nefericire, nu am putut performa de prea multe ori. Vali Potra era mai mereu plecat în Germania. Îl cooptasem pe Florin Barbu la bas. În șase luni, am avut trei pianiști. Toți au plecat definitiv din țară. Era un tip, Ștefan, care locuia în „Piața punctelor cardinale". Încă se afla acolo un imens grafiti, scris în zilele revoltei din decembrie 1989. Când l-am văzut prima oară, mi-au dat lacrimile, probabil am simțit că așa va fi, nu știu, dar și acum cînd îți povestesc mi s-a făcut pielea de găină. Pe zidul din spate al unei clădiri impozante, stăteau scrise versurile următoare „But it was only a fantasy/ The wall was too high as you can see". Ștefan cânta la

clape. Mi-a arătat vechi poze de la chefuri, unde era lângă tineri cum ar Mircea Baniciu, Bela Kamocsa și alții. Mai avea o listă cu instrumentiștii plecați definitiv din Timișoara, după 1983 până în 1993. Era vorba de peste o sută cinzeci. Revenind la Arca, niciunul dintre noi nu avea calități de organizator, așa că în iunie 1995 am plecat la București.

Care au fost motivele pentru care ai renunțat la Timișoara în favoarea Bucureștiului?

După primele înregistrări cu CRI GRI, în 1996, la interviuri am fost întrebat de mai multe ori de ce am plecat din Timișoara. Nu vreau să repet ce spuneam atunci, aș vrea să spun unul dintre motivele pe care nu l-am spus, pentru că nici acum nu-l consider cel mai important, dar a contat. Înainte de revelionul din 1994, împreună cu colegii de echipă de la barul de noapte unde cântam, am hotărât să solicitam o plată suplimentară pentru programul din noaptea de revelion. Când a fost să mergem la patron, din câți eram, am ajuns doar doi: eu și Bata, un țigan sârb care avea un program de dans cu soția lui. Patronul a zis că ne dă salariu, că avem de muncă tot anul și vom vedea. Peste o lună jumătate am fost dat afară. Motivul a fost reîmprospătarea programului. Am găsit repede alt loc de cântat, la un restaurant pe malul Begăi, nu-i mai reține numele, probabil „Flora". Patronul de acolo era încântat de mine, puteam mânca pe gratis când voiam. Mă înțelegeam bine cu trupa de acompaniament. După mai bine de o lună, tot el a zis că nu îmi mai poate oferi masă, și după o săptămână eram dat afară. Băieții din trupă erau foarte supărați. I-am cunoscut puțin, dar îmi păreau oameni foarte faini. La câteva zile, m-am întâlnit cu

un violinist al Filarmonicii Banatului. El mi-a explicat că era mâna primului patron, care fusese doar un chelner în urmă cu douăzeci de ani. Mai auzisem asta, dar nu am dat importanță. Nedumerit fiind eu, violonistul care era tatăl unei soliste vocale, așa ne cunoscusem, m-a întrebat: „Cum crezi c-a ajuns șeful celui mai mare complex hotelier din Timișoara?". Începeam să înțeleg câte ceva și mi-am mai adus aminte de povestea cuiva din anturajul barului, care spunea că până în decembrie 1989, șeful primea în jur de 5.000 de lei pe zi de la barmani, recepționeri. Nu-l interesa cât furau aceștia, era un fel de arendă. Cu ocazia evenimentelor din decembrie, i se furaseră din casa suma de 600.000 mii de lei. Asta însemna prețul a douăsprezece apartamente cu trei camere. Mi-am mai adus aminte de un domn general cu mustăcioară, care mai venea din când în când pe acolo. Am mai făcut legătura cu șeful hotelului din Băile Herculane, unde cântasem în 1991, cu Foileton. Chelnerițele de acolo îi spuneau Colonelul. Am mai încercat să găsesc un angajament, însă nu am mai reușit. După mutare, am încercat și la București. Cu toate recomandările Elenei Cârstea și a lui Cornel Verban, nu am fost primit nici măcar la o audiție. Peste tot mi s-a spus că vor fete. În anii ce au urmat, mai bine de un deceniu, am lucrat în amenajări interioare.

La București, ai lucrat în construcții. Ce întâmplări „picante" s-au petrecut în perioada respectivă?

Picante rău de tot. Prin 2001, undeva pe Lujerului, am lucrat în casa unui general S.R.I. Numai dotările băii mici de la primul etajul costau, după estimarea șefilor mei, 3.000 de dolari, jumătate din prețul unei garsoniere la vremea aceea.

Tot în muncile șantieristice aveam punct de lucru într-un bloc. Era unul dintre blocurile rămase neterminate dinainte de 1989. Într-o zi, apare un bărbat în costum, care îl întreabă pe șeful de șantier cât le dă unor necalificați care cărau saci de nisip în spate, până la ultimul etaj, unsprezece mai exact. Auzind suma, spune cu o grimasă disprețuitoare: „Prea mult". Auzind și eu suma zic: „Ia uite pe ce rahat de bani își nenorocesc ăștia coloana". Puțin mai încolo, era o echipă de instalatori, care observaseră iritarea mea. I-am întrebat dacă știu cine-i ăla în costum și pantofi de lac. Patronul, îmi spun ei. „A fost șef de echipă înainte de 1989, pe meritul că ciripea la băieții albaștri. Când a înființat firma, ne ținea numai în grătare, acum nu ne mai răspunde nici la bună ziua". De curând, am aflat din presă că respectivul patron a încercat să se sinucidă.

În 1999, lucram la ultimul etaj al unei clădiri înalte, unde urma să fie biroul șefului unei mari firme de asigurări. Aveam de făcut câteva lucrări complicate, eu eram mâna a doua, cel mai priceput era Iulian Cazacu, un muncitor despre care Meu Constantin, astăzi cetățean american, a zis: „Dacă ar fi mai mulți ca Iulian, ajutorul de șomaj ar fi mult mai mare în România". Într-o zi, apar doi bărbați în haine de piele. Semănau cu legionarii din filmele regizate de Sergiu Nicolaescu. Nu știam cine sunt, dar văzându-le figurile, amândoi am dus mâna la locul unde ne țineam portofelul, apoi Iulian s-a uitat imediat dacă telefonul mai e la locul lui; nu îl ținea în buzunar, pentru că era mare și incomoda. Bineînțeles că cei doi erau din conducerea uneia dintre cele mai mari firme de construcții din România predecembristă, rămasă cam la fel de mare și după, dar trecută din proprietatea statului în proprietatea băieților

deștepți. Așa, ca exemplu: basculantă de șaisprezece tone, cumparată la prețul unei Dacii la mâna a doua, dar nici banii ăia n-au fost plătiți, pentru că firma prin care a fost cumpărată a fost desființată.

Din alte discuții avute de-a lungul timpului cu diverși oameni, cred că nu greșesc când afirm că, prin interpuși sau direct, oameni ai securității au strâns considerabile sume de bani începând din ultimul deceniu ceaușist. Îmi aduc aminte de o lucrare la un service, unde un taximetrist mi-a povestit că fusese șofer de tir. Printre altele, periodic mergea la o fabrică de alcool, unde în sticle de bere era, de fapt, coniac sau votcă. În sfârșit, tipul avea o listă cu restaurantele din București, își nota fiecare ieșire, ca să nu meargă mai des de o lună în același loc, pentru a nu da de bănuit.

Un alt coleg fusese șofer la întreprinderea de colectat sticle și borcane. Mergea la depozit cu un camion, și periodic, cu acte false încasa prețul pe două, uneori chiar trei încărcături. „Și luai matale toți banii?“ am întrebat, făcând-o pe naivul. „Dacă aș fi luat măcar un sfert, crezi că mă mai vedeai tu pe șantier?“ a fost răspunsul.

Din postările tale de pe Facebook, unde ești extrem de activ, te văd permanent preocupat de trecutul securist a multor „tovarăși“, actualmente „domni“. Știu că ți-ai studiat dosarul CNSAS. Aveai vreun motiv personal?

Nu sunt chiar așa de activ decât atunci când sunt evenimente, și atunci mai mult distribui materiale care mi se par folositoare. Expresia permanent preocupat mă face să zâmbesc, amar bineînțeles. Băieții deștepți și-au atins scopul, că doar pentru asta se pregătiseră. Să

rămână la putere și să acapareze ce era de acaparat. Cei ce au intrat în Securitate până prin 1972-1975 poate mai au o scuză, deși nu cred că nu știau cu ce se ocupa și se ocupase această sinistră instituție. Era, de fapt, vorba de bani mai mulți și muncă mai puțină. Am avut un coleg de muncă, Ștefan Nicușor, care a vrut să intre în rândul lor. Îi plăceau romanele de spionaj. A fost la interviu, dar i s-a cerut să spună pe cineva care critică regimul. E civil și azi, dacă nu cumva, după 1989, a intrat în S.R.I. Poate mai prind deschiderea arhivelor și o să văd cam câți patrioți au bântuit pe acolo. Așa, viteji ficționari ca Pavel Coruț am tot văzut pe site-uri. Prin 1980, un caricaturist român face un desen, în care un general sovietic sare șotronul pe țările din Est. La cenzură, i se spune că nu-i putem supăra pe tovarășii sovietici. Caricaturistul, probabil Mihai Stănescu, nu sunt sigur, a trimis caricatura în U.R.S.S., unde a fost publicată. Acum câțiva ani s-a descoperit în arhivele secrete rusești în cât timp s-a aflat acolo de înființarea unei unități anti-K.G.B. la București, în perioada de început a PreaÎmpușcatului. Te poți gândi la ani, luni, nu? Ce zici de patru ore? Cred că din 1990 s-au distrat și mai bine decât înainte pe seama celor care au mai zis câte ceva. Nu pot să nu-mi imaginez o mică adunare de securiști grei citind *Apelul către lichele* al lui Liiceanu. Îi văd la final căutându-se prin fumul de țigări. Se aud câteva scârțâituri de scaune, atenția este captată de Virgil, care tușește discret din capul mesei. Se aplecă puțin, puse coatele pe masă și privi undeva departe, pe deasupra ochelarilor subțiri. Domnilor, să vă spun un banc. Bineînțeles, acțiunea se petrece în lumea capitalistă. Un grup de afaceriști trimit de mai multe ori un mesager cu propuneri de mită pentru

un funcționar care nu se lăsa ademenit. Douăzeci de milioane de dolari ar fi fost maximul estimat pe piața șpăgii în acest caz. Mesagerul sună și îi spune: „Boss, vrea doar un milion de dolari". Asociații bossului se uitau la acesta cum vă uitați voi acum la mine. Bossul trage un fum adînc din trabuc, ăla își permitea, nu ca mine băiat sărac, angajat la stat, și zice pe un ton grav: „Băieți, e groasă! Ăsta-i incoruptibil, domnule!". După ce au cutremurat pereții hohotind, unul zice: „Bună asta, boss, pardon, șefu!". La care Virgil, revenind în poziție dreaptă, întreabă serios: „Mai bună decât aia cu Apelul?". Fără nicio răutate, cred că atunci trebuiau făcute apeluri de unitate către oamenii capabili să tragă România din vârtejul roșu, nu un apel către cei ce voiau s-o țină în mahmureala beției comuniste, pentru a o buzunări cât mai bine. Hai să lăsăm pe mai încolo datele despre dosarul meu, și să mai adăugăm culori la un paletar, după câte se vede, incendiar, cutremurător, catastrofă, bombă, dezastru „Andeea, ai legătura" (râde).

Acum sincer, doar dacă vrei să răspunzi: după 1989 ți-a mai fost frică?

De mai multe ori, vorbesc foarte serios. Mai ales în primii ani. Am un văr care a fost câțiva ani la Mânăstirea Cocoș, începând din 1992. Acolo trăia un preot caterisit. Se spuneau multe despre el. L-am cunoscut, am vorbit cu el. Ochii îi semănau incredibil de mult, ca expresie, cu cei ai lui Arsenie Boca. Se pare că la caterisire, în fața Sfântului Sinod a fost un show memorabil, având în vedere că, așa cum mi-a povestit vărul meu, avea puterea de a citi gândurile. Oricum, pe unii oameni ai bisericii i-a enervat și după. Fostul preot

a fost înmormântat la Mânăstirea Tudor Vladimirescu. După câțiva ani, Mitropolitul Dunării de Jos fiind în vizită acolo, s-a îmbătat și a vrut să dezgroape mortul, să vadă dacă e sfânt. Probabil nu putea să uite cum cel îngropat spusese public, în urmă cu câțiva ani, că Mitropolitul dezgropător nu numai că nu crede în Dumnezeu, dar e ateu. Revenind la frică, odată când am plecat de la Mânăstirea Cocoș, pe drum s-a întâmplat ceva ce nu pot povesti acum. Nu are legătură cu paranormalul, ci doar cu oameni dubioși. O fi paranoia mea, dar nu prea cred. Au mai fost și altele, dar asta în memorii. Hai că se enervează Andreea! Reluăm.

Aveam la Brăila un prieten chitarist, care se numea Marian Diveică, poreclit Manana, plecat dintre noi acum câțiva ani. El mi-a povestit că, după facultate, a lucrat la Combinatul de prelucrare a cărnii din Șendreni. Șeful lui a încercat să-i bage pe gât o gestiune cu lipsuri foarte mari. El s-a prins, i s-au facut mizerii. S-a dus la București, cu un memoriu pe care l-a lăsat la Comitetul Central al P.C.R. La ceva vreme, șeful a fost ridicat de trei indivizi ce l-au suit într-un ARO și nu s-a mai aflat nimic despre el. De ce nu a fost un proces, te întrebi? Pentru că băiatul fusese numit printre înaintașii actualilor băieți deștepți, și mai mult ca sigur, fiin'că era un cadru de nădejde, ca pedeapsă a fost trimis într-o misiune din aia specială. Spre exemplu să umbli puțin la avionul unui pilot din Australia, care a fugit pe calea aerului din România, creând un precedent foarte periculos. Cei ce ar fi voit să repete figura, trebuiau să afle că, deși pilotul fugit a dat dovadă de o măiestrie genială, zburând la joasă altitudine, cu un avion mare de transport, nefiind detectat de niciun radar până în Germania, iată că într-o zi senină, fără

vânt, maestrul se prăbușește ca un începător. În 2010, am auzit un interviu cu câțiva dintre cei ce s-au aflat în avionul nedetectat de radarele Pactului de la Varșovia. Era evident că, după mai bine de douăzeci de ani, le era încă frică, acolo la capătul lumii, în Australia.

Închei cu o întâmplare mai apropiată. La terenul de tenis unde merg, vine câteodată un bătrân înalt și slab. Se numește Ion. E din Suceava, este credincios ortodox, tot așa cum a încercat să ne convingă, printre altele, de mai multe ori, că și patronul echipei de fotbal Steaua, îmi scapă numele (râde), este foarte credincios. După arestarea primarului Bucureștiului, Ion ne spune că a fost o înscenare. Martor la cele discutate era de această dată și un medic chirurg, un tip bonom, pe care, în cei câțiva ani de când îl întâlneam la teren, nu-l văzusem niciodată supărat decât pe el însuși, atunci când juca slab. Acum, stând liniștit pe bancă, îl aud ridicând puțin tonul și rostind apăsat: „Pe Oprescu, dacă l-aș vedea tăiat, l-aș dezinfecta cu sare. Cu sare gronjoasă, bineînțeles. Am făcut rezidențiatul în Municipal și ăsta, ca aproape jumătate din chirurgii de acolo, dacă nu ar fi fost fii de lichele nomenclaturiste, nu numai că nu ar fi ajuns niciodată la Municipal, dar nici doctori nu s-ar fi văzut în viața asta". Spre uimirea noastră a început să spună apăsat, de parcă citea o listă, nume, prenume și funcția ocupată de unul sau ambii părinți ai beizadelelor.

Nu cred că există persoană matură în România să nu cunoască astfel de exemple. E bine să le amintim maturilor de ce au trăit, pentru că unii dintre apropiații mei se pare că au uitat, și poate le deschidem ochii celor mai tineri. În urma unui proces, fostul șef al I.C.R., numit în 2012, a fost dovedit colaborator

al Securității. În alt proces, s-a dovedit că, la o altă instituție importantă, S.R.R., Președintele Director, numit tot în 2012, a fost racolat în 1987, cu numele de cod Adrian. Guvernatorul Băncii Naționale a fost dovedit de curând. Dacă la aceste instituții importante băieții nu se feresc, îți poți închipui ce fac în alte locuri mai ferite de ochii publicului, cum ar fi Țăndărei.

Dar ce se întâmpla în celebrul oraș Țăndărei, unde știu că ai avut și ceva cântări?

Multe! (râde). Am glumit, dar acum mi-am adus aminte de cele câteva luni cât am cântat cu formația Meteor din Țăndărei. Aveam în repertoriu coveruri, dar și piese compuse de mine. Vreme de câteva luni am cântat în concerte, prin localități mai mari sau mai mici din jurul Țăndăreiului sau în județele vecine județului Ialomița. Organizatorul aducea capete de afiș, iar noi făceam sonorizarea și cântam la sfârșit. Aș vrea să-ți spun că acolo am văzut în 1990, la Casa de Cultură din localitate un concert cu formația Odeon, în opinia specialiștilor, mama manelelor moderne, de la care mult mai celebra Azur din Brăila furase melodia *Cenușăreasa*. Concertul a durat mult peste așteptări, după ce primul spectator a urcat pe scenă să dea bani pentru o dedicație; am asistat, între melodii, la adevarate pelerinaje și pomelnice scenice. La început, cei de pe scenă au fost stingheriți. Pe final, a fost ca la nuntă: fără număr, fără număr.

De ce cântați la sfârșit, erați vedetele de după vedete, așa cum a fost la ROCK'92, când IRIS când au cântat după URIAH HEEP?

Vedetele voiau să scape de autografele și discuțiile

de după concert. A fost o probă și pentru noi să vedem dacă pleacă oamenii înainte de ultima piesă. Nu plecau, am avut parte chiar de câteva bisuri la *Praștia cu Lunetă*. Într-o comună din Teleorman, după final, unul dintre șmecherii satului a venit la noi în cameră și, cu răutate, m-a întrebat: „Bine, mă, tu ai venit la noi să ne faci pe noi oi?". Aveam în repertoriu piesa *Bifoiu'*, piesă pe care am înregistrat-o în 1996, la debutul proiectului CRI GRI. Erau alegerile, ne gândeam că vom avea un mare succes. Dar să explic de ce s-a enervat individul. Finalul cântecului era: „C-așa-i jocul pe la noi, / din trifoi facem bifoi". De la delay, efectul ăla de repetiție, se auzea oi, oi, oi. Sile Bondar, Dumnezeu să-l odihnească!, i-a zâmbit cum numai el putea și i-a explicat cum vine treaba. Sile era una dintre cele mai frumoase ființe pe care le-am cunoscut. De un calm divin, sensibil, cânta bine cu vocea, bun chitarist și de o frumusețe răpitoare. În locurile mai mici, cămine culturale de exemplu, vedete și nevedete stăteam în aceeași cameră. Când Sile Bondar a dat mâna cu Florin Piersic, vedeta l-a privit pătrunzător și i-a spus: „Ești singurul om pe care l-am văzut în viața mea, și am văzut mulți, singurul care ar fi meritat să-l joace pe Romeo; de ce nu te-ai făcut, măi, actor?". La care „Romeo" răspunde zâmbind luminos, cu modovenească lui molcomă: „Di lieni, domnu' Florin, d-aia". Bineînțeles că s-a lăsat cu hohote imense. Adevărul e că Sile avea o mare colecție de scrisori primite de la admiratoare. Năucitoare erau câteva dintre aceste epistole, din păcate pierdute, din câte știu eu de la Cristez Stelian, basistul și inima trupei Meteor. După mai bine de douăzeci de ani, îmi aduc aminte de una în care autoarea se afla pe o plajă. Așteptându-și iubitul care nu mai venea, se transformă

într-un copac, care începe să se veștejească, căzându-i pe rând toate cele, până la ultima frunză, un corb îi intrase în scorbură dându-i reci fiori... Ideea era fainã, dar umorul involuntar depășea mult limitele normale. În aceste miniturnee, am putut să cunosc destul de bine câteva vedete, dintre care Dan Spătaru mi-a făcut cea mai bună impresie. Avea un extraordinar dar de a povesti cu miez. Stela Popescu arăta incredibil de bine la cei 55 de ani pe care îi avea. Simțind admirația mea, eu nu păream să am nici sfertul de veac din buletin, mi-a făcut niște avansuri, în glumă bineînțeles, de m-am înroșit ca o fată mare, ceea ce a făcut-o să marșeze, spunând, nu înainte de a-și strânge buza de jos între degetul mare și cel mijlociu: „Doar știi cu ce iese bună ciorba de găină bătrână?“ În loc să tac, zic: „Nu știu“. După care primesc lovitura de grație: „Cu morcov tânăr, cocoșelule!“. Asistența era pe burtă de râs, iar când s-a făcut liniște, Arșinel, cu o mimă tristă, zice ca pentru el, cu vocea aproape pierdută: „Și te-ai dus dulce minune“. Sile Bondar a pierit într-un accident rutier, prin 1995. A avut o perioadă când cînta la Brăila, într-un local unde veneau greii lumii interlope. Primea bani pentru *Cîntec de drum lung* al lui Andrieș. Îmi povestea Sorin Matei, fruntea basiștilor brăileni, cum venea Crăcănatu, arunca banul, apoi cu mâna ridicată și degetul arătător țintind spre Sile, zicea: „Profesore, aia cu furnicile“. Asta cu profesore mi-a adus aminte de Marius Mihalca, liderul de la Foileton, care avea în programele de restaurant mai multe piese tradiționale, cum ar fi *Să nu uităm nicicând să iubim trandafirii*. Avea și are o frumoasă voce, fiind de mulți ani tenor în foarte binele cotat cor al Filarmonicii Banatului. În seara când s-au anunțat rezultatele alegerilor din 1992,

la restaurantul mare de la Hotel Timișoara, spate în spate cu Opera Timișoreană, erau prezenți și foarte veseli, dacă nu chiar fericiți, o mulțime din bișnițarii valutiști, cei mai mulți escroci de fapt. Schimbai valuta la ei și acasă te trezeai cu hârtii de ziar în loc de bancnote, asta dacă nu fugeau pur și simplu după ce le dădeai banii. În seara respectivă, simțeau nevoia să sărbătorească victoria în alegeri. Trimiteau banii prin chelner și adăugau cu voce tare, spre hazul de nedescris al celorlalți: „Profesore, aia cu trandafirii". Numărasem deja vreo opt dedicații până să plec, ca să prind ultimul tramvai 4 spre capăt, la f.a.e.m., unde locuiam într-un cămin de nefamiliști. Chelnerii lucrau o zi da, una nu. Când a revenit tura cu trandafirii, una dintre chelnerițe avea un ochi maro. Fiind acasă, a doua zi dimineață, ca și alți martori, inclusiv eu, femeia îngâna cântecul în bucătărie când a fost pocnită de soțul ei. Să râdem? (nu râde).

Nu cred că este cazul. Probabil se îndrăgostise de solistul vocal, așa că mai bine, nu! Te-am cunoscut prin ,93-'94 la Festivalul folk „Om bun", atunci când m-a surprins maniera ta de interpretare, apropiată de cea a lui Mircea Florian. Aveai de gând să urmezi o carieră folk sau a fost un simplu exercițiu muzical?

Mi-ar fi plăcut o carieră. Majoritatea cântecelor le-am compus zdrăngănind chitara, așa cum am spus la început, am reluat cântatul cu vocea din cauza scândurii de gard. Din păcate, pe atunci, nu erau atâtea festivaluri câte sunt acum. Ovidiu Mihăilescu a încercat să mă capteze în Gașcademia de Folk prin 2007, când făceau serile de la Spice. Mi-am zis că-s prea bătrân pentru asta, apoi erau și sunt destui tineri talentați,

din păcate nebăgați în seamă. Totuși, anul trecut chiar Victor Panfilov m-a îndemnat spre așa ceva. La fel, Sorin Bocerean mi-a zis asta acum mulți ani. Deja mă gândesc, am adunat ceva piese.

Folkul îl detestasem în liceu și chiar și în armată, când colegii mă îndemnaseră să merg la Cenaclul Flacăra. Fusesem o dată, în liceu, la o manifestare, datorită unei prietene. Am plecat la primele pupincurisme ale lui Păunescu. După armată, mi-am schimbat opinia, după un chef în primăvara lui 1985, undeva, cândva, în cartierul Viziru III din Brăila. Aveam o gașcă faină, era aniversarea Genei (diminutiv pentru Eugenia Cârciumaru). Eu eram singurul care nu suporta muzica românească, indiferent de gen. Aveam și am scuze pentru că ascultam foarte mult progres, și la noi nu prea se cânta așa ceva, mai adaug că nu eram deloc atent la texte.

După ce ne săturam de dans, la chefurile sau ceaiurile, cum se spunea pe atunci, ne obișnuisem să ascultăm muzică. Înainte de a pune vinilul la prăjit, Stelică (plecat din țară după '89, ca majoritatea găștii) mi-a șoptit discret, la ureche: „Te rog, io, frumos, ascultă măcar prima piesă!".

N-am scos un cuvânt până după *Concluzie*. De fapt, mi-am zis în gând pe la mijlocul L.P.-ului: „Omul ăsta cântă pe limba mea". Mi-am spus asta pentru că textele nu erau nici dintre cele prea metaforice și nici dintre cele simpliste. După două săptămâni, știam pe de rost toate cântecele de pe *Veac XX*. A fost un fel de dragoste la prima audiție. După asta, m-am și apucat de citit, încercând să recuperez timpul pierdut. De aceea, mi-o fi plăcut atât de mult Proust. Nu mai ieșeam decât rar cu gașca, în rest citeam chiar și

la muncă. De multe ori, aprobarea unei autorizații de lucru putea dura mai bine de o oră. La fel, erau dese cazurile când așteptai apariția elementului perturbator o zi întreagă, sau chiar mai mult. Nu exagerez, citeam două, trei romane respectabile cam la două săptămâni. Îmi aduc aminte de o duminică pe seară, când mama a intrat la mine în cameră, cu o față speriată. Eu citeam și ascultam Schumann, parcă. Văzând că nici n-o bag în seamă mă întreabă ușor iritată: „Ce faci, mă, asculți muzică de mort?".

Să revenim la folk. Cât de mult te-ai afirmat pe scenele respective?

În toamna lui 1994, Sorin Bocerean a organizat un festival de rock, la Casa de Cultură din Timișoara. În prima zi, fuseseră trupele foarte dure, a doua zi, trebuia să cântăm și noi, cu Arca. Din păcate, toboșarul n-a putut ajunge la timp din Germania. I-am zis lui Sorin că vreau să cânt eu cu chitara. „Treaba ta, dar ai văzut că ieri și-au luat-o rău chiar unele dintre trupele metalifere". A fost un soi de inconștiență, trebuie să recunosc. Am luat o chitară acustică și am cântat 20-25 de minute. Când m-a văzut că ies cu chitara, Deian, sunetistul de la Cargo, mi-a făcut semnul ăla, ca și cum ai deșuruba un bec, adică ești nebun, după care a închis ochii, apoi zâmbind și-a împreunat mâinile a rugăciune pentru câteva secunde. A fost o liniște totală, nu exagerez deloc. Practic îl consider cel mai mare succes al meu. Întâmplarea asta mi-a dat o și mai mare încredere în compozițiile mele. Așa am hotărât să merg la festivalul „Om Bun".

Ediția s-a ținut la Teatrul „Ion Creangă", publicul s-a distrat copios la piesa *Salvatorul*. Înainte de *Strada*

Visurilor Noastre, m-a pus, cine m-o fi pus, să țin un mic discurs, care s-a dovedit a fi o mare greșeală. Am recomandat publicului să nu vadă doar latură politică a textului și am conchis că, dacă religia este opiul popoarelor, atunci politica este otrava lor. Aveam să aflu de la Teodora Ionescu că asta a deranjat câțiva membri din juriu. Am cunoscut la aceea ediție o puștoaică din Râmnicu Vâlcea, Sorina Enea. Din vorbă în vorbă, am aflat că era născută în aceeași zi cu mine. Avea 16 ani, și unul dintre cântecele interpretate îmi plăcuse în mod deosebit, l-am și introdus mai târziu în repertoriul meu de coveruri folk, *Scoica* se numea. Cânta foarte bine la chitară, ca și cu vocea. Ulterior a intrat la Conservator, la secția canto. Urmărisem protagoniștii, și concluzia mea, dar nu numai, era că trebuia să ia un premiu. N-a luat și, fără patimă, mi-a zis că nu va mai participa vreodată la vreun concurs folk. Și eu am fost iritat de premierea unui actor al teatrului „Ion Creangă". Eddie Brincă, de la trupa ieșeană PREFIX 032, l-a abordat, după ce premiantul a ieșit din scenă (am fost martor): „Felicitări pentru premiu, ai cântat extraordinar, chiar de... căcat mai exact".

Am mai mers la ediția din '96 sau '97, cu Călin Torsan și Alex Stanciu. Aveam un cântec pe textul *Orbii*, de Baudelaire. Lui Călin îi plăcea foarte mult, și el e un tip foarte selectiv. N-am trecut de preselecție, de data asta pe motiv că piesele sunt prea rock. Cu CRI GRI-ul am avut parte de mai multe ori de astfel de catalogări rapide. Dacă erau oameni cu o cultură bună, textele erau prea simple. Deveneau complicate pentru alții mai puțin avizați. Oricum ar fi, cel mai frumos compliment l-am primit de la Sorin Chifiriuc, în scurta perioadă cât a cântat cu noi prin 2002: „Ștefane,

e nasol", mi-a zis. Mă gândeam că a găsit ceva pe la armonii sau mai știu eu ce. Avea mai multă experiență și mai multe cunoștințe decât noi. La ce te referi, îl întreb. „La texte, mă refer". Am răsuflat ușurat. Nu mă credeam un textier genial ci doar unul potrivit cât să nu trag cântecul înapoi. Doar ce mă liniștisem când îl aud continuând: „Foarte tari textele, pe bune, dar dacă eu m-am prins abia la a doua ascultare, apoi mulți n-or să se prindă niciodată". Din nefericire, a avut dreptate. Am mulți prieteni poeți sau admiratori de poezie. Ei cred că textul unui cântec trebuie să fie o poezie în sine. Din experiența mea, eu zic că trebuie să împlinească muzica și să aibă acea coerența interioară pe care, de altfel, și poezia adevărată o are.

În 2004, am revenit individual la Festivalul „Om Bun", mai mult pentru a face puțină reclamă pentru *Glas de Pește*, primul disc CRI GRI. Am obținut Premiul „Vali Sterian".

Anul următor am participat din nou la același festival, alături de Cătălin Ștefănescu Pătrașcu și Ionuț Iacovescu (ambii conservatoriști). Când am ieșit de la preselecție, în holul casei ce acum găzduiește Librăria Cărturești, un concurent serios turmentat ne-a spus: „Bă, voi cântați jazz". Adevărul e că, dacă și-ar fi pus mintea, amândoi chitariștii puteau executa mai multe acorduri decât toți participanții festivalului la un loc, Cătălin având scrise, printre altele, două concerte pentru chitară clasică și orchestră simfonică. Nu ne-am calificat și asta a pus punct acțiunilor festivaliere.

În anii 2006, 2007, am participat la mai multe spectacole ale Gashkademiei de Folk, invitat fiind de Ovidiu Mihăilescu, apoi am mai cântat sporadic cântece proprii și coveruri. Nicu Vladimir, Vali Sterian sau Bob

Dylan, traduse de Alexandru Andrieș. În anul 2011, la inițiativa ta, împreună cu actrița Anca Constantin am realizat un spectacol pe muzica și versurile lui Nicu Vladimir. Din lumea folk a fost prezent ca spectator doar Robert Șercău. Din cealaltă lume, (râde) este posibil să fi fost mai mulți.

Am mai încercat, în 2012, un duo cu Dan Minel Stoica. El avea o formație ce se numea BLUE PULSE. Combinat cu a mea a dat BLUE GRI. Avem piese originale și coveruri din zona mai puțin cunoscută a folkului românesc. Cam aceasta a fost activitatea folk, bineînțeles combinată și cu CRI GRI-ul, pentru că de la apariție, FSU ne-a catalogat, și bine a făcut, în zona folk-rock. Acum, Dan a renunțat la proiectul BLUE PULSE și are unul nou, NoruNegru, chiar așa se scrie, cu care a scos un disc foarte bun, se numește *O să vă stricăm vacanța*. N-o spun din prietenie. Titlul e teribilist, dar muzica e foarte bine așezată, iar versurile au miez și încă unul hrănitor. Mă gândesc să rebotezăm și proiectul folk. Cum ar suna Negru Gri?

Povesteai ceva despre activitatea ta din construcții. Cum ai dat de firma lui Vali Baicu, care a devenit și clăparul trupei CRI GRI? Când s-a reunit trupa din care mai făceau parte chitaristul Alex Stanciu, toboșarul Vali Nicolescu și basistul Narcis Nica aka Bumbescu, care era coleg cu mine la Radio Tinerama?

Vali Baicu e brăilean ca și mine, doar cu trei ani mai mic. Distanța dintre locuințele părinților noștri este mai mică de 200 de metri, dacă tragi o linie dreaptă pe hartă. Cu toate astea, încă o dovadă a lipsei de comunicare în vremurile de atunci, ne-am văzut prima oară în 1990, când repetam în subsolul restaurantului Rubin,

actualul Music Pub din Brăila. El cântase în liceu cu Lică Gherman, care îmi era coleg și în formula de la Rubin. Eram la repetiție și a avut loc un mic jam atunci, nimic special. Peste câțiva ani, în 1995, am fost invitat la un concert de Filip Stoler, un foarte combativ om de radio. Cum a fost Lucian Boariu un pic mai târziu, sau Florian Mincă cu Anca Niță la Activ FM. Din câte știu eu, Filip a fost primul care a introdus pasaje înregistrate, cu replici decupate din filme sau teatru radiofonic, printre altele. La acel concert m-am reîntâlnit cu Vali. O întâlnire benefică pentru mine și CRI GRI. Nu cred că fără spiritul lui de unitate aș fi scos primele două cd-uri. Nu exagerez cu nimic. Am vrut să renunț de mai multe ori, și el a m-a îndemnat să n-o fac. Și cu firma de construcții a fost foarte bine. Avea și un asociat de maximum bun simț, Viorel Bălan, așa că atmosfera era mai mult decât respirabilă pentru o firmă de acest gen. Principiul lor la angajări era calitatea umană. Meseria se învață, caracterul nu! Și au avut succes. N-a fost deloc ușor. Am fost acolo de la început. Ne-am târât prin amenajări de apartamente până când am prins o lucrare la ambasada Greciei. Acolo, aveau, de fapt, nevoie mai mult de o schelă, ca să aranjeze un burlan ce picura aiurea. Administratorul a fost impresionat că băieții n-au sărit calul la preț și le-a promis că îi va avea în vedere. Așa am prins primele lucrări mai bunicele. Și tot cu străinii am continuat până am plecat eu din firmă. Alex Stanciu a fost și el de la primele demo-uri: *Bifoiu*, *Fac*, *De Sărbători* și *Doar Împreună*, o compoziție comună. Un foarte bun chitarist și un improvizator de luat în seamă, din păcate fără țintă componistică. Narcis a fost al doilea basist după Cătălin Pătrașcu Ștefănescu. El mai cântase cu

Vali Nicolescu în revoltata trupă Gaze n Roze. Erau doi bucureșteni inteligenți, citiți, se înțelegeau bine, aveau un fin simț al umorului. Mă rog sunt doi, deși Narcis s-a stabilit în Franța de mai mulți ani.

Care sunt cele mai „picante" momente din activitatea trupei Cri Gri?

Fără îndoială, cel mai „picant" moment rămâne apariția în recital la **top t** din 2001. Erau ceva disensiuni în trupă. În drum spre Buzău, am avut „inspirația" să cumpărăm niște vin de buturugă dintr-o comună de pe traseu. Cum intrarea în scenă s-a tot amânat, noi am terminat vinul. Nu pot povesti prea multe, pentru că singurele momente de care îmi aduc clar aminte sunt cele în care deviam de la textul original. După, ni s-a povestit cum am călcat de trei ori pe cablul de la chitară. Un prieten de-al lui Laurence, muzicuțistul de blues buzoian, Dumnezeu să-l odihnească, i-a povestit acestuia că el adormise la trupa dinaintea noastră. La pocniturile cauzate de călcările mele pe cablu, s-a trezit. Îl citez din memorie: „Era ora trei noaptea, se făcuse răcoare, dar nu bătea pic de vânt. Totuși, pentru băieți scena părea o punte de vapor pe o mare cam agitată. Singurul lucru care m-a enervat a fost basistul, care sărea ca o lăcustă". Probabil inspirat de textul cântecului *Bifoiul*, Narcis, sensibil la texte, a evoluat în consecință. Valentin Nicolescu era spectaculos și când era treaz, acum l-ar fi făcut invidios și pe Keith Moon. Vali Baicu a fost cu genunchii, coatele și altele pe clapă, la chitară, Alex Stanciu cu limba pe corzi, oricum lucruri rar văzute pe la noi, în concertele trupelor românești. Bineînțeles că prestația muzicală n-a fost la cel mai înalt nivel.

După câteva luni, ne aflam în Vama Veche și aranjam sculele pentru un concert. Era puțină lume în zonă, când s-a apropiat un tip solid, cu barbă și plete, în costumație de motociclist metalist. Voi sunteți CRI GRI? Toboșarul Valentin Nicolescu iese de după toba mare și zice: „Da". Motociclistul spune cu o voce de Nicu Covaci: „Io sunt din Buzău". Sorin Chifiriuc, aranjându-și Tween Reverbul Fender, știind povestea, se îndreaptă de spate și, pe deasupra ochelarilor, zice relaxat: „Moșule, io n-am fost". Deja toboșarul parcă intrase toba mare, Narcis era după griful basului. Vali Baicu privea adânc în alba-neagra lui. Eu având puține de instalat, eram la o masă mai retrasă și beam o bere, când buzoianul se întoarce spre mine: „Băi, voiam să vă felicit, rar m-am mai distrat ca la recitalul vostru! Până la voi mi se luase de toți supărații ăia cu gigiurile??? lor". Apoi, zâmbitor, ne-a strâns puternic mâna și ne-a cinstit cu o bere.

Nu ne-ai povestit nimic despre prezența la evenimentul „Rock sub seceră și ciocan", de la Cluj Napoca, unde am mers împreună pe tren?

Era un frig cumplit, trenul a plecat cu vreo oră întârziere. Pe drum au fost niște discuții foarte aprinse, unii dintre noi se încălziseră foarte tare. Cred că ar fi fost interesant să ne înregistreze cineva. La cântare, Valentin a avut ceva probleme tehnice, care au fost rezolvate prin bunăvoința unui toboșar clujean, nu mai țin minte cum se numea. Am vândut chiar câteva discuri hand made. Cred că au fost primele discuri vândute cu CRI GRI. Erau acolo câteva cântece demo, și alături de altele din concertul de la R.F.I., înregistrat cu Amedeo Achim la butoane. Mi-a părut rău că nu am

cântat *Baladă Pentru Fiul Pierdut*, care avea ca text o poezie superbă a lui Blaga, poetul meu preferat. Lipsa timpului de repetiții a fost mai mereu o problemă la vremea respectivă. Nici cu sălile de repetiții nu era mai bine atunci. Repetam în sala celor de la Perpetuum. Nu era pentru prima oară. Ne-au ajutat încă de la început; mulțumiri lui Marius Drăghici și lui Solo (Cătălin Fântâneanu)!

Și totuși, la momentul respectiv, Pro TV promova multe trupe rock. Voi nu v-ați aflat în strategia lor?

Am fost, de aici vine un alt moment pipărat și cu multă sare gronjoasă. Se întâmpla prin 2002, când m-au chemat cei de la Media Pro să stăm de vorbă. În 2000, semnasem un contract serios cu ei, la initiațiva lui Radu Groza. Înregistrasem și un cântec de probă, cu studioul plătit de Media Pro. *De Sărbători* era cântecul. Ne-am întâlnit și cu adjunctul lui Adrian Sârbu. Stabilisem piesele, durata înregistrărilor, mai multe. Apoi am văzut cum se adevereşte dictonul apărut imediat după 11 Septembrie 2001: „Nimic nu va mai fi ca înainte". Am mai sunat de câteva ori la Radu Groza, care mi-a dat de înțeles că a picat treaba. Aveam prieteni avocați, care m-au sfătuit să-i dau în judecată. Contractul nu era unul formal. N-am făcut-o. Probabil, văzând că nu-i dau în judecată, s-au gândit că sunt un tip maleabil. Se schimbase conducerea și m-am întâlnit cu o domnișorică simpatică dar care avea treabă cu muzica fix cum aveam eu treabă cu astronautica. M-a luat ușurel, cum că am o voce excelentă și aș putea face multe cu ea. Rezumând, mi-a propus o carieră solo să fiu un fel de Kenny Rogers al României. Nici dacă mi-ar fi propus să fiu un Roger Waters nu aș fi

vrut. După ceva timp, am văzut că ei începuseră atunci campania de creare a vedetelor cartonate de casă. Tot atunci, sunându-l pe Radu Groza, care nu mai era la ei, am aflat că, la demararea contractului nostru, cel mai vehement s-a opus Andrei cel cu nume de slugă. Am fost oarecum mirat pentru că, prin 2000, am fost în Pro Fm, unde l-am rugat pe Mircea Oculeanu să-mi tragă o piesă de pe D.A.T. pe cd. S-a nimerit pe acolo Andrei, și Mircea i-a zis: „Uite o piesă pentru românească ta". După-amiaza, m-am întâlnit cu Luca Niculescu, actualul ambasador al României la Paris. Ne cunoașteam de mulți ani, de când era un învățăcel la R.F.I. Îmi spune: „Fane, ai pus-o!". Văzându-mă nedumerit, îmi explică ce spusese Andrei la emisiune, când difuzase piesa *Doar Împreună*. Un cântec pe care îl înregistrasem ca demo în 1999, la Adi Ordean.

Aveai deci asigurată o carieră de excepție pe care-ai refuzat-o. Acum, după atâția ani, nu ai momente în care îți pare rău?

Moment, am (râde). Poate mi-aș fi putut întemeia o familie la timp. În schimb, au fost și avantaje; am scăpat de câteva relații în care femeile puneau banul înaintea omului. Așa că, în al doilea moment, îmi revin. Apoi, am fost învățat de mic să muncesc. Prima oară, am fost la cules de roșii în clasa a III-a. Ai mei n-au vrut să mă lase, dar mai mergeau câțiva copiii mai mari din vecini, așa că m-au lăsat. Auzisem de îmbulgărelile cu roșii. Asta mi-a părut interesant și chiar era. Pe banii dintr-o săptămână de muncă mi-am luat o pereche de pantofi din piele și o minge de fotbal. Apoi, am renunțat pentru că era un brigadier care ne verifica munca. Dacă rămânea o roșie coaptă în urmă,

pe rândul tău, îți dădea niște castane de se auzeau din oraș. Când a vrut să mă căpăcească și pe mine, i-am zis că-l dau în judecată. „Ce, mă?“, a întrebat venind furios spre mine. Eu depărtându-mă, pregătindu-mă s-o rup la fugă, îi strig: „Te spun lui Nicoleta, să știi!“. Oprindu-se, întreabă: „Care Nicoleta, mă?“. „Nicoleta Niță, comandanta noastră de pionieri“. L-a bufnit râsul și s-a întors din drum. Adevărul e că Nicoleta era o fire foarte inimoasă și, când se întâmpla ceva, lua atitudine.

Insist! Nu era mai bine să fii acum în juriu la Vocea României și să fii recompensat ca un nabab? Te uiți la concursurile de acest gen: „Vocea României“ și „X-Factor“. Ți se par făcături mediatice sau chiar promovează talente?

Nu le urmăresc, dar mulți dintre elevii mei o fac și mă țin la curent. Să fi făcut bani, asta da! Tata ar fi fost în sfârșit mândru de mine, aș fi avut o casă de producție, care s-ar fi numit mai mult ca sigur HIHIHI Production (râde). Era sigur mai bine pentru concurenți. Știu să cânt și n-am furat cântece. Mai mult ca sigur producătorii m-ar fi trimis la plimbare foarte repede, sau, cine știe?, poate m-aș fi dedulcit la bunătățuri și bunăciuni. Emisiunile astea au scos și cântăreți talentați la vedere, dar au și momente când sunt pe alături, în mod inexplicabil. Totuși, nu îmi explic ce caută anumite persoane în juriu. Aici sunt clar făcături mediatice. Mă gândesc ce mai caută acolo Ozana Barabancea, după reacția avută la incendiul de la Colectiv? Nu ai nicio scuză, îți poți cere iertare cât vrei. Dacă mă gândesc bine, reacții sau insinuări un pic mai voalate, dar oribile au avut și destui oameni politici alături de ziariștii lor. Trebuie să ai bunul simț

să dispari o perioadă. După ce oamenii uită, și o fac repede, poți reveni.

Spune-mi, te rog, câte ceva despre materialele discografice ale formației CRI GRI. Consideri că materialul discografic a fost promovat suficient sau este necunoscut publicului larg? Dacă răspunsul tău este negativ, cine ar fi vinovat? Radiourile, casa de discuri, mass media sau dezinteresul general?

Recomand site-ul crigri.ro. Acolo se pot vedea și graficile, care sunt realizări foarte reușite ale lui Bogdan Pasat, artist arhitect care trăiește de mulți ani la Barcelona, unde, printre alte realizări, a avut o expoziție la Muzeul de Arta Contemporană al Barcelonei. Aici, la noi, nu l-a bagat mai nimeni în seamă. Văzând coperta de la *11 Povestioare*, Alexandru Andrieș mi-a spus: „Jos pălăria! Te rog să-i transmiți felicitările mele omului și adaugă-i că vin de la un om care chiar se pricepe". S-a bucurat când a aflat că omul îi fusese student.

Bun, primul a fost *Glas de Pește*, în 2004, înregistrat la Sfera Studio, cu maxima bunăvoință a lui Tică Alexe și Costin Dumitrache. Pe copertă, apare doar textul cântecului. Era o mică formă de protest. S-a vândut tot tirajul de 1.000 de exemplare, bineînțeles în câțiva ani.

Al doilea e *Urma de Mâine*, unde apare cântecul *Glas de Pește*, pe care Costin Dumitrache l-a considerat cea mai bună lucrare de mixaj a lui de până atunci. A fost înregistrat tot la Sfera și tot prin bunăvoința celor doi, dar și prin priceperea de manager a lui Vali Baicu, care, așa cum am mai spus, m-a calmat de multe ori când voiam s-o termin cu proiectul CRI GRI. Aș vrea să aduc mulțumiri aici lui Fernando Drăgănici, Radu

Dumitriu și lui Călin Grigoriu, care a și aranjat majoritatea pieselor pe primele două materiale discografice. Mulți îi considerau mercenari. Trupa suna într-un mare fel și live! Îmi aduc aminte că, după un concert la Green Hours, tu mi-ai zis: „Dacă nici acum nu ieșiți în față, nu știu ce să mai cred". Băieții chiar au crezut în trupă, n-au pretins un leuț, dar văzând feedbackurile în cel mai pur *Glas de Pește* din media, au trebuit să renunțe.

11 Povestioare (2009) a fost, sub comanda lui Cătălin Ștefănescu Pătrașcu la chitară și aranjamente, înregistrat la Studio Raza, cu Alex Dragomir. Casa de discuri a fost Trompeta, o casă înființată de mine și desființată practic de guvernul Boc, care voia de la mine 600 de euro pe an, cam tot atâția bani cât aș fi făcut dacă aș fi vândut jumatate din tirajul de o mie de exemplare. Ceea ce bineînțeles că nu s-a întâmplat, odată cu criza, vânzările, și așa mici, de muzică românească s-au diminuat drastic. Sunt bune totuși. De 1 Iunie sau de Crăciun le fac cadou elevilor mai mici sau mai mari.

Best OFF, *Beast* ON a apărut în 2014, la A&A Records. Prin fericita participare a lui Victor Panfilov, care a și chitarizat pe L.P., am scos primul material, la care e foarte greu să reproșezi ceva, chiar dacă ești foarte pretențios.

Dezinteresul general e dublat și de lipsa de respect, pe care o vedem prea des, nu numai în viața de zi cu zi, dar și pe rețelele de socializare, acolo unde rămâne o dovadă clară a mârlăniei. Chiar dacă ești logat ca o clonă, poți fi descoperit dacă e necesar. Prin 2008, uitasem să declar un cântec și am primit telefon de la U.C.M.R., să merg să-l declar, pentru că sunt ceva bani de luat pe el, fiindcă e pe coloana sonoră a unei

piese de teatru. *Cel Mai Mult* se numea cântecul pe L.P.-ul *Urma de Mâine*, *Îmi Placi Tu* e rebotezat pe *Best OFF, Beast ON*. În prima variantă, e cântat în duet cu Florentina Ciobanu. Doamna de la U.C.M.R. nu știa cum se numește piesa de teatru, ea doar fusese informată să mă anunțe. Mă gândesc eu, nu era normal să mi se ceară acordul? Poate nu-mi convenea prezența cântecului meu în contextul piesei respective. Chiar dacă teatrul respectiv a plătit, lipsa de respect se poate găsi chiar și la nivelul ăsta. Mi-am adus aminte de acțiunea de închiriere a unei săli de spectacol pentru lansarea din 2009. Mi-aș fi dorit o sală medie sau mai mică, așa cum ar fi Metropolis. N-am găsit acolo, așa că am luat la rând mai multe teatre din zona centrală. Peste tot, mi-au zis că au ocupat. Așa am ajuns la Teatrul Evreiesc, pe care nici nu-l avusesem în calcul. Nu sunt anti-semit, dar nu-mi plăcea nici sala, nici locul. Cu vreo două trei săptămâni înainte de lansare, am primit telefoane de la câteva dintre cele centrale, care îmi spuneau că putem face acolo. Ce să mai zici? Apropiat de teatru era și un magazin măricel, care vindea produse muzicale. M-am dus să-i propun la vânzare cd-ul cu *11 Povestioare*. Pe un ton sec, patronul mi-a zis că nu-l interesează muzica românească. La elementara lipsă de respect, aș adăuga vorbitul publicului în timp ce pe scenă se cântă. La ediția Folkyou din 2013, a fost în public o gașcă, în care cineva era sărbătorit. Au vorbit aproape fără pauză. E de ajuns să asculți pe Sf. Youtube înregistrări cu camera, de la orice ediție Folkyou. Bineînțeles că și în cluburi e la fel. Probabil că pentru tânăra generație e deja normalitate această stare de lucruri. Îmi vine în minte refrenul *Punții Scurtcircuitate* a lui Nicu Vladimir „Vai, vai,

vai, aici lumina albă zace destrăbălându-se-ntr-un curcubeu, și fiecare își ia ce-i place și fiecare zbiară eu, eu,eu". Superb acest refren care începe cu vai vai vai, și se închide cu eu, eu, eu.

Vorbeam ceva mai sus despre interesul mass media pentru CRI GRI. Știu că ai trimis mai multe scrisori pe la radiourile publice și particulare, în care te refereai la slaba promovare a muzicii românești. Aminteai undeva de cota de 60%, care este respectată în Franța, de exemplu, pentru muzica autohtonă. Cum a fost primită formația CRI GRI?

În stilul prea des menționatului *Glas de Pește*. Mult mai slab spre exemplu decât Arca în 1993, dar și timpurile se schimbaseră. Încet, dar sigur, de la începutul mileniului, muzica de ascultat este din ce în ce mai slab reprezentată. Dispariția unor radiouri care difuzau așa ceva a fost o mare pierdere pentru trupele din linia a doua. Asta am văzut-o cel mai bine în prezența la concerte. Marile case de discuri au monopol. Țin minte când, în 2005, Romulus Arhire, patronul Soft Records, unde au apărut primele două cd-uri, s-a dus cu videoclipul piesei *Cricul* la Atomic TV. I s-a spus că toate spațiile sunt cumpărate de cei pomeniți. De aceea, am renunțat să mai fac vreun videoclip. Acum e și mai rău. Am prieteni care au făcut-o. Chiar videoclipuri peste medie ca realizare tehnică și idee, dar dacă n-au cumpărat vizualizări, multe nu au trecut de 10.000 în doi, trei ani. La conferința de presă prilejuită de lansarea din 2014, nu a fost prezent niciun jurnalist, în afara celor câțiva pe care îi cunosc personal. La peste 500 de mailuri trimise de Minel Stoica, om cunoscut în domeniu, s-au primit șase răspunsuri. Din nefericire, noi

românii și, bineînțeles, cei din „marțimedia", suntem foarte grăbiți să ne dăm cu părerea. Cu Arca sau cu CRI GRI-ul la începuturi, înainte să apară netul, mergeam personal cu caseta sau cd-ul. De multe ori, radiofonistul asculta de față cu noi. Doar ce auzea flautul de la *Bifoiu'* și zicea „Eh, Jethro Tull". După 5 secunde la *CUI CU CUI*, „Da, Pink Floyd", de parcă ar fi inventat Roger Waters bluesul. La *Altfel*, „Sigur Metallica", de parcă aceștia dețineau drepturile de autor pentru acordul La minor. Haios a fost la Uniunea Compozitorilor, când am verificat listele. În loc de *Bifoiu'* era trecut Trifoiul, *Urma de Mâine* devenise *de Ieri*, *Prașția cu Lunetă*, era *Pușca*, iar *Glas de Pește* era *Ochi de*.... Drept alt exemplu, în 2015, am trimis un demo cu *Blue Gri* la festivalul „Vali Sterian" de la Râmnicu Sărat. Am trecut de preselecție, și din aproape în aproape am discutat cu Dan Manciulea, unul dintre câștigătorii Festivalului „Om Bun" acum mai bine de douăzeci de ani. Așa am aflat că până atunci nu auzise de CRI GRI. Tot așa, în vara lui 2009, mă aflam la o terasă unde au apărut doi prieteni ai unei prietene. Am fost prezentat și ca șef al formației. Unul dintre băieți spune că îi plăcea trupa, o auzea des la Activ FM, dar apoi nu mai știa nimic. Celălalt credea că s-a desființat. Și asta după ce, cu câteva luni înainte, scosesem *11 Povestioare*, al treilea disc. De desființat, se desființase Activ FM în 2003, iar România Tineret trecuse practic în neființă, prin renunțarea la FM și intrarea în on line. În primele luni de activitate a avut dese momente când nu avea niciun ascultător conectat. Încă o realizare a P.S.D.-ului, care numise Președinte Director un om căruia Paul Grigoriu, în cartea sa *Cutele și Cutrele Memoriei*, îi dedică o splendidă foaie albă. Eu nici nu-i pomenesc

numele. Aș pomeni oameni valoroși ai radioului național care au avut serioase șicane în ultimii ani. N-o fac, pentru că ar fi posibil să le dăuneze demersul meu. Însă pot spune că în aceeași perioadă au fost angajați fără concurs mai multe nulități ce pot fi auzite zilnic practicând aceeași abureală ca la majoritatea posturilor private.

Să nu uităm de cotă?

Despre cota obligatorie, mi se pare obligatoriu. Există material suficient, au apărut studiouri mai multe, artiști tineri talentați, dintre care *Eyedrops* îmi plac foarte mult. A crescut mult nivelul textelor în zona asta de nemeritat underground. De câteva luni, ascult Definite Rock, un post online care difuzează numai rock românesc. Am auzit mai multe piese bune de care nu aveam habar. Am descoperit două trupe de care nu știam: Natif din Cluj și Sonic din Timișoara. Există muzică mai veche care n-a fost promovată la vremea respectivă. Pe șantier, am avut un coleg din Galați, Cristi Stoicanu se numea. Era inginer, dar nu-și găsise post. Scria poezie și citise multă filozofie, chiar îșI ajutase sora la lucrarea de diplomă. Într-o zi, fredonam *Tristeți provinciale* a lui Baniciu. După ce am terminat, mă întreabă dacă e CRI GRI. Am crezut că glumește, dar nu era așa. Asta a fost difuzată pe vremuri, dar altele chiar au trecut neobservate. Am avut elevi măricei la Rockschool, care nu auziseră de cele mai mari nume ale folk-rockului autohton. Aici au și părinții o parte de vină. Tot pe șantier, l-am cunoscut pe Marius Mihăescu, un toboșar care a cântat cu Baicea la junețe, apoi prin restaurante și chiar în orchestra Circului, acolo unde nu era chiar ușor de cântat, fiind un repertoriu extrem

de divers. Mergeam destul de des la el, mai ales sâmbăta, pentru diverse audiții. Bineînțeles, muzica românească nu lipsea. Uneori, la audiții asista și fica lui, Ana. Când l-am cunoscut eu, Ana avea șapte-opt ani. Cînd a ajuns la vârsta de paisprezece ani, am observat că dădea din buze la un cântec românesc, cred că era *Broscuța Oac*. Îi fac semn lui Marius și, după ce s-a terminat cântecul, mi-a zis că și el a rămas surprins de câte știe fata lui. Despre scrisori ce să zic. Prima am trimis-o la Radio Europa Liberă.

Serios? Prin cine?

Prin Poșta Română. Te văd cam derutat, hai s-o lăsăm tot la problemele cu Securitatea. Revenind la scrisori, a doua am trimis-o în 1990, la Radio România. Am scanat-o și poate fi găsită în zona fotografiilor. Problemele erau cam aceleași. Apoi, am reluat această acțiune prin 2001, iar în ultimii ani doar Radioului de stat, pentru că el ar trebui să fie un exemplu, și nu mai e deloc în ultimii ani, ba funcționează ca o scuză pentru cele private. Prin decembrie 1999, împreună cu o mică gașcă mă întorceam de la Sinaia. Fusesem la banchetul lui Ionuț, copilul viitorilor mei nași Mihai și Doina. Eram foarte bine dispuși, avusesem parte de o zăpadă ca-n povești și ne distrasem minunat. Ne aflam în acceleratul de Galați și cântam de mama focului la chitară. Afară era întuneric încă din momentul urcării. De la Câmpina, pe singurul loc liber din compartiment, lângă ușă, s-a așezat un bărbat. După haine, era clar de la țară și cred că se apropia de 60 de ani. Am și aflat destul de repede că era din comuna Berești, județul Galați și fusese în vizită la o rudă bolnavă. Era cam obosit, părea necăjit. Noi nu aveam locurile

în acel compartiment, așa că i-am zis omului că ne putem muta dacă îl deranjam cu cântecele noastre, de fapt coveruri după Baniciu, Andrieș, Sterian, Phoenix, chiar Pro Musica și multe altele. Bătrânul ne-a liniștit. „Când munceam la combinat puteam dormi în ditamai gălăgia". Ne-am continuat cântarea, și eu unul uitasem de el. Cred că trecusem de Ploiești când Doina îmi face semn din ochi să privesc spre ușă. Bătrânul avea lacrimi pe obraz. M-am oprit din cântat și am propus din nou să ne mutăm, vagonul fiind destul de liber. Am început să ne ridicăm, când îl auzim pe bătrân: „Staţi, măi, băieți că tare cântece frumoase mai aveți". Revenindu-și din uluială, cineva l-a întrebat dacă le mai auzise. Nu le știa. Curioși, am vrut să aflăm dacă are televizor. Aici, a părut ușor jignit: „Cum să n-am, am și radio toată ziua urlă-n curte". La vremea respectivă nu cred că se prindeau posturi comerciale la Berești. Mai mult ca sigur asculta România Actualități. Am continuat să cântăm cu mare chef, împreună cu Ionuț, care avea 18 de ani și era foarte impresionat de întâmplare. Eu mai cântasem în fața unor oameni de la țară și am văzut că nu-s deloc așa proști pe cât îi cred oamenii de radio și televiziune și nu numai ei. Mă uitam la Ionuț când a coborât din tren. Era mândru de parcă s-ar fi întors dintr-un turneu sold out din Marea Britanie; doar că n-a ridicat mâna să-i salute pe cei de pe peron. Sunt mulți bunici care îi însoțesc pe cei mici în drumurile lor la școală sau în diferite activități. De multe ori, cu mașina. S-au când îi găzduiesc pe micuți. Majoritatea lor ascultă România Actualități. Nu ar fi bine să asculte mai multe melodii românești ale căror texte le pot înțelege, eventual discuta? Să mai dau exemple?

Eu zic să mai povestești, poate, poate...

Școala de Rock, la primul sediu, avea curte comună cu mai multe case, undeva pe strada Popa Petre. Unul dintre copiii vecinilor ne-a călcat pragul de mai multe ori. Noi îi spuneam Nicoliță. Avea șase ani și nu prea știa de ce instrument să se apuce când încercam să-l ispitim. Ne era simpatic și-l îndrăgeam, poate și datorită faptului că părinții nu prea se ocupau de el; nu știa sensul unor cuvinte simple.

De la ei din casă sau din ale vecinilor se auzeau manele sau radiourile moderne, să le zic așa. Tatăl lui, cu un frate mai mare erau în pușcărie. L-am întrebat odată dacă nu vrea să-l învăț un cântecel. Mi-a zis că nu. Nu vrei sau nu poți?, l-am întrebat. Vreau, spune el, dar nu știu engleză.

Înțeleg, de fapt, știu că nu este cazul doar a formației CRI GRI, ci o chestie generală, cum crezi că ar trebui promovate formațiile românești de mass media? Radiourile ar trebui să se implice mai mult în promovarea rockului românesc?

Ar fi o obligație morală și nu numai față de rockul, dar și față de folkul românesc. Am spus morală? O mai fi în DEX? (râde) Cum tu ai afirmat de mai multe ori, și eu sunt de acord, folkul românesc are cea mai originală exprimare dintre genurile lejere ale muzicii românești. Rockul, ca și folkul au atitudine, fie și prin simpla sensibilitate a interpretării, a versurilor. Am afirmat-o de mai multe ori și mai spun o dată tare, pune, te rog, mâinile la urechi, (râde) se poate crește nivelul cu aceste genuri, pentru a mări zona medie a culturii, acolo unde stăm foarte, foarte prost. Și asta s-ar putea face cu bani puțini. Este clar că, fie nu se vrea, ceea ce nu

prea cred, fie este vorba de prostie mai rar, papagalism deseori și slugărnicie foarte des. Ar mai fi și faptul că patronii numesc intenționat tot felul de mediocrități în aceste funcții, oameni reduși, care fac strict ce cred ei că se cere sau ce li se cere. Acum vreo trei ani, la Andrei Partoș în emisiunea „Psihologul Muzical", l-am întrebat pe Cristi Tabără dacă Televiziunea română are vreo vină pentru incultura crasă din România. Răspunsul a fost ferm NICIUNA, după care a început să dea vina pe familie și școală. Să nu fi perceput însemnătatea cuvântului VREO? La nivelul lui nu e scuzabil, iar răspunsul m-a indignat. Chiar așa, dăm vina unii pe alții, ca puștii de grădiniță? Dacă întrebi familia, ea dă vina pe școală, dacă... în sfârșit, n-are rost să mai continui, ajung la concluzia că Emil Bobu a fost un intelectual responsabil când a spus, după evenimentele din 1989: „Am fost un dobitoc". Este incredibil ce se întâmplă la postul național începând cu 2012. La Radio România Actualități se ajunge chiar la 20% cântece românești. Criteriul principal al playlistului este cel de piață, ca la radiourile comerciale. An de an nominalizările de la Premiile Muzicale Radio România ating inimaginabile cote ale disprețului față de valoarea artistică. Anul acesta au categorii ca Big Like și cel mai bun videoclip. La categoria cel mai bun solist vocal e nominalizat și Smiley. La asta râd și elevii mei trecuți de clasa întâia. La Radio România Cultural procentul de muzică românească este de 10%, dar măcar aici contează și criteriul artistic. Din nefericire nu pot fi reascultate foarte multe din emisiunile excelente realizate cu invitați de marcă ai culturii române. Probabil softul a fost achiziționat pe filiere politico-comisionale. Nu m-ar mira, pentru că acum doi ani fosta directoare a

fost condamnată definitiv pentru mișmașuri în interiorul instituției, dar face parte în continuare din consiliul de administrație. Aici s-ar putea să fie din cauză de „fata mea este model, e fată de ...". Ce mă indispune este lipsa de reacție a artiștilor români, mai ales a celor importanți vizavi de procentul muzicii autohtone difuzate. În afară de o declarație a lui Nicu Covaci, dar nici aia punctuală, nu știu vreo reacție serioasă. Mi-am permis să atrag respectuos atenția unor astfel de personaje, celebre prin mesaje pe facebook. Nu mi-a răspuns nimeni, câțiva m-au scos și din lista de prieteni. Aș mai adăuga aici două întâmplări. Prima pe vremea când Florin Călinescu avea showul la Pro TV. Printre „negrii" care îi făceau textele, se afla Filip Stoler și Găinușă. Cu ambii mă știam de la R.F.I., prin intermediul lui Mihai Dinu, un mare iubitor și promotor de muzică românească. Cei doi au insistat de mai multe ori pe lângă „cu mânuțele astea două", ca să ajungem cu CRI GRI în emisiune. Invariabil li se răspundea: „Eu vreau nume". Filip, cu umorul lui, începea să-i enumere numele noastre. În 2006, Găinușă era pe cai mari la Prima TV cu „Cronica Cârcotașilor". Aveam o piesă în duet cu Florentina Ciobanu, care lucra în echipa Cârcotașilor. Deși aveam și piese cu texte umoristice, domnul Găinușă a răspuns cererilor ei de apariție a CRI GRI-ului exact ca fostul lui stăpân. Aș mai adăuga aici întâmplarea povestită de Lucian Moga, care i-a dus un cd cu CRI GRI unuia dintre directorii de la Guerilla. Acesta s-a uitat la cd și, disprețuitor, l-a aruncat pe masă spunând: „Ăsta-i titlu de formație?" Aș vrea să amintesc aici de cd-ul *E Doar Un Joc* al Ninei Neagu. Nu-mi voi da cu părerea despre ce și cum, pentru că, fiindu-mi colegă la Rockschool, pot fi subiectiv. CD-ul

a fost lansat în iunie 2015. După vacanţa de vară, Miro Toma, fiul jurnalistului Mircea, a venit foarte hotărât că vrea să cânte unul dintre cântecele Ninei, care îi era şi profă de tobe. Alesese *Blestem*. Aveam discul la îndemână şi am vrut să ştiu în ce poziţie se afla pe copertă. Vezi că-i piesa patru, îmi spune. Aşa era. Ştia numele şi locul la toate piesele. Am aflat apoi de la Teodora, maică-sa, că în concediu, din cauza audiţiilor în super heavy rotation, au trebuit să-i spună într-un final că nu mai găsesc discul. Am convins-o pe Nina să facă negative. Din nefericire, sunt foarte puţine negative ale cântecelor româneşti. De atunci, am o sumedenie de elevi mai mici sau mai mari care au vrut să cânte piesele respective. Câteva înregistrări cu ei sunt pe pagina mea de feisbuc. Aşa au aflat şi mulţi părinţi de cântecele respective. Unii dintre ei au avut o reacţie firească, întrebându-mă cum de nu au auzit până atunci. Bineînţeles că majoritatea ştiau răspunsul. Miro avea şase ani atunci. Un alt băiat, Mircea Nicola, a ales să cânte *De Capul Meu*. Îi dădusem mai multe cântece dintre care să aleagă, aşa cum fac cu toţi elevii. Au de ales. Dacă vor ceva nepotrivit, le explic de ce, şi înţeleg mai uşor decât ar crede unii. Fără să-l întreb eu, Mircea Nicola, în vârstă de opt ani, şi-a motivat alegerea cu un ton foarte hotărât: „M-am săturat să mă tot bată părinţii la cap. Vreau să fac ce vreau eu. Când o să fac treizeci de ani, o să am o soacră, şi o să-mi cumpăr ce maşină vreau eu“. Ar mai fi ceva de explicat „marilor“ noştri radiofonişti, tevişti sau directori de case de discuri, care spun că un adevărat hit trebuie să placă şi copiilor? Problema e – cred – la oamenii maturi, nu la copii. Dacă tot am pomenit de elevii Rockschool, vreau să povestesc puţin de tabăra de iarnă, care are

loc, ca și cea de vară, la Ciocanu, pe minunata Vale a Branului, mai aproape de Munții Piatra Craiului. Locul a fost găsit de Dana Rotăruș, care este și sufletul acestei tabere. Cea de vară va avea anul acesta a VII-a ediție. Cea de astă-iarnă s-a desfășurat în timpul protestelor împotriva vestiei ordonanțe 13, o măsură pe care o consider mai murdară decât chemarea minerilor la începutul originalei noastre democrații. Una dintre trupe s-a numit clar, Altă Întrebare. Vedeta spectacolului de sfârșit de tabără a fost trupa T.N.T., cu Maia Roșca solistă vocală. Cântecul s-a numit *Manifest*. Vreau să scriu textul aici, am aprobarea Cristinei Roșca, mama, care îmi e elevă. Fac o introducere, pentru ca suspicioșii să se bucure de ce vor auzi, fără să-și dea imediat cu părerea. Înainte să plece în tabără, taică-su a auzit-o spunând ceva de furat țara. Întrebată fiind, spune că e cineva care vrea să ne fure țara. Cine, insistă domnul Roșca, cum se numesc? Unii, spune Maia. Dar de unde știi tu astea? Tati, la școală mai vorbim și noi între noi. Maia e în clasa zero, cum se spune de multe ori, un înger cu ochi albaștri, dar în cazul nostru cu păr lins și negru ca pana corbului. Pe lângă a ei, vocea lui Beth Hart pare un fel de Angela Similea un pic răgușită. Mă sugrumă domnul Cristi Teodosiu dacă citește asta, dar dacă va asculta cum cântă copilul, o să-și dea seama că nu exagerez prea mult.

Zi odată textul că mor de curiozitate!
Strofa:
Hoțule nu mai fura
Noi pe tine te-om vedea
Și în piață Vom striga
Lumina va apărea

Peste toată țara mea!

Dreptatea-i de partea mea!

Refren:
Lasă, lasă muzica
Să răsune-n mintea ta!

Eu zic să spunem și numele trupeților, ca nu doar părinții Maiei să aibă probleme cu Protecția Copilului.

Hai că am terminat de râs, bună asta, deși e de plâns. Tu crezi că-s calculator, nu-i știu pe toți. Dar stai că intrăm pe site-ul școlii. La Club Centru a fost acum, duminică, reluarea serbării din tabără, acolo unde trupele formate și-au cântat compoziția făcută, pentru că una dintre activități este compunerea unei melodii. Ia să notăm Darius Radu – chitară, Tudor Oțel – clape, pe ei nu-i știam, Miro Toma – tobe, Neureaux – bass.

Neureaux ăsta nu e totuna cu Neuro profesor la Rockschool?

Ba da, e varianta francofonă. Oricum, el are bani să le plătească amenda părinților lui (râde). Dacă nu sunt trupeți suficienți, în tabără și nu numai, se bagă profesorii, oricum, la noi până și secretara are trupă. Andreea Duda a cântat mai înainte cu New Age, o trupă de metal greu, și acum a ajuns la fineți cu QuartElle String Quartet.

Îți înțeleg indignarea față de mass media. Cum vezi totuși relația artist-mass-media? Pe vremea când făceam emisiuni radio, consideram că pot

promova orice muzică, chiar și cea care nu îmi plăcea, deoarece nu era rolul meu să mă interpun între artist și ascultător. Procedam bine?

Tu ai fost o excepție, așa cum prea puțini au fost. Cred că la mulțumirile de pe coperta *Best* OFF, *Beast* ON sunt aproape toți cei ce au sprijinit folk-rockul de la noi. De curând, am un nou elev, care se numește Eugen Arthur Popovici. A cântat cu *Interzis*, acum are un proiect ce se numește *Arthur*, unde vrea să cânte și cu vocea. Discutând noi despre faptul că oamenii adevărați de radio au cam dispărut, lăsând loc roboților, el și-a adus aminte de tine, de felul deschis în care i-ai primit, neavând nicio pretenție de atenție, cum li se mai întâmplase uneori, la alte emisiuni de gen. Față de mass media noastră, nu știu dacă sunt indignat, cât mai degrabă revoltat. Cântecul *Tonul* nu a fost acceptat de niciun radio românesc din FM. Are un mesaj împotriva hoției, combinat cu unul pro lectură. Eram la Rockschool și îl repetam înainte de înregistrare. Refrenul e așa: „Prost să fii, dar să-ți revii,/ asta nu-i așa ușor să știi,/ norocul și-l mai face omul,/ cartea muzica dau tonul". Remus Vulpeș, un elev, a venit mai devreme și a fost nevoit să-l asculte. După ce am terminat, îl aud spunând: „Bun ăsta, aș putea zice că e chiar educativ". Remus avea 11 ani atunci. Picta, mergea la tenis de cîmp, la cursuri de origami, lucra la un roman, pe care spera să-l termine în șapte ani. Acum face și patinaj aristic. Dar cum am zis mai devreme, ce știu copiii? (râde). Tot la Andrei Partoș era invitat Robert Turcescu. Acesta povestea indignat cum la un chef în Timișoara a cântat cu chitara *Miruna* lui Mircea Vintilă. Niciunul dintre cei prezenți nu știa piesa. Peste ceva vreme, Robert ajunge directorul unui post de

radio, nu mai știu cum se numea. Am ascultat de curiozitate, să văd dacă *Miruna* era în playlist. N-am auzit-o, dar am putut sesiza că, la radioul respectiv, muzica românească nu era prezentă nici în proporție de 10%. I.D. Sîrbu spunea în excepționala carte, *Jurnalul Unui Jurnalist Fără Jurnal*, citez din memorie, mamele ar trebui să se roage mai mult pentru fii lor care semnează zilnic acte oficiale, decât pentru cei ce pleacă la război. Și aș mai putea continua, da' mi-i că s-ar însera. M-am întrebat de ce oare Radio România Actualități nu poate realiza un Top Românesc, așa cum face Kirk de mulți ani la radiouri private? Sau altă întrebare: De ce la matinalurile alea de radiouri actuale, unde sunt realizatori care pretind că au umor, de ce nu am auzit vreo piesă cu Ada Milea sau Alexandru Andrieș, mă rog, pot fi și alte nume? Ada are piese de un minut, dar unde se găsește spirit mai mult decât în toate cele trei sau patru ore de emisie a respectivilor. Cumva să nu se prindă auditorii, că ascultători nu le pot zice, ce înseamnă adevăratul umor în comparație cu băşcălia de doi bani? În concluzie, aș spune că marțimedia ar trebui să promoveze mai mult valorile artistice, valori care sunt promovate din ce în ce mai puțin. Mi-am adus aminte de ce povestea un coleg de armată, care fusese internat câteva luni la Spitalul Militar din București. Acolo era un medic foarte renumit. O bătrână îi tot spunea că ea n-are bani de operație. Doctorul i-a zis, lasă mamaie, reparăm, și în două săptămâni ești ca nouă; știu eu de la cine trebuie să iau, și de la cine nu. Despre puterea de influență a marțimediei pot povesti mai multe, dar mă rezum la o întâmplare din 2004, când lucram la amenajarea sediului Facultății Româno-Americane. Acolo, ne intersectam des cu electricienii, cu care trebuia să

colaborăm, întrucât cablurile lor trebuiau să rămână la locul stabilit, sub gipscartonul pe care îl montam noi. Aveam niște perciuni mari, umblam cu căștile pe urechi, era clar că nu mă plăceau, nici măcar nu îmi răspundeau la salut. Într-o dimineață, traversam un hol mare, unde erau trei electricieni care montau niște spoturi în tavan. Am salutat din obișnuință și mi-au răspuns la salut toți trei, dintre care unul era seful de echipă, nea Chiriac un tip micuț, autoritar și foarte volubil. De uimire, era cât pe ce să vărs o găleată de var pe care n-o văzusem. Ajung la vestiar și Valise îmi zice: „Nea Fane te-au dat ăștia la televizor?". „Nu știu, zic, n-am văzut că n-am!" „Mi-au zis de la electricieni că te-au văzut pe TVR2". Fusese o emisiune realizată de Doru Ionescu, cu filmări de la Club A. După masa de prânz, mă întâlnesc cu nea Chiriac, care bea o bere cu colegii lui și m-a invitat și pe mine, de unde până ieri nici nu-mi răspundea la salut. Avea chef de vorbă, acum, voia să-mi arate că nici el nu-i un oarecare. „Hai, noroc, zice, eu sunt moldovean, dar nu d'ăia. Mie mi-a zis tata că nu-s făcut din labă și cărat de muscă. Am trei copii, băiatul l-am făcut, deși m-am ferit, că știi cum era cu avorturile. Mi-am zis că, decât să rămână doi copii fără mamă, mai bine cumpăr o oală mai mare și mai pun două căni de apă la ciorbă. Lucrez de 27 de ani pe șantier și am avut o singură nemotivată, dar am motivat-o și p'aia, că mă pusese unu de la partid să fac de gardă în locul lui. Io n-am fost membru de partid. Când au venit la mine, le-am zis că tata a făcut pușcărie. Am mințit, nu credeam că verifică ei. M-au întrebat ce fel de pușcărie. M-am burzuluit la ei spunându-le, credeți voi că io mi-am permis să-l întreb asta pe tata?" Îți dai seama, Nelu, ce râs era pe noi. Apoi îl întreabă

pe Anton Andrei, care era coleg cu mine. Fiind prezentabil, tânăr, harnic și isteț, Nea Chiriac l-ar fi vrut de ginere. Andrei intră în joc și întreabă câți ani are fata. „Treisprezece", zice mustăcind viitorul socru mic. „O ho ho!", facem noi în cor. „Ce e, bă, o crești!" „Da, și după aia pleacă cu altul", zice Andrei cu un ton prefăcut. „Aicea-i vina bărbatului", încheie sec nea Chiriac. A fost mai spumos decât am povestit eu aici. Ce păcat că atunci nu erau telefoanele astea deștepte de acum! Au fost multe discuții pe care, dacă nu le-am notat repede, s-au pierdut.

Știu că una dintre piesele la care ții foarte mult este *Baladă pentru fiul pierdut*, dedicată memoriei lui Micky Gâtlan, solistul formației CONEX, care a fost primul ucis la Sala Dalles. Cum îți explici indiferența mass-mediei față de difuzarea acestei piese?

Piesa aduce explicit aminte de evenimentele din decembrie și sunt ceva oameni în România, care, dacă ar putea, ar șterge orice aduce aminte despre asta. Mai e și indiferența generalizată de la vlădică la opincă. Alegerile politice din 2016 au demonstrat asta cu prisosință. Apoi, a venit povestea cu Ordonanța 13. Aici, era vorba de o minimă morală. Câți dintre artiștii noștri importanți au spus lucrurilor pe nume? În 2010, se împlineau 21 de ani de când, pe 21 decembrie 1989, la ora 17.30, în față la Sala Dalles, Micky Rockerul era împușcat mortal. Cu două săptămâni înainte de acest 2x21, am trimis o mulțime de mailuri la tot ce înseamna post de radio românesc în FM sau online. Trimiteam un material, cu rugămintea să se difuzeze în jurul orei 17 măcar începutul piesei

Baladă Pentru Fiul Pierdut (text L. Blaga), acolo unde Chris Tănăsescu citește cele scrise pe crucea lui Micky. Asta ar fi durat mai puțin de 30 de secunde. Un singur răspuns am primit, de la un radio de manele, Radio Zaga Zaga se numește. I-am chemat pe toți din Rockschool să vadă asta. Revoltat, Neuro, pe vremea aceea la BERE GRATIS, a vorbit cu cineva de la Rock FM. I s-a răspuns că playlistul e deja făcut. Așa că, în afară de Valentin Protopopescu, la Radio Cultural, și alți câțiva oameni de radio cunoscuți de mine, nici radioul FM și nici online românesc nu au acordat nici 30 de secunde pentru un om care nu s-a nimerit acolo, trecând cu sacoșele de la piață. Pe Micky îl cunoscusem în '88, când dădusem probă la formația CONEX. Era exuberant, prietenos, incredibil de relaxat. Când mergeam pe stradă, mai ales persoanele în vârstă, de mai multe ori remarcasem asta, îl priveau cu o ură de neînțeles pentru mine. La o partidă de bere, am văzut un chelner aproape tânăr cum îl înjura printre dinți și-l privea de parcă i-ar fi omorât familia. Micky avea părul mare, era îmbrăcat ca un rocker, se purta ca un om liber printre niște mutanți. El a știut de ce era în stradă. Nu pot să nu mă întreb ce știa expeditorul celor trei gloanțe și pe unde-o fi el acum? Te poți întâlni cu el pe stradă, îl poți vedea la televizor? Are o firmă de transport, fiind asociat cu cel ce a condus camionul militar care a trecut prin mulțime lovindu-l pe Micky, care reușise să salveze o fată ce ar fi fost sigur călcată? Hai să scriem aici cele de pe pe piatra lui funerară din Cimitirul Eroilor Revoluției: *„Mihai Gîtlan, 1970-1989. A strigat jos comunismul și a oferit flori trupelor din fața Sălii Dalles. A îngenuncheat și s-a rugat pentru morții Timișoarei. Era 21 decembrie 1989,*

ora 17.30. A primit trei gloanțe mortale. Avea 19 ani și a fost prima victimă a revoluției de la București. I se spunea Micky Rockerul."

În timp, CRI GRI a adunat o mulțime de spectatori, care apar doar la concertele din ce în ce mai rare. La fiecare eveniment de acest gen te întânești cu oameni, cei mai mulți dintre ei fani devotați sau fețe cunoscute din mass-media. Totuși, nu se poate spune că ați depășit „pragul" comercial și ați rămas undeva în underground. De vină sunt compozițiile voastre, care nu fac parte din targetul comercial sau lipsa unui manager devotat trupei?

Una dintre cauze și cea mai importantă este lipsa banilor de promovare. Mulți oameni nu știu lucrurile astea, dar sunt uneori sume serioase puse în joc. Există câteva cântece CRI GRI care ar fi avut potențial, dacă le-am fi șablonizat ca sunet, aranjament și le-am fi simplificat până la simplism. Am un cântec care se numește *Dis De Dimineață,* pe *11 Povestioare* și *3D* pe *Best OFF, Beast ON*. În prima fază a avut un aranjament de rythm&blues. Apoi Cătălin a propus forma actuală a groove-ului, care are ceva legat de neclaritatea, de confuzia pe care o ai după o noapte de chef. E un cântec al mahmurelii. Niciun radio din FM nu l-a acceptat în playlist. Îmi aduc aminte că am terminat textul în 2006, la Sulina și l-am cântat la o cârciumioară, acolo. A avut un succes teribil, martoră este Otilia Ofrim, o maramureșeancă dintr-o bucată. Prin intermediul ei, am cunoscut mulți oameni frumoși. Aud multe piese recente cu bumți-bumți, cu plici-plici; sunet rotund dar unde este inspirici? La una din întâlnirile cenaclului poezie.ro, prin 2000, la Club A se discuta

despre calitatea textelor din muzica românească. Poetul Valeriu Mircea Popa, unul din primii folkiști români, ușor patetic spunea chiar așa la finalul intervenţiei sale bine argumentate: Oameni buni vă scriu eu texte, sau vi le corectez fără niciun ban. Vă rog eu, nu vă mai bateţi joc de limba română! Nu știu ce ar mai zice acum, pentru că nivelul a mai coborât dacă putem asculta zona marilor (s)hituri. Din nefericire, imensa majoritate a celor ce depășesc bariera comercială nu rezistă nici patru anotimpuri. Despre fani pot să spun că n-au fost foarte numeroși niciodată, iar prezența la concertele trupelor românești a scăzut considerabil după criza din 2009. Nu mai sunt așa numeroși, asta și din cauze pe care le-am menţionat în răspunsurile precedente. Aș adăuga că, după intrarea în U.E., numărul concertelor cu nume străine s-a mărit considerabil, și asta reduce bugetul pentru cele autohtone, știu asta nu numai de la patronii de cluburi, dar și de la elevii mei de la Rockschool. Altă cauză ar fi o prea mare varietate stilistică. Prin 1994, am avut o întâlnire cu un cunoscut producător muzical spaniol, Joey de Alvare, care ne-a sfătuit să ne hotărâm clar la un stil, și după aceea să-l căutăm. Îi plăcuseră înregistrările cu Arca. Ce ne-a mai spus atunci, la întâlnirea la care a fost prezent și Gabriel Cotabiță, a fost ideea că prestațiile publice plătite de primării, fără bilet de intrare, vor avea un profund efect negativ asupra muzicii românești. E trist, dar nu e numai asta. Sumele, uneori foarte mari pentru piața românească, sunt suportate de bugetele locale. Asta ar fi una dintre explicațiile pentru lipsa de atitudine la Ordonanța hoției din februarie 2017. O parte din banii luați de vedetă se întorc în buzunarele celor din primărie sau la consiliul de cultură. În lumea

șoubîzului românesc, deseori se știu și valorile „întoarcerilor", uneori aproape jumătate din suma oficială. Eu am auzit astfel de întâmplări din gura unor artiști pe care îi admir și îi consider demni de încredere. O altă cauză a nedepășirii pragului ar fi lipsa de preocupare pentru imagine, într-o eră când imaginea are o mult mai mare importanță decât materialul artistic. La concertul de lansare din 2009, ca element vizual, am avut o foaie A1, pe care era desenat un televizor cu ecranul ca o figură cu ochii închiși, sub care era un scurt text: „Of, of, of, OFF!!!". Această obsesie a imaginii e de cele mai multe ori în avantajul artiștilor mediocri. Dar cel mai mult în avantajul producătorilor, care așa reușesc să mai spele niște bani negri. Bineînțeles, la ei, în marile industrii muzicale, nu la noi, unde respectivul domeniu e, de fapt, agricultură de subzistență.

Așa zice și Nae Caranfil despre industria autohtonă de film.

De la el am auzit-o, bravo! Cred că e mai potrivită pentru muzica de la noi. La film mai mișcăm ceva. Rămânând pe imagine, îmi aduc acum aminte de o fostă elevă. Miruna Cercel avea treisprezece ani când a venit la Rockschool. Frumușică, isteață, cu un aer rebel, stătea excelent cu engleza și citea mult, aveam să aflu pe parcursul celor doi ani cât am colaborat. La prima lecție, am văzut-o ușor nemulțumită, dezamăgită. Mă privea cu un dispreț bine ascuns, dar... Numai a rocker nu arătam eu; dolofan, chel, fără cercei sau tatuaje, nici măcar un tricou șmecher. Trebuia să facem și un pic de chitară. Mai predau începătorilor. Nu pot, mă dor degetele, zice. Atunci trecem la vocalize, spun eu. Sunt cam răgușită, nu cred că merge.

Miruna, răguşeala se simte când vorbeşti. Dacă nu ai chef, nu facem. O văd că se ridică şi se îndreaptă spre ieşire. Am crezut că pleacă. Asta e, dragoste cu sila nu se poate, îmi zic. S-a întors după câteva minute şi se uita pe afişele, pozele din cameră. Eu aveam de trimis câteva mailuri. Am şi uitat de ea, când o aud spunând: „Auzi, dar nu-mi cânţi şi mie ceva? Mă întorc spre ea. Majoritatea celor de vârsta ei nu mă iau la per tu, cel puţin la început. Cei mici fac asta, şi îmi face plăcere. Stătea picior peste picior, rezemată de speteaza scaunului, şi mă privea pătrunzător, cu ochii ei albaştri. Nici n-am putut să mă enervez. I-am cântat *Is This Love* de la Whitesnake. Nu ştiam textul pe de rost, am stat cu ochii în monitor. Termin şi mă întorc spre ea s-o întreb dacă i-a plăcut. Am rămas cu gura căscată. Stătea frumos pe scaun, cu palmele pe picioarele strânse. „Dar dumneavoastră, dacă aţi avea o formaţie, ce nume i-aţi pune?“ Parafrazându-l pe prietenul tău Mircea Vintilă, zic acum: „Dragă Miruna, îţi scriu printre şoapte, la mine... ăsta a fost cel mai frumos compliment pe care l-am primit în viaţa mea, mulţumesc!“

De multe ori, am avut elevi, adolescenţi mai ales, care înţelegeau şi erau de acord cu observaţiile mele vizavi de o melodie. Totuşi, ca ultim argument mă întrebau – dar ai văzut ce videoclip extraordinar are? De mai multe ori, având puştani încântaţi de Maicăl, le-am arătat o bucată audio cu idolul lor copil, apoi una cu el matur, după care i-am întrebat unde e vocea mai bună. Fără excepţie au ales varianta din copilăria starului. Acum aproape doi ani aveam o elevă în vârstă de şase ani. Majoritatea melodiilor pe care le ştia erau cele de la televiziunile muzicale „sumar îmbrăcate“, pe plajă sau nu. Am început să încercăm

respectivele melodii. Când ajungea la părțile vorbite se oprea și voia o alta. Nereușind să alegem una din cele știute de ea, i-am propus o piesă de la Nina Neagu. *E Doar Un Joc* se numește piesa care dă titlul cd-ului, cum am spus și mai devreme, având și un videoclip, în care Nina poartă un costum de cosmonaut, ea cu trupa ajungând pe plaja unei planete străine. Copila, Ana Taslan sau Tanislav, cred că se numea, s-a uitat la videoclip, după care m-a întrebat: „De ce s-a îmbrăcat așa, e grasă?". Pot povesti multe pe tema asta. Dacă aș avea copii, aș scoate fără nicio reținere anumite televiziuni muzicale din program. Lăsând alte criterii deoparte, practic nu au nimic de pierdut, deoarece imensa majoritate a pieselor mor în câteva luni. Interesant e că, venind cu melodiile astea de acasă, cum am povestit de Ana, după ce au încercat să le cânte, elevii respectivi au renunțat fără excepție la cântecele cu pasaje vorbite. Le urmăream expresia feței și vedeam că acolo ies din stare. La fel venise George Andrei, pe când avea vreo unsprezece-doisprezece ani, dar el asculta doar radiouri, fiind nevăzător. Din nefericire, radiouri cu muzici foarte asemănătoare cu cele ale pomenitelor televiziuni. După mai multe încercări, având de ales dintre mai multe piese moderne, și *Imagine* (J. Lennon) sau *Fata din Vis* (Compact), le-a ales pe ultimele două, de care bineînțeles nu auzise mai înainte la radiourile alea de muzică actuală. Neuro face pian cu el de aproape șapte ani. Ar putea povesti multe. Pe mine m-a impresionat foarte mult când mi-a spus că George visează. E greu de înțeles, având în vedere că el s-a născut așa. Tot de la Neuro știu de momentul când lui George i-a fost prezentată Anca, soția domnului profesor. Și-au dat mâna, după care George i-a zis: „Îmi dai voie să

te pipăi?". Scena se petrecea în sala mare a Teatrului Național, la un concert aniversar Bere Gratis, acum trei ani în 2014. Anca, foarte emoționată, a zis da. I-a pipăit fața cu atenție, apoi s-a întors spre părinții lui cărora le-a spus: „E frumoasă și are părul creț". Acum vreo patru ani, am făcut un band la școală, pentru a cânta cu George, *Another Day in Paradise*. Nunu la tobe, Vlady la bas, Neuro la chitară, și eu la voce. Am fost foarte emoționați, ca și George, care era la prima lui cântare cu trupă, și încă ce trupă, aș zice, bineînțeles mă refer la instrumentiști (râde). După ce am terminat repetiția, îi spun lui Neuro, care se știa cu George de cel puțin trei ani: „Eu nu l-am văzut niciodată zâmbind". „Nici eu până astăzi", zice profu' lui.

Oricum, CRI GRI, rămâne proiectul tău de suflet, pornit încă din anul 1995 și rămas în activitate. Cum rezumi activitatea de peste două decenii a trupei?

În trei cuvinte: „Un veșnic început". Mi-ar fi plăcut să fi avut mai multe concerte, măcar în cluburi, dacă nu în săli necârciumate, unde îmi place cel mai mult să cânt. Lansările din 2009 și 2014 mi-au reușit în privința asta. Prima a fost la Teatrul Evreiesc, a doua la Teatrul din Pod al clubului La Scena, prin bunăvoința domnului Dan Hornoiu, căruia îi aduc încă odată mulțumiri. Dacă ar fi mai mulți patroni de cluburi cum este el, treaba ar fi mai bună.

Dar cum sunt alții?

Mulți nu numai că nu au pic de generozitate, dar le lipsește elementara picătură de bun simț. Exemplu: Suni. Îți spune că se face concertul, rămâne să stabilim detaliile. Apoi nu-ți mai răspunde la telefon, probabil

că între timp a văzut câte vizualizări pe Sf. Youtube. Ok, nu se mai poate ține, nu mai are chef; dar nu poate da un sms? Îi trimiți un cd original. E greu să mulțumești, înțeleg, dar poți să spui: „Am primit, îl ascult și te sun eu". Nu cred că e vorba doar de un cd original. Ar fi normal și dacă ai trimite un mp3. Să mai pomenesc de starea și calitatea instalațiilor de sonorizare? Mai bine nu. Dacă vrei să cânți într-o sală de teatru, pe unde am încercat, varianta e doar chirie. Nu am găsit nicăieri bunăvoință, măcar așa la un început de discuție, pentru o colaborare în care să împărțim câștigul. Mai pot pomeni ultima găselniță, aceea că trebuie să garantezi cu un număr minim de spectatori.

Mi-e greu acum să-mi amintesc toți membrii formației CRI GRI, dar sunt câțiva muzicieni de elită, precum Sorin Chifiriuc, Călin Grigoriu sau Cătălin Pătrașcu Ștefănescu, care au aderat la ideile tale muzicale. Cum ai reușit să-i atragi în trupă și de ce nu au rezistat componențele respective?

Nici mie nu-mi vine mai ușor (râde). N-au fost chiar așa mulți. Cred că un singur nume îmi scapă. Un toboșar, care era student la arhitectură, cred că nu mai e prin țară, nu l-am mai văzut niciodată de atunci. Oricum, a cântat puțin cu noi. A mai fost Mihai Popovici, un chitarist cu o poreclă interesantă, dar pe care n-o putem reproduce aici, pentru că riscăm să plătim daune morale. Sorin Chifiriuc a venit din curiozitate și generozitate, sperând ca prin prezența lui să atragă mai multă atenția asupra CRI GRI-ului. A fost vorba de câteva luni, cu câteva concerte reușite, dintre care cel de la Vama Veche, de care am pomenit, a beneficiat de o excursie, în care am făcut o imensă burtă

de râs. Principalii actori au fost Narcis și Vali, ajutat de prietena lui Vali, Irina. De trei sau patru ori, Narcis care conducea papucul, a trebuit să oprească, nemaifiind în stare mențină controlul volanului. Nu exagerez cu nimic. La plecare, Sorin ne-a făcut o excelentă mâncare de midii culese cu mâna lui, de la epava din dreptul Vămii, epavă la care fusese fără barcă.

Călin Grigoriu e cel mai versatil chitarist pe care l-am cunoscut, poate cânta aproape orice la un nivel foarte bun. Nu întâmplător a fost locotenentul lui Steve Vai într-un turneu. Nu numai că a cântat pe primele două discuri, dar a și făcut aranjamentele muzicale pentru aproape toate piesele, cu excepția cântecelor *Praștia cu Lunetă* și *Altfel*. Pe ultima a cântat Cătălin Pătrașcu Ștefănescu, cel ce avea să cânte și să facă aranjamentele pentru *11 Povestioare*. Pe acest cd sunt unele aranjamente chitaristice la un nivel foarte ridicat. Cătălin a cântat la începuturi și la bas cu noi, având antecedente și cu Altfel, o trupă de metal greu din Slobozia. E un chitarist de mare sensibilitate și rafinament. Are și lucrări de muzică clasică, două chiar pentru chitară și orchestră. Să-l auzi cum cântă blues!

Cum cântă blues?

În primul rând, e foarte personal, ceea ce îmi pare esențial la un chitarist de blues adevărat. Apoi are o știință armonică pe care majoritatea bluesmenilor nu o au, iar în plan solistic, urmărește melodia, în așa fel că nici nu-ți dai seama de măiestria tehnică. Din nefericire, n-am ajuns la Timpul Chitarelor. Cred că meritam cu vârf și îndesat. Doru Ionescu s-a supărat când am scris asta într-un mail, deși eu nu făceam referire la el. Și-a revenit, bineînțeles.

A mai fost cu CRI GRI și Fernando Drăgănici, un super multi-instrumentist. La bas a mai cântat pe *Urma de Mâine* și *11 Povestioare*, Radu Dumitriu apoi Vlady Săteanu pe Best OFF, Beast ON. Ambii basiști au studii și sunt foarte bine cotați. Uitam de Laurențiu Zmău, care a cântat pe *11 Povestioare*. În timpul întregistrării uneia dintre piese, îi spun lui Alex Dragomir că a uitat să dea drumul la metronom. Era în funcțiune, dar Laurențiu era perfect sincronizat. Am tras tobele cu microfoane de atmosferă, o modalitate în care înregistrările, în afară de toba mare, nu pot fi corectate cu mouse-ul sau orice alt program. Tot în sensul ăsta, ca să îți dai seama cum cântă cineva live, recomand să se asculte pe Sf. Youtube înregistrările cu camera telefonului sau cu alt tip de cameră. Înregistrările oficiale pot fi refăcute cu ușurință. Aveam o elevă talentată, dar cam izmenită. Andreea se tot plângea că ea nu poate cânta perfect, ca Alicia Keys. I-am tot zis și eu că în studio e una, în concert e alta. Ea tot insista că e perfectă și live, așa că am pornit la căutat. Foarte repede am găsit un concert din Praga, unde solista bătea în niște percuții. Doar dacă erai surd nu te prindeai că falsează. Tot așa, aveam o prietenă cu serioase probleme medicale, o tumoare grea, pe care a descoperit-o un medic reumatolog brăilean, la Lacu Sărat, unde fusese trimisă din București, la băi cu nămol pentru dureri de spate. Văd pe telefon apel de la Anca Valentina Ion. Deja mă tăiaseră apele. Trag aer puternic și răspund. Fără nicio introducere, cu un ton profund dezamăgit: Ștefan ai auzit? Mi s-au înmuiat picioarele. Mă gândeam că are o tumoare dintre cele fără speranță. Ce să aud, zic eu, trăgând de timp. U2 la televizor, ai auzit? Auzisem, m-am liniștit. La știri au dat secvențe filmate

cu camera de la un concert în Belgrad. Cu mai mulți ani în urmă, într-un interviu, Nuno Bettencourt, pe un ton blajin, le spunea celor de la U2 să mai studieze și ei cât de cât. Nu fusesem la niciun concert al irlandezilor. Am zis că e invidios și se dă mare.

Ești unul dintre cei care s-au pronunțat întotdeauna în favoarea utilizării limbii române în textele formațiilor rock. Consideri că textele românești au un impact mai mare asupra auditoriului?

Indiscutabil și nu numai la rock! Este vorba, nu de naționalism, așa cum am fost acuzat de nenumărate ori, ci de NORMALITATE. Trebuie să fii un excepțional cunoscător al unei limbi străine, pentru ca, doar ascultând, să percepi bogăția unui text. Nici dacă îl vezi scris nu e mult mai ușor. Am verificat asta de nenumărate ori la elevii de liceu care spun că stau foarte bine cu engleza. Se încurcă la texte medii. Printre alte mici teste, i-am rugat să traducă în română un cântec CRI GRI tălmăcit în engleză de Chris Tănăsescu, care a fost profesor de engleză la o universitate americană. Acum e în Canada. El scrie poezie în ambele limbi, ba cu proiectul Margento, sau cu alte ocazii, am văzut englezi sau americani râzând la improvizațiile lui în engleză, bineînțeles. Revenind la elevii mei, niciunul n-a trecut de primele versuri, cel mai adesea mi-au trimis emoticoane cu ha, ha, ha când au văzut textul original. Cântecul se numește *Children's Time* și are textul în descriere pe Sf. Youtube; sfințirea am preluat-o de la Attila Daika, un radiofonist orădean de mare clasă. Într-o scrisoare deschisă, am o întrebare pe care am pus-o actualului Președinte Director al Radiodifuziunii Române și aș vrea să o încerce și preacinstitul cititor:

cât poate fi pentru minte un cântec căruia nu-i înțelegi textul? În drum cu scrisoarea spre radioul național, am trecut pe la terenul de tenis al sindicatului din radio. Acolo era Paul Grigoriu, Dumnezeu să-l odihnească. Ne mai întâlnisem de câteva ori, așa că mi-am permis să-i dau scrisoarea, de fapt cred că i-am arătat-o lui Florin Ionescu, și el i-a dat-o lui Paul. Iată cum arată finalul scrisorii: *Vreau să închei cu un citat din memoriile lui Tudor Mușatescu: „Sper să pot, în scurt timp, să «înnobilez» genul asta, atât de agreabil și cerut, al spectacolelor muzicale. Sunt convins că nu e publicul de vină. Numai autorii mârlani, agramați și directorii imbecili sau duși cu prețul de… «specialiști». Nu spectatorii strică teatrul, ci invers". Se poate aplica fără dubiu: nu ascultătorii strică muzica radiourilor, ci invers.* După ce mi-a întins hârtia, Paul m-a întrebat: „Tu crezi că individul știe cine a fost Tudor Mușatescu?"

Ce ți-a răspuns Președenția Sa Directorială și Generală?

Un subaltern de-al lui mi-a trimis un mail cu un răspuns șablon, pe care îl trimit celor ce îi critică pentru puținătatea muzicii românești! Cum că ei trebuie să țină cont de opiniile celor cinci milioane de ascultători. Îmi pare rău că nu i-am răspuns, scriindu-i despre o tristă experiență pe care am avut-o acum câțiva ani, când am petrecut două săptămâni la o casă de vacanță, unde mai erau trei doamne intelectuale bucureștene, sărite de 60 de ani. Toate trei mergeau și încă merg la concerte de muzică clasică. Eu plecam de dimineață, reveneam la masa de prânz, apoi seara, la culcare. M-au rugat să le arăt cum funcționează radioul la combina muzicală. De fiecare dată, le lăsam cu Radio România

Muzical sau Radio Cultural și le găseam cu Europa FM, cel mai des, sau România Actualități. Măcar o singură dată nu le-am auzit să spună că le place vreo melodie de la aceste putred dulcege „Andre Rieu-niene" posturi. Vorbeau, citeau, croșetau, dar de ascultat... ciuciu. Să ceară vreo melodie? Nici vorbă. Am lucrat ani de zile pe șantier. Mă întâlneam cu o droaie de oameni de la alte firme. Radioul era prezent de cele mai multe ori. Foarte, foarte rar am auzit reacții. De câteva ori, și asta doar la melodii românești, când îi amuzau sau indignau textele.

Ajungem la titlul interviului *Nea Fane de la... Rock School*, cum ai ajuns să predai tehnică vocală copiilor, adolescenților și... părinților?

Cu referire la titlul ales, mi-am adus aminte de un coleg de armată care venea de undeva de prin județul Dolj. Mai târziu, când a ajuns la infirmerie, de la el am învățat o variantă a unei poezii, pe care el o învățase de la numai știa cine. O scriu așa cum am prins-o de la el, o variantă care nu corespunde întru totul căutărilor pe care mi le-a oferit Sf. Gugăl: „Pe câmpul ce iuțea abruturat un pruț/ e drept cam scump barbac/ dar zumbăra la ghiulă încă trează/ a clopotit aproape în cordac/ ce prididea a ta de burtă-ți șagă/ și șomoiogul tău de jdrălăciță/ mi-ai bosfogorloșit stroholoșina/ țechimi-ai bița, să mi-o biță". Era cu vreo patru, cinci ani mai în vârstă decât mine, îmi scapă numele, și mi se adresa cu formula „Tovarășe soldat de anul doi". Mă enerva teribil formularea, așa că i-am propus să-mi zică, Fane sau Ștefan. „Nu pot, tovarășu'", zice el. Caut eu să-l îmblânzesc și adaug o soluție de respect: „Zi-mi Nea Fane!". Foarte timid prima oară, după câteva îndemnuri, a

început să se amuze, încercând formula pe diferite tonuri. În câteva luni, au ajuns să-mi spună Nea Fane mai mulți ofițeri sau maiștri militari. Erau printre ei oameni de omenie, unii chiar citiți. Dintre civilii care îmi spun așa, l-aș aminti aici și pe Viorel Grecu. Ne știm de pe vremea când exista România Tineret, actualul Radio 3 Net Florian Pittiș. Și el a fost aproape de trupele românești, dacă nu prin câte difuzări ar fi vrut, măcar prin prezența la concerte, unde l-am văzut foarte des. Mai e și o minoritate de prieteni, care îmi spune nea Fănelu', uneori așa mă strigă și copiii lor.

Cum am ajuns la Rockschool e simplu, dacă poți crede că cineva a vrut să nu plec din România, așa cum mă hotărâsem. Nu mi-era greu. Aproape toți prietenii mei sunt plecați definitiv în lumea occidentală. Cu vreo doi, trei ani înainte de înființare, l-am auzit pe Călin Rotăruș vorbind de asta la o petrecere. Nu i-am dat nicio atenție, ba, am crezut că a luat-o pe ulei. M-a sunat prin februarie 2009 și l-am refuzat politicos. Nici titlul în engleză nu îmi plăcea. Ce vrei, Vocea Patriotului Național (râde). Un pic mai târziu, am aflat că în română titlul n-a fost disponibil, fiind deja înregistrat de altcineva la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. Prin martie, m-a apelat Eugen Sonia, Soe cum îi spunem noi, basistul de la VH2 și unul dintre primii basiști de la Holograf, dacă nu chiar primul. Cu calmul și abilitatea sa, a fost de acord cu refuzul meu, dar m-a invitat să facem o cântare la lansarea școlii. Așa ceva nu puteam refuza. După cântare, am rămas la o degustare și mi-am dat seama că e un colectiv foarte bun, așa că am hotărât să accept invitația de a preda, mai ales că nu se puneau note și atmosfera era / este foarte relaxată.

La început mi-a fost mai greu, le mulțumesc aici primilor elevi pentru îngăduința arătată.

În sfârșit, cum am spus mai devreme, eu am fost la profesor după zece ani de cântat serios. Începând să exersez cele învățate acolo ca martor, după cum am povestit, mulțumesc încă odată doamnei Rodica Miloia, în cinci, șase luni am reușit să-mi măresc ambitusul, să-mi modelez vocea mai bine și să-mi cresc siguranța interpretării. Din fericire, am reușit asta și cu mulți dintre elevii mei. La Serbarea de doi ani (2011), am cântat la voce cu opt trupe ale școlii. În ultimii trei, patru ani, la ocazii asemănătoare, am făcut-o foarte rar sau deloc. Aici, la Rockschool, am descoperit o oază de normalitate, nu numai în cazul colegilor, ci și al elevilor, cu părinți cu tot. Vorba lui Minel Stoica: „Cum ai vrea să fie, nene, dacă în vremurile astea își lasă copiii să vină aici?" De-ar fi majoritari oamenii ca ei în România, nici prin cap nu mi-ar trece să plec din țară. Eu sunt cel mai vechi aici, împreună cu doamna Felonia Acatrinei. Nu mai trece mult și voi fi unicul, pentru că ea mai are trei ani până la pensie. Câteodată, când vin mai devreme, o surprind cântând melodii populare, știindu-se singură,. M-am oferit s-o pregătesc pentru Vocea României. Prea târziu domnu' Ștefan, îmi zice. În vara lui 2015, am găsit-o cântând cu mare poftă, așa cum n-o auzisem niciodată. M-am oprit în holul mare de la camerele de tobe și am așteptat finalul melodiei. Intru pe holul mic, unde ea era aproape de scară. Îi spun că a cântat foarte bine. Lasă cârpa de praf pe masa de reparații, și cu un zâmbet mai larg decât cel obișnuit îmi zice: „Sunt fericită domnu' Ștefan!" S-o fi îndrăgostit, am gândit eu, știind că soțul îi murise de mai mulți ani și n-avusese o viață

ușoară cu el, după cum îmi mărturisise mai demult. „Am fost la mare". Interesant, mă gândesc, deci pe plajă. Pentru vârsta dumneai arată bine, dar totuși.... „Încă de când mă apropiam m-a cuprins așa o emoție, de cum am văzut-o puțin în depărtare". Eram din ce în ce mai curios; o știam tradiționalistă, creștină practicantă, îmi părea imposibil, trebuia să fie o neînțelegere. „A fost pentru prima oară când văd marea". M-am mai liniștit. Poate că unii cititorii se vor mira, dar am avut mai mulți colegi de șantier care erau trecuți de patruzeci de ani și nu văzuseră marea în realitate. Doamna Acatrinei a apucat din nou cârpa de praf, eu i-am zis sincer că mă bucur pentru ea. M-am întors să urc scările când o aud „Am făcut-o și p-asta, de-acuma pot să mor".

Ce memorie! Ai ținut minte discuția asta?

De prin 1992, am bunul obicei să îmi notez întâmplări sau discuții care m-au impresionat. Trăite de mine sau povestite de alții. Cum crezi că am ținut atâtea minte despre nea Chiriac, șeful electricienilor? Mint, am avut un caiet și în armată, apoi am lăsat-o baltă și bine am făcut, pentru că înainte de 1989 au fost cazuri când astfel de caiete puteau fi un martor infailibil pentru trimiterea în pușcărie. Aveam și în liceu un caiet unde îmi notam nume de trupe, muzicieni și chiar ediții de topuri. L-am căutat târziu, după 1987, dar nu l-am mai găsit. Erau în pod zeci de caiete, carnețele de-ale soră-mii și de-ale mele, numai ăsta nu. Acolo nu aveam nicio chestie povestită, dar mi-ar fi plăcut să recitesc o pagină care ar fi arătat cam așa – Led Zepelin „Oala lota lov", sau formația Keisi en dă sanșaim bend.

Chiar așa?

În primul an de liceu chiar așa, pentru că nu făcusem engleză la școală, cum nu am făcut nici în liceu. Ni se predase germană și franceză, dar bineînțeles că nu mă preocupase în mod serios. Ce era să faci cu ele în România aceea, unde știam deja de pe la doisprezece, treisprezece ani că e greu de ieșit și în Bulgaria? Revenind la caiet, vreau să îți spun că la un moment, cum altfel decât dat, prin 2007, 2008, am recitit primul caiet, cel din 1992. Acolo, am regăsit întâmplarea care m-a făcut să scriu prima povestire, *Unchiu*. De fapt, am vorbit de asta la o întâlnire, unde era și Tom, cum îi spun apropiații, Chris Tănăsescu cum e oficial, și mai oficial MARGENTO. El mi-a zis pe un ton lejer: „De ce nu scrii tu astea, că sunt chiar mișto!". Eu aveam scrise texte și ceva poezii, așa că am prins curaj. Curaj am ceva, dar tenacitate nu prea. Cred că de aceea mi-a convenit acțiunea muzicală, unde mi s-a părut că dau maximum de randament cu un consum minim. Pentru povestirea *Unchiu*, patru-cinci pagini, am muncit aproape o lună. Nu exagerez, mulțumesc guvernului Boc, că m-a trimis în șomaj! După aceea, am prins curaj și am mai scris două cam la fel de scurte, iar la a patra voiam să scriu una la fel, despre un nene care mă impresionase după ce începusem munca la Termocentrală, în iarna lui 1985. Știam despre el că fusese profesor de română, și în urma unor poezii descoperite de securitate, după ceva interviuri, o luase razna. Trecea câteodată dimineața pe lângă locul de adunare de unde plecam spre Termocentrala Chiscani. Adunată povestea cu o altă întâmplare, am început să mă gândesc din ce în ce mai mult la omul respectiv, care ajunsese un homles, tip de personaj foarte rar întâlnit pe vremea

aceea. Așa am ajuns la un miniroman, pe care l-am și publicat într-o miniediție, alături de cele trei povestiri la Editura Verde, pe hârtie manuală. A fost o aventură scrierea, asta și pentru că, după îndelungi ezitări, am decis ca poetul să moară. Neavând experiență de scris, procesul a durat o perioadă lungă, eu având naturelu' simțitor, empatizam foarte mult, probabil că ceva simțeau și cei doi câini negri, mărișori, care mă lătrau cu nesaț în acea perioadă. Flora era o cățea vagabondă, cu piciorul stâng din spate lipsă. Ea îmi ieșea în drum spre metrou, la Ianculuі, pe Aleea Lungulețu. Trăiește și azi, a fost adoptată de cineva, chiar în zona de „atac psihologic". Am început să ocolesc pe Matei Voievod, spre a merge pe Mihai Bravu, la metrou. Acolo, aproape de intersecție era un alt câine negru, numit Lăboanță. Bineînțeles că și ăsta avea un beteșug; laba dreaptă a piciorului din față era în aer. Foarte, foarte rar l-am văzut să mai latre pe altcineva. Am locuit în zonă aproape zece ani. Pe Flora am mai văzut-o pentru că a fost adoptată, pe Lăboanță, nu.

Am citit cartea. Sunt și vreo două scene fierbinți spre clocot. Nu te-ai gândit că fiind profesor, mă rog, îndrumător vocal cum zici tu, s-ar putea să apară probleme?

Ba m-am gândit! Nefiind un limbaj trivial, nu credeam să fie deranj, dar autorul e subiectiv. Am apelat la mama unei eleve. Mara Șendroiu avea o soră geamănă, Tania, care studia chitara tot la noi. Fetele aveau cam 14 ani, erau faine, învățau foarte bine, citeau serios, m-am gândit că nici mama lor, Yvona nu poate fi departe. Am vorbit cu ea, a fost de acord. I-am trimis un fișier. Mai repede decât mă așteptam am primit un

mail. Răspunsul a fost așa: „Ștefan, am râs și am plâns. M-aș bucura ca fetele mele să citească așa ceva".

La categoria „adulți" te ocupi doar de mamele copiilor?

Doar ce ai auzit că mă mai și folosesc de unele (râde). Vin și tați, dar mai rar. Ei renunță mai ușor. Mamele sunt mai răbdătoare. Câteva ar fi putut face carieră în domeniul muzical. Una dintre ele chiar a încercat înainte de 1989, dar mai peste tot i se cerea să dea bir în natură. A preferat să se țină de carte și are o carieră frumoasă în justiție, de aceea nu pot să-i dau numele. De la ea știu că au fost oameni în domeniu care au încercat să-l condamne pe Minerul Florilor de Iunie, așa cum acesta merita din plin. Pe ea chiar o consider o pierdere pentru muzica românească. Așa cum am cunoscut-o cred că e un câștig pentru justiția românească ceea ce nu-i puțin lucru în condițiile istorice atât de grele care au fost, și din nefericire încă mai sunt. Mai am și tineri trecuți de 20 și unul chiar peste 50. Ce am aflat de la persoanele apropiate de vârsta mea cu care am vocalizat, e că părinții nu numai că nu le încurajau, dar uneori le puneau bețe în roate sau le interziceau pur și simplu să cânte. Asta spune mai mult decât pare la prima vedere despre atmosfera din anii roșii. Cel ce depășește cinci decenii se numește Dimitris Gkaris a făcut facultatea la Timișoara. Atunci a cochetat puțin cu ideea, dar acum s-a apucat serios de treabă și cântă la un nivel peste medie. După câteva luni de studiu, a trimis o înregistare audio prietenilor. Majoritatea au zis că e o glumă, cu excepția unuia, care i-a cerut o înregistare video. Zilele trecute mi-a povestit de felul brutal cum s-a întrerupt concertul lui Rory Gallagher

la Atena, în 1981, deși dictatura de dreapta se încheiase în mod oficial de șapte ani. Curios că în aprilie 1967, cu câteva zile înainte de începutul dictaturii, în mod asemănător a fost oprit un concert Rolling Stones. Dimitris mi-a povestit cum lumea striga „satisfaction", ca să cânte formația..., dar în greacă suna ca „tha sas sfaxw", care înseamnă „vă înjunghii, trag cu cuțitul" ... hahahah. Apoi cineva i-a dat un buchet mare cu garoafe roșii, cum altfel, lui Jagger, și el le-a aruncat în public, buchetul desfăcându-se, florile căzând ca o zăpadă sângerie, cum se poate vedea în filmare pe Sf.Youtube, Η Μηχανη του Χρόνου – Rolling Stones (4/5). Atunci, polițiștii au crezut că sunt chestii comuniste și au intervenit în forță. Formația cânta, în timp ce Jagger se lupta cu polițiștii. Până la urmă, au plecat de pe scenă, lumea s-a bătut cu poliția, și totul s-a terminat. Membrii Rolling Stones au plecat cu greu din țară. Până în 1980, nu a mai venit nicio trupă occidentală, am înțeles că prima a fost Police. Deduc de aici că dictaturile, indiferent de culoarea lor, încearcă să potolească rockul; nu numai sub seceră și ciocan a fost așa.

Știu că ești un ascultător pasionat de rock românesc și cunoști la fel ca și mine majoritatea trupelor care au evoluat de-a lungul deceniilor. Ce trupe românești crezi că ar fi putut avea o carieră internațională?

Cred că Phoenixul, dacă ar fi fugit imediat după Tezele din 1971, cu Baniciu la voce, desigur. Ca nume individuale, cred că Aurelian Andreescu a fost la nivelul celor mai mari vocaliști din istoria pop rock-ului universal. Această colosală voce a avut doar un L.P. în era național-ceaușistă. Formația Savoy, agreată

de regim a avut probabil cincisprezece albume în aceeași perioadă. Din fericire, melodiile interpretate de Aurelian Andreescu s-au auzit de mult, mult mai multe ori decât cele ale Savoyului, după 1989, când uteciștii și securiștii de ieri au devenit capitaliștii de azi. Din ce mi s-a povestit, Aurelian nu prea era iubit de compozitorii ce i-au fost contemporani, pentru că le cam refuza piesele, ba le mai spunea și părerea lui despre. Erau și atunci găști care făceau legea. Muzica ușoară era promovată prea mult, în comparație cu genuri care făceau public cel puțin la fel, dacă nu mai mult. La Brăila, și bănuiesc că așa se întâmpla în toate orașele mari, era de ajuns o trupă rock, maximum două, să umple Polivalenta. Nu ar trebui să bănuiesc, îmi povestea Zsolt Ferencz că Pro Musica a avut perioade când umplea Sala Olimpia în fiecare lună. În cazul muzicii ușoare, era nevoie de un afiș cu patru, cinci nume de ușuriști, plus ceva comici, ca să fie un public la fel de numeros. Așa se explică succesul imens al formației Azur, care, fără să apară la radio sau la televiziune, a ajuns să fie cel mai iubit nume în ultimii ani ai iepocii di aur. Revenind la folk și rock, prezența în săli a fost mai mult din cauza lipsei de cluburi și televiziuni. Cum am mai spus, Holograf făcea și două Polivalente pe seară. În 1992, scoate cel mai bun material al său dar face un singur spectacol la Sala Progresul, posesoare a cinci sute de locuri. Ce să mai zicem de Cenaclul Flacăra? Sunt filmări vechi cu publicul anilor ,60 și ,70. Te uiți la figurile oamenilor de acolo și parcă e vorba de un alt popor. După 1990, am auzit impresii ale unor persoane care nu mai vizitaseră România dinaintea comunismului sau din primii lui ani. La reîntoarcere șocul a fost imens. Ion Vianu

și Neagu Djuvara au niște descrieri elocvente. Un fapt care confirmă și dintr-o sursă străină e o întâmplare cu o englezoaică ce fusese în multe țări, ca să predea limba țării ei. Terminase psihologia la Harward, dar îi plăcea să colinde. La început se gândea că o va ajuta în meserie. Fusese chiar în zone de conflict din Africa și Asia, în țări cu dictaturi sau care au trecut recent prin grele încercări. A sosit în România în 1996 și, după nici două luni, și-a cerut demisia. Mi-a spus că orașul îi părea un imens spital psihiatric. Nu a mai plecat pentru că a dat peste o gașcă de oameni cât de cât normali. Erau câțiva din apropiații mei de la Brăila, așa am cunoscut-o și eu. Se numește Karen Marshall, cred că e puțin mai în vârstă ca mine. Trăiește la Paris, unde predă engleza. A rămas în bune relații cu nașii mei, pe care i-a dus la Paris și în Anglia, pe la prietenii ei.

Ești unul dintre cei care ai mers, an de an, vara la Vama Veche. De altfel, ai și participat la Festivalul Stufstock. Problema e că atât Stufstock, cât și Fânstock de la Roșia Montană au fost considerate simple „spălări de bani". Consideri că aceste două evenimente și-au atins scopul sau au fost simple găselnițe comerciale?

Ambele și-au atins scopul, aș zice, poate mai mult Roșia Montană. Bineînțeles că au fost și interese comerciale, dar asta nu e neapărat rău, așa cum nu sunt nici radiourile comerciale, care, din păcate, nu difuzează decât muzica din playlist și mai ales muzică actuală, care în marea ei majoritate nu devine în veci comercială. În anii de glorie trupe sau artiști pop-rock au vândut zeci de milioane de unități. Comercial sunt mult deasupra celor de acum din toate genurile muzicale

existente. Radiourile sunt comerciale mai degrabă pentru că iau bani ca să promoveze unele melodii care, așa cum am spus, dar îmi place să mă repet, (râde) în majoritate nu ajung niciodată succese comerciale.

Ai câștigat premii la *top t* Buzău. Consideri utilă organizarea unor astfel de evenimente concurs?

Da, deși eu nu prea m-am înghesuit. Utile sunt, dar nu foarte importante pentru o carieră solidă, care trebuie să se bazeze pe un repertoriu personal și de calitate.

Fără îndoială, cel mai important eveniment CRI GRI a fost deschiderea concertului ZZ Top. În ce circumstanțe ați fost invitați și sunt curios dacă ai interacționat cu cei de la ZZ Top?

La C.V. a fost cel mai important. Circumstanțele, mai degrabă circumstanța a fost următoarea: văzând că nu prea se vând bilete, ca să facă puțină vâlvă, organizatorii au hotărât să dea un comunicat în care să revigoreze evenimentul în „marțimedia", așa cum îi spun eu. N-am fost prezenți pe afiș, am terminat recitalul când lumea începea să năvălească în sală. Nu am vorbit cu ei, i-am dat impresarului lor câte un cd cu o scurtă povestioară despre reacția mea când am ascultat prima oară *Blue Jeans Blues*.

Și care-i întâmplarea?

Eram în anul întâi de liceu. Un coleg, Viorel Calcan, avea un casetofon mai acătării, pentru că tatăl lui ieșise de câteva ori în străinătate. Înregistrase de la nu știu ce radio piesa. Habar nu aveam de blues pe vremea aia, nici măcar ca denumire gen. Încă nu începusem

să ieșim la ceaiuri, unde am fi dansat un blues care, de fapt, era o melodie lentă, în imensa majoritate neavând tangență cu bluesul. După câteva secunde, am zis că s-a stricat turația la casetofon. Viorel, fire tehnică, a și plecat după surubelnița subțire pe care o mai foloseam la reașezarea capului de redare sau la reglarea vitezei. Piesa rula. Când a intrat vocea, care ar fi trebuit să se audă mult mai gros, ne-am dat seama că nu e nevoie de surubelniță. Faptul că piesa a lipsit din playlistul lor de concert, mi-a confirmat că muzica de ascultat are zile grele.

La categoria „performanță", ai avut elevi care s-au remarcat după terminarea cursurilor Rock School, și-au înființat formații sau au participat la concursurile astea la modă?

Formații au fost formate și încă sunt. În privința concursurilor la modă, eu nu le-am recomandat, dar cine a vrut s-a dus. Mai toți mă întreabă dacă urmăresc aceste concursuri, în special „Vocea României". Se miră că răspunsul meu e negativ. Le-am explicat că nu le urmăresc în primul rând din cauza calității juriului. Am făcut o excepție, după ce Irina Leoveanu, cea mai veche și dragă elevă a mea, a participat și a fost respinsă. Am vrut să văd care e nivelul. Cu părere de rău, nivelul celor din emisiunea văzută de mine era evident sub cel al Irinei. Chiar am un articol pe poezie.ro, care se numește *De ce la noi la Vocea României nu e ca la ei*. Aia a fost prima și ultima ediție de „Vocea României" pe care am urmărit-o. A mai participat Alexandra Ivan. Ea a trecut de preselecție, dar a ieșit din primul tur. Tudor Chirilă a vrut să se întoarcă, dar blonda i-a zis ceva care l-a făcut să renunțe. Așa a văzut la fața

locului mama elevei mele. Alexandra e una dintre cele mai bune voci pe care le-am auzit eu pe la noi, ceva în genul solistei de la ACVILA, Iulia Preotu, care e plecată demult din România, trăiește în S.U.A., cum cred că va proceda și Alexandra. Deja avem exemple, unul chiar la Barclay, Petre Bog, și se mai pregătesc și alții pentru școli asemănătoare, cum ar fi Suzana Cerveni, o excepțională vocalistă sau David A. Marin, un talent mult peste medie, o spun cu toată responsabilitatea. Părerea mea în privința Alexandrei, cu care eu am făcut canto doar câteva luni, este susținută de toți profesorii Rockschool care au auzit-o. Nu cred că are rost să insist, mai bine să-mi dau cu părerea și despre viitorul rockului românesc. Sunt deja trupe care ar fi meritat, și care merită mai mult. Nu înțeleg nici acum de ce *Odă În Piața Romană* a celor de la OMUL CU ȘOBOLANI nu a ajuns un hit național, așa cum merita, sau *Povestea Vieții* cu STEMA. Astea îmi vin acum în minte, dar sunt multe nume interesante, în anii aștia, și de multe ori doar calitatea dintre studiourile noastre și ale occidentalilor e diferența, chiar și așa, fără producătorii extraordinari, pe care îi au englezii, americanii sau alții. În perioada asta post 1989 plină de probleme sociale ar fi trebuit să avem măcar câteva hituri cu mesaje de atitudine, de protest. Cântece s-au făcut, dar au fost probleme mult mai importante pentru țară precum cea a găinii mamifere din capul unui fost utecist ajuns ziarist. Nu înțeleg de ce Travka nu a fost în vizorul marilor case de discuri. Băieții aveau repertoriu solid, o imagine foarte bună și pe George cu o voce de senzație, un fel de Paul Grigoriu translat în muzică. Ce vrei mai mult? Am văzut acum câțiva ani un concert în care Daniel Radu aka BYRON a cântat

alături de o trupă străină destul de cunoscută. Mi-a plăcut mai mult cum a sunat formația BYRON. Nu sunt prieten cu Dan, ne știm, ne salutăm și de fiecare dată îl enervez cu dorința mea de a-l auzi cântând în limba română. A făcut-o recent, cu un album solo, care pe mine m-a încântat, se numește *Privește Cerul*. Cred că e unul dintre cele mai reușite albume apărute în România după 1989. Mă refer la muzica românească de ascultat, bineînțeles. Faptul că înțeleg textul mă ține aproape de muzică. La cele cu engleză, după un cuvânt două neînțelese, s-a dus starea. Îmi aduc aminte de Marian Ionescu, cu care am avut „meciuri" din astea. De câte ori ne întâlneam, îl tachinam. DIRECȚIA 5 e un exemplu excelent pentru ce înseamnă să cânți în română. Revenind la viitorul rockului românesc, el este condiționat de gradul de cultură și civilizație. Dacă acesta va crește, și rockul se va ține după el. În ăștia șapte ani de Rockschool, am văzut o mare densitate de bun simț. Majoritatea elevilor învață foarte bine la școlile sau liceele pe care le urmează. Din nefericire, ei sunt o minoritate la nivel național, acolo unde majoritatea e manelistă. Văd că nu prea ești de acord, dar elevii mei mi-au confirmat și îmi confirmă asta. Sunt și date oficiale. Ministerul Culturii ar putea face ceva, dar el se ocupă de înalta educație, promovând acțiuni, evenimente pentru cei ce s-ar descurca foarte bine și fără acestea. Iubesc muzica clasică, de mulți ani ăsta e genul pe care îl ascult cel mai des. Unii dintre elevii mei strâmbă din nas când aud asta, dar așa am făcut și eu până după armată. Totuși, în mediul cultural românesc Festivalul „George Enescu" e fix o tichie de mărgăritar. Ce să mai zic de Festivalul „Hariclea

Darclee“ de la Brăila, orașul de unde a pornit maneaua modernă?

Rockerii ar avea și mai multe șanse dacă s-ar ajuta mai mult între ei, fie și cu un like sau share. Din păcate, din ce văd eu, n-o prea fac.

Cum vezi viitorul tău și al formației CRI GRI în contextul recentelor alegeri electorale? Crezi că vei fi la fel de inspirat?

În contextul rezultatului actualelor alegeri, abia mă abțin să nu revin la dorința prerockschoolianã, aceea cu plecatul din țară. Ceea ce spun în acest context are legătură cu minima morală, cum am mai spus, nicidecum cu politica. Întreb de mulți ani cum poți să intri într-un partid care l-a avut președinte executiv și acum îl are de onoare pe Ion Iliescu? Nici dacă ai 18 nu mai poți avea o scuză. Există internet, te poți informa foarte ușor. Te asociezi cu infractorii? Am doi prieteni care au ieșit din PSD, după ce i-am rugat să-și aducă aminte cum individul a chemat oamenii să apere televiziunea în decembrie 1989. Au murit aproape trei sute de persoane. N-a fost prins niciun terorist. În iunie 1990, a chemat oamenii să apere instituțiile statului, care erau atacate de „elemente legionare și anarhiste“. Peste o mie de răniți, șase morți și sute de persoane arestate. N-a fost prins niciun legionar sau anarhist. Dacă pentru decembrie se pot găsi circumstanțe atenuante, pentru iunie 1990 nu are nicio scuză; doar declarațiile lui publice sunt îndeajuns pentru mulți ani de pușcărie.

Ești doar anti PSD?

Am un cântec care se numește *Bifoiu*, sau *Be For You*,

cum s-ar zice. Domnul Marius Bob a făcut o animație care spune multe în acest sens. La prima ieșire cu ocazia Ordonanței 13, am strigat și P.N.L. ciuma roze, dar n-am prea avut succes, în afară de prietenii mei Iulia și George Uță.

Pe cine te bazezi acum în formația CRI GRI? Pe elevii de la Rockschool sau pe muzicienii deja consacrați? Te gândești deja la un nou album?

Da, pentru un nou album am și încheiat procesul de căutare a unui aranjor. Cântece mai am deja, gata pentru încă vreo două, fără să pun la socoteală temele adunate ca niște ouă ce așteaptă să fie puse la cald. Următorul va fi un folk-rock cu tentă psihedelică. Am bătut palma cu Neuro pentru aranjamente. Nevastă-mea, îmi place cuvântul, îl folosesc doar de câteva luni, m-a impulsionat sistematic, că eu nu aveam niciun chef să mai înregistrez ceva. Ne-am cunoscut în 2013 și anul trecut în octombrie ne-am căsătorit. Mulțumesc, doamnă Anca Mardale!

Hai să încheiem și cu problemele pe care le-ai avut cu Securitatea. În ce au constat ele?

Adică cu mama SRI, SIE și alte neamuri, nu? Cred că prima a fost după ce am pus la poștă o scrisoare pe adresa lui Andrei Voiculescu de la Radio Europa Liberă.

Crezi, sau nu ești sigur?

Voi prezenta faptele, concluzia am tras-o mai târziu. Am auzit la emisiunea lui că primește scrisori de la poșta din țară, așa că m-am conformat. La scurt timp,

ni s-a cerut la liceu, eram anul trei, să scriem ceva pentru un examen olografic. Motivul era că cineva făcuse modificări în catalog. De asemeni, fuseseră alegeri U.T.C. Am fost ales, în ciuda faptului că din din fosta mea clasă, de electrotehnică, rămăseseră doar o treime din elevi, față de cele două treimi ale contracandidatului meu. Am mulțumit pentru încrederea acordată, apoi am spus că în anul ce trecuse mi-am dat seama că nu fac față acestor responsabilități. De fapt, căscasem ochii mult mai mari la ce se întâmpla în jur. Ascultasem cu atenție discursuri ale conducătorului iubit. M-am întrebat dacă își dă seama ce vorbește și de ce nu e în stare să-și găsească un profesor de gramatică a limbii române. Citisem aproape zilnic ziarul partidului, mă abonasem la revista *Lumea*. De hoția care creștea nu mi-am dat seama atunci, dar minciuna era uriașă. Tot la scurt timp, îmi aduc asta foarte bine aminte, mergeam la antrenament, la tenis de câmp. Din a doua curte de la colțul Griviței cu Carpați, de pe partea unde locuiam, ies doi milițieni, dintre care unul mă întreabă dacă vreau să dau o declarație. Ca de obicei, cum aveam să constat mai târziu, se bazau pe elementul sau mai degrabă pe întrebarea surpriză. Nu le-a mers, eram la vârsta când mă simțeam nevinovat. Și, fiind minor, nu ar fi trebuit să fiu luat martor, dar de asta nu mi-am dat seama atunci. Era vorba că găsiseră niște acumulatori furați acolo, și eu trebuia să dau declarație ca martor. După care, au zis că mă duc ei, cu mașina, la teren. Acolo au stat de vorbă cu antrenorul, ceea ce iar nu mi-a dat de bănuit atunci, deși domnul Mirea mi-a dat a înțelege că ceva nu e în regulă. Pe drum am tot discutat și, de mai multe ori, am auzit expresia „noi știm tot".

„Noi știm tot!", pare cunoscut. O expresie pe care am auzit-o și eu când am fost propus să merg la Paris, în 1982, să fac sistemul informatic de salarii pentru Citroën – Craiova. Normal, că a trebuit să trec peste un mic „interogatoriu", și atunci am auzit exact expresia respectivă.

Nu ne îndemna părintește geniul de la Scornicești să facem totul? Nu erau ei strămoșii recenților băieți deștepți? Această expresie am reauzit-o în 1987, când am fost invitat la sediul Securității din Brăila, așa cum am spus mai devreme, când am povestit de alungarea din „Cântarea României". Până atunci am mai avut în armată o întâlnire cu ofițerul de C.I. (contra informații). Cioriciu îl chema. Întâlnirea a fost la scurt timp după inaugurarea Canalului Dunăre-Marea Neagră. Ca și mai târziu, mă întrebam cine m-a turnat. În cazul ăsta, nu cred să fi fost cineva. Mi-a picat fisa amintindu-mi locul în care făcusem mișto de canalul unde se plimba cu bărcuța Ceaușescu și Lenuța, și anume chiar în fața unui panou cu poze aflat în sala de mese. Camera ofițerului era perete în perete cu sala de mese, iar panoul era fix în acea zonă. Am dat o declarație în care am fost informat de faptul că a nu divulga uneltirile împotriva orânduirii socialiste se pedepsește prin legea prevazută în codul penal. Asta nu am găsit-o în dosar, cum am găsit declarația aproape identică din 1987. Am mai găsit din acea perioada și dovada că poșta română încălca secretul corespondenței; de parcă ar fi crezut cineva că îl respectă, în afară de mine, vezi și scrisoarea către Radio Europa Liberă. Corespondam cu George Uță, cel cu care în copilărie văzusem omul zburând. El plecase din Brăila în toamna primului an de liceu,

mutându-se la Petroșani. Eu semnam la expeditor G.C.P.

Ce însemna prescurtarea asta?

Gillan Cel Prost, pentru că nu îmi ieșea finalul la trilurile alea de la *Child In Time*. Revenind, în camera 13, cred, erau doi ofițeri. N-am remarcat întrebarea surpriză, dar unul dintre ei îi spune celuilalt: „Ozana a primit un pachet aseară în gară". Cel întrebat era cu ochii pe mine, să vadă reacția. N-am avut niciuna. Am semnat și aici o declarație, cam ca în armată. Asta e în dosar. A treia întâlnire a avut loc la începutul anului 1989. În ziua de naștere a Oracolului de la Scornicești, în autobuzul cu care ne întorceam de la muncă, pe la ora 16, i-am zis unui coleg: „În seara asta mă întâlnesc cu prietenii, să-l aniversăm pe șefu'". Bineînțeles că era o glumă cu sărbătorirea, dar cu prietenii m-am întâlnit. Când am ajuns acasă, mama și sora mea erau în lacrimi, ca la un mare necaz. Printre sughițuri, nu exagerez, ambele martore trăiesc, sor-mea spune: „a fost locotenent-colonelul Teodorescu și ne-a zis că, dacă nu te liniștești, lor le este foarte ușor să te aducă între patru scânduri acasă". Sincer, nu-mi venea să cred, și mai ales nu înțelegeam ce agitație făcusem, ca să fie nevoie să mă liniștesc. Am dormit foarte bine în noaptea respectivă. În ziua următoare, ofițerul ne-a vizitat din nou, am avut o discuție scurtă, în care m-a întrebat ce știu despre Ozana. În dosar e o scrisoare de-a mea către George Uță, în care eu făceam o paralelă cu Ozana lui Ion Creangă. Mă tot privea în ochi, dar nu mă deranja, și mie îmi plăcea și îmi place să privesc în ochii oamenilor. Nu sunt un om curajos, dar la nicio întâlnire cu ei nu mi-a fost frică. Prin 1990, când am fost dezateizat

datorită unor vise predecembriste, am început să citesc *Biblia*. Am găsit în *Noul Testament* un pasaj care suna cam așa: „Să nu vă fie frică atunci când veți fi în fața lor. Vi se va da ce să spuneți". De a doua zi, tata a început să întrebe pe la prieteni, rude dacă nu cumva e cineva care să-l cunoască pe ofițer. Tata e un om pașnic, dar are câteodată gesturi surprinzătoare. Îmi aduc aminte că era foarte bolnav fratele lui mai mic, nenea Didi. După ce, într-o bătaie de cârciumă, a lăsat lați patru derbedei, făcuse o infecție urâtă de la una dintre loviturile primite. Fusese operat o dată, și după, la câteva zile, se simțea din ce în ce mai rău. Doctorul voia să-l opereze după Crăciun. Tata, văzând starea din ce în ce mai rea, a făcut rost de un curcan și de o damigeană de vin. Le-a dus doctorului, dar acesta tot după Crăciun voia să-l opereze. Tata i-a zis foarte calm că, dacă nu-l operează în ziua respectivă, îi dă foc la casă. Se pare că a avut putere de convingere, fiindcă nenea Didi a fost operat la câteva ore. Îmi aduc aminte cum spunea că i-au scos puroi cât să încarce un borcan de iaurt. În cazul locotenent-colonelului Cornel Teodorescu, am avut noroc chior, și el, pentru că nu l-au vizitat pompierii (râde). Acesta s-a întâmplat să fie prietenul cel mai bun al unui văr de-al lui tata. Văr primar, cum se zice, adică la prima mână. Peste câteva zile, am fost invitat cu părinții la sediul Securității. Acolo, în camera de la intrare, ne-am întâlnit cu prietenul din copilărie a lui nea Gheorghiță, vărul tatei un mare meșter tâmplar. Un om inteligent, care ar fi putut ajunge un foarte bun inginer, dar tatăl lui făcuse pușcărie ca dușman al poporului. Despre acest „dușman" am scris povestirea despre care am mai vorbit. Unchiu se numește, poate fi găsită pe poezie.ro. Revenim în ghereta de la intrarea

în sediul Securității. Prietenul lui nea Gheorghiță stătea în capul mesei, eu în dreapta lui, și părinții în fața mea. „Ia uite, mă, ce mâini muncite are taică-tu! De unde ai tu ideile astea?“ Răspund cu o întrebare: „De ce mai apar cărți, dom'le?“. Tata îmi zice să tac din gură.

„Lasă că nouă ne plac băieții deștepți“, zice colonelul, și continuă: „Ce, mă, ai citit și tu *Groapa*?“. „Am încercat, dar nu mi-a plăcut, nici *Șoseaua Nordului*, n-am putut să le termin“, zic eu. La care tata iar îmi zice: „Taci, mă, din gură“, iar mama îmi arde un bombeu la țurloaie. Bineînțeles că nu tac, și zic: „Nu la Barbu mă refeream, ci la *Cel mai iubit dintre pământeni*“. După asta, pe sub masă, iar am primt una mai tare la țurloaie, în timp ce Cornel mă întreabă: „Bine, mă, tu te crezi Marin Preda?“ Până la final, mi s-au învinețit țurloaiele. Mi s-a explicat că trebuie să semnez o declarație, că altfel sunt mărturii scrise împotriva mea și o să ajung în pușcărie. Erau la dosar două declarații; una scanată zic s-o punem la poze. Doar pentru niște vorbe, am întrebat. Mama mi-a mai ars una, deși era deja cu ochii în lacrimi, nici tata nu arăta prea bine când ofițerul spune: „Hai că nu-i din aia cu botez“. „Adică?“, mă mir eu. „Fără nume conspirativ, nu-i valabilă. Noroc cu nentu' Gheorghiță, că altfel discutam“, apoi i se adresează tatei: „Nu încerca să vorbești cu cutărescu și cutărescu, că n-au nici o putere“. Alde „cutărescu“ erau directorul și secretarul de partid de la Stațiunea de Cercetări Agricole Brăila, acolo unde lucra tata. După câteva zile, m-am întâlnit cu ofițerul undeva pe lângă podul Brăilița, unde avea o garsonieră conspirativă. Mi-a povestit tinerețea lui grea, de pe când era calfă, și meșterul îl bătea zilnic. Apoi m-a întrebat: „Ție îți convine să te scoli cu noaptea-n cap,

să te duci la fabrică? Te băgăm noi la loc călduț, iei și un ban în plus, o să fie bine ai să vezi? Ce știi despre «cutărescu» de la Teatrul „Maria Filotti"?". Chiar nu cunoșteam persoana respectivă și i-am zis că nu cunosc pe nimeni care să aibă revendicări politice, în schimb, fără excepție, oamenii se plâng de lipsurile materiale. I-am mai zis că nu urăsc securiștii sau rudele lor, eram prieten foarte bun cu un coleg de muncă, Florin Budur, al cărui frate mai mare era căpitan în securitate. Am închis, spunându-i că m-am apucat să citesc cărți de propagandă comunistă, deoarece am văzut că nici în Occident treburile nu merg cum trebuie. Ușor mirat, întreabă: „Adică cum?". Păi, uite, zic eu foarte serios, adevărul e că mă impresionase știrea, MODERN TALKING, o trupă de paiete, a vândut zece milioane de discuri. E ceva putred acolo! Aproape râzând, Cornel zice: „Hai că m-ai dat gata cu asta, o lăsăm baltă! Și chiar citești tu Lenin și Marx?" „Sunt fișe la Biblioteca «Panait Istrati», puteți verifica", zic. Chiar încercasem, dar nu reușisem să trec de pagina 10, sau poate 15. Îmi păreau niște cretinități, de un maxim plictis, mă lua un somn cumplit, căruia nu-i puteam rezista. Bineînțeles că nu i-am spus asta. Îmi aduc aminte de o discuție cu Andrei Ruse, într-o noapte, la Dianei 4, după lansarea volumului de poezii *Și lumea cinema paradis* al Danei Banu. M-a luat peste picior, și într-un fel, avea dreptate să mă întrebe ce a făcut generația mea împotriva comunismului. E greu să vorbesc în numele unei generații. Personal am refuzat insistentele invitații de a deveni membru de partid. Am refuzat să plătesc abonament la *Scânteia*, la fel cum am refuzat să merg ca martor la vizitele în Brăila ale Bardului de la Scornicești însoțit de Dizeuza de Pitești. Se putea face asta. La

ultima vizită efectuată de plumbuiții de la Târgoviște în Brăila, mai mulți colegi de muncă nu s-au prezentat. Au găsit diverse motivații, nu un protest pe față; li s-a spus că vor fi concediați, dar nu s-a întâmplat asta. Eu i-am dat *Zarazului* (râde) dreptate în mare parte, atrăgându-i atenția că, dacă erai un nimeni, așa cum eram eu și mulți alții, în caz că deveneai revendicativ, încasai ușor pușcărie sau erai omorât într-un accident. I-am și povestit un caz al unui maistru electrician din Brăila, care lucra pe șantier, la Videle. Bărbatul era grec fără familie și un critic foarte vehement. La un moment dat, n-a mai apărut la muncă, și după două săptămâni a fost găsit mort pe stradă, pare-se călcat de un camion, care a fugit de la locul faptei. Probabil același camion de care pomenea I.D. Sîrbu sau tot ăla de l-a călcat pe Mihail Sebastian sau ăla care l-a șters pe Micky Rockerul, înainte să fie ciuruit de un lunetist în față la Sala Dalles. I-am mai dat o replică dintr-o piesă de teatru, în care era povestea unui personaj controversat din Republica Democrată Germană. La desele acuze de colaboraționism ce i se aduceau, el răspundea printr-o întrebare: „Ți-a bătut vreodată STASI la ușă?". A doua zi, pe la prânz, Andrei, ca dovadă că noaptea, chiar foarte scurtă, e un bun sfătuitor, m-a contactat și și-a cerut scuze. Una peste alta, ce am înțeles eu e că, în ultimii ani ai național-ceaușismului, securitatea, în afară de bani, a încercat să adune cât mai multe colaborări pentru schimbarea ce avea să vină după deja declanșata perestroikă la ruși. În februarie 1989, Ungaria avea deja acceptul Moscovei pentru alegeri libere. S-ar putea ca și Polonia și Cehia să fi avut. Colaborarea cu securitatea era, înainte de 1989, o foarte bună oportunitate de avansat în carieră. Din nefericire, asta s-a

păstrat și după 1990. O mulțime de foști colaboratori, transformați în ofițeri acoperiți, au fost promovați în „marțimedia“ și în alte posturi cheie. Ca mărunt exemplu, în 2012, la două instituții importante au fost numiți șefi doi oameni dovediți prin procese definitive că au colaborat cu securitatea. Unul a fost la I.C.R., și celălalt la Radio Difuziunea Română. La Radio România Actualități e redactor-șef un personaj care se ocupase cu cenzura înainte de loviluție. Îți închipui ce a fost în primii ani de după evenimentele din decembrie, când românii au câștigat, de fapt, un singur lucru: libertatea cuvântului. Din păcate, păcate mari aș zice, pierduseră puterea de a asculta. Nu întâmplător vedem, la un sfert de veac de atunci, emisiuni în care vorbesc trei, patru oameni în același timp. Dacă majoritatea oamenilor ar prețui cuvântul, audiența acestora ar trebui să fie minusculă, ceea ce bineînțeles nu se întâmplă, ba din contră. De curând, am citit o declarație a pianistului Dan Grigore, în excelenta carte *Lumea în Si bemol*. Un ofițer de securitate, încercând să-l facă să colaboreze, îi zice: „Noi suntem stat în stat, putem orice, vă putem deschide ușile oricărei săli de concerte din lume, sau nu“. Și a fost nu, spune Dan Grigore în carte. Chiar nu înțeleg de ce când se publică numele unui turnător, nu e alături și numele celui ce l-a botezat? N-ar fi normal? Eu zic că da, pentru că mulți nu au turnat de bunăvoie.

Când ai început să folosești sintagma „marțimedia“?

Cred că după toamna lui 1996, când mi-am pierdut zile întregi pe la uși de politicieni, ziariști sau oameni de cultură, încercând să-i conving de necesitatea unui

proces economic al comunismului românesc. În majoritatea cazurilor nici nu am fost primit.

Crezi că ar fi folosit la ceva?

La sănătatea neamului, nu râde, că mă explic. În afară de tinerețea pierdută, majoritatea românilor regretă perioada roșie pe considerente economice. Dacă acest proces ar fi dovedit clar o economie nefastă, și-ar fi schimbat părerea, nu? Poate ar fi început să se întrebe ce-a făcut partidul, ce-a făcut securitatea care avea o divizie economică, de ale cărui documente n-am auzit să întrebe niciunul din televiziții ziariști sau intelectuali români. Cei câțiva care m-au primit, abia mă urmăreau, în gândul lor fiind probabil două întrebări cu un singur răspuns: „Ce vrea ăsta de fapt? Și cine l-a trimis?".

Și care să fi fost răspunsul?

Foarte probabil e că după ce m-am crezut Marin Preda, acum mă credeam Eminescu.

Galerie Foto

ROMANIA
FILM
VA PREZINTA
FILMUL
PORTO
FRANCO
FESTIVALUL NATIONAL
SULINA 2004
YAMAHA

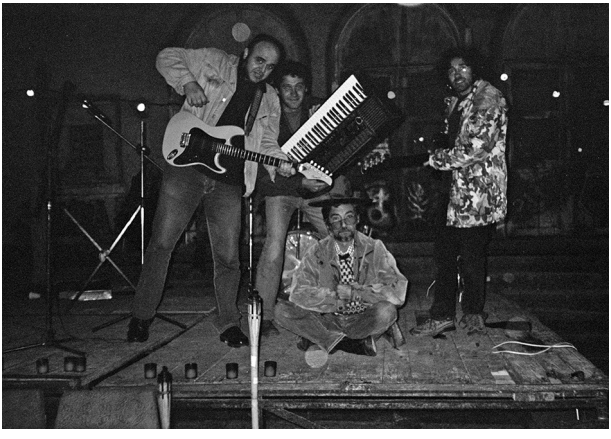

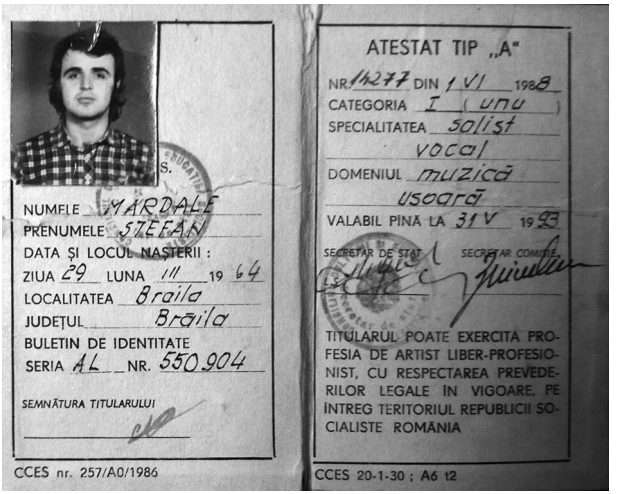

NUMELE YARDALE
PRENUMELE ŞTEFAN
DATA ŞI LOCUL NAŞTERII :
ZIUA 29 LUNA III 19 64
LOCALITATEA Brăila
JUDEŢUL Brăila
BULETIN DE IDENTITATE
SERIA AL NR. 550.904
SEMNĂTURA TITULARULUI

CCES nr. 257/A0/1986

ATESTAT TIP „A"

NR. 14277 DIN 1 VI 1988
CATEGORIA I (unu)
SPECIALITATEA solist vocal
DOMENIUL muzică ușoară
VALABIL PÎNĂ LA 31 V 1993
SECRETAR DE STAT SECRETAR COMITET

TITULARUL POATE EXERCITA PROFESIA DE ARTIST LIBER-PROFESIONIST, CU RESPECTAREA PREVEDERILOR LEGALE ÎN VIGOARE, PE ÎNTREG TERITORIUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

CCES 20-1-30 ; A6 t2

Nota, f. Stupină

MELCUL (FANI) - din Poesia în
volumul lui ____ of. poștal,
post restant - Sibiu - loc. MEDIAȘ - județul

Aha acum am aroiujat cu Revelionul.
Nu-mi dau mâna să scriu mai
mult, așa că vom conta la
Continua Programul. Nu pentru că bau
să iasă. Mai apoi la TIMIȘOARA,
Rovinari, Roșiori, Galați, Bârlad și
cetera.
Pe la voi ce mai e? Mai aveți
același prim-secretar? Ce părere
ai de BRAȘOV? Mai auzi ce
la TIMIȘOARA în primele zile
a lui decembrie, în aeroportul
Romîlă a mai fost o adunare
clandestină? Ai despre protestul
de atunci ascultă?

I.R/H/00598.16.XII.1987 S1
Nr. ex. 2
ex. nr. 1.

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA
15 -10- 2001

NOTA

TANI din Brăila i-a relatat lui [redacted]
din Bucureşti of.poştal nr.7 sector 4 - Post
Restant următoarele :

"...Află despre mine că sînt la fel(aproape
cum m-ai lăsat.Singura deosebire e că m-am hotă-
rît s-o tai din Brăila.Aştept să văd cum mă des-
curc,pentru că am lansat zvon pe la Bucureşti
şi zilele astea încerc şi la Timişoara oricum e
păcat să.mi pierd timpul aici.Din septembrie cîn-
tăm la circiumă şi n-am de gînd să-mi stric voce
cîntînd prostii seară de seară.Mi-am cumpărat
un microfon bun şi am să mai stau o perioadă să
mă obişnuiesc cu el.

In momentul de faţă mă studiez muzical,
nu numai pe mine ci şi pe alţii mai bătrîni,şi-
ncerc să nu dau importanţă la ce văd şi aud că s
petrece,ce-mi pare rău e că asta-i destul de
greu pentru mine. " Nu ştiu alţii cum sînt dar
eu cînd mă gîndesc la OZANA cea frumos curgătoa-
re..." şi cînd văd şi simt mocirla,asta care ne
înghite,singura soluţie e să stai nemişcat; le
ţcufunzi mai încet. Zbătîndu-te te afundzi mai re
pede.E greu de spus care-i mai bună,dar avînd în
vedere suportul nostru animalic,prima e mai apro
aproape de noi...

...Ai tăi aici sînt bine...

Despre foştii colegi nici o noutate,doar
[redacted] a depus actele să plece afară..."

I.St./S/oo890/05.12.1988
2 ex.

Lt.-col. Vadrace

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA
15-10-2007

15-11-918
Stato să fata mea
la alata de mea
Bus.

Declarație

Subsemnatul Mardale Ștefan, născut în 19642903 în Brăila fiul lui Iuder și Anicăi, om al muncii la I.E. Brăila, în funcția de electrician, neîncadrat politic cu domiciliul în Brăila str. Griviței nr.4 în legătură cu cele înfățișate declar următoarele:

Au fost situații când în discuțiile ce le-am avut față de diferite persoane am făcut aprecieri negative, la adresa politicii interne a țării noastre aprecieri cu denaturează realitățile din România. Consider că faptele săvârșite de mine sînt de natură a face propagandă împotriva orînduirii socialiste și de stat și mă angajez în fața organului de securitate în fața părinților mei, că în viitor nu voi mai face comentarii care nu concordă cu realitățea din România așa cum au fost cele pe care le-am făcut pînă acum. Recunosc că faptel sînt destul de grave și multumesc organului de securitate pentru clemența de care a dat dovadă, fiind obligat prin acesta, să săvârșesc astfel de fapte de natura

C.N.S.A.S.
SERVICIUL
ARHIVA
15-II-2011

13-II-979.
Dată în fața u
la data de mai

Declarație

Subsemnata [redacted] fiica lui Răducan și Matilda născută în Brăila la 22 Nov. 1954 cu domiciliul în Brăila str. [redacted] nr. [redacted] declar următoarele pe propriile fapte. Mă despart de cîrca 3-4 ani de cînd acesta s-a ocupat cu orchestra cu care cîntă în diferite localuri, ultimul fiind restaurantul Continental. În discuțiile purtate cu el acesta face comentarii negative la adresa compozitiilor românești de ușoară - le și afirmînd că adevărata muzică este cea occidentală și se mira îndeosebi de ce s-a întîmplat aceasta în Italia dispariția acestei muzici în România. În comentariile ce le face acesta răstălmăcește și interpretează în mod negativ legile țării noastre și motivează că aceasta este părerea sa. În repertoriu cel interpretează cu orchestra interpretează muzică slabă îndeosebi care deformează adevărata artă românească. Este convins de afirmațiile ce le face și încearcă în discuții să [illegible]

Cel mai frumos compliment l-am primit de la Sorin Chifiriuc, în scurta perioadă cât a cântat cu noi prin 2002: „Ștefane, e nasol", mi-a zis. Mă gândeam că a găsit ceva pe la armonii sau mai știu eu ce. Avea mai multă experiență și mai multe cunoștințe decât noi. La ce te referi, îl întreb. „La texte, mă refer". Am răsuflat ușurat. Nu mă credeam un textier genial ci doar unul potrivit cât să nu trag cântecul înapoi. Doar ce mă liniștisem când îl aud continuând: „Foarte tari textele, pe bune, dar dacă eu m-am prins abia la a doua ascultare, apoi mulți n-or să se prindă niciodată". Din nefericire, a avut dreptate. Am mulți prieteni poeți sau admiratori de poezie. Ei cred că textul unui cântec trebuie să fie o poezie în sine. Din experiența mea, eu zic că trebuie să împlinească muzica și să aibă acea coerența interioară pe care, de altfel, și poezia adevărată o are.

casa de Pariuri literare
www.cdpl.ro | editura@cdpl.ro
ISBN 978-606-990-011-6